

Borrull-Socors
2006

«Ofrenar segons la seua definició al diccionari normatiu valencià és un verb transitiu definit per donar alguna cosa com a ofrena.»

Edita
Falla Borrull-Socors

Preu de venda
18 €

Preu làmina individual de PichiAvo
8€

Tirada
300 exemplars

Núm depòsit legal
V-424-2012

Publicació periòdica
Tots els drets reservats

L'Associació Cultural Falla Borrull Socors està integrada dins de la federació de Falles I+E i en la federació de falles del Botànic.

La nostra comissió ha sigut beneficiària de la subvenció atorgada per la Diputació Provincial de València a les Falles 2026.

Les falles plantades el març de 2026 estan subvencionades per l'Ajuntament de València.

Este llibret participa en els Premis de les Lletres Falleres.
www.lletresfalleres.org

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2026.

Agraïments

Coordinació:
Sebas Marín i Manuel Muñoz

Equip de redacció i del Club de les històries:
Joan Vidal, Francisca Hipólito, Manuel Muñoz i Sebas Marín

Maquetació:
Yogur de Fresa

Correccions lingüístiques:
Manuel Muñoz i Francisca Hipólito

Explicació i relació de les falles:
Miguel Ángel Gascón i l'equip pedagògic

Al llibret hem seguit les 10 recomanacions per l'ús d'un llenguatge senzill, clar, entenedor i igualitari en valencià que ens ha oferit un ventall de possibilitats per a evitar el masculí genèric i defugir solucions que puguen resultar pesades o repetitives.

Un llibret, una manifestació literària que no té altre objecte que l'explicació i relació de la falla. Missió de documentar la crítica triada per l'exercici i testimoni de l'art efímer que plantem al carrer, això és aquest llibret. I, a nosaltres, a la falla Borrull Socors, ens agrada a més, aportar a la festa, aportar contingut cultural a eixa crítica, aportar valors amb els testimonis dels col·laboradors. Així doncs, enriqueix l'explicació i relació de la falla amb contingut cultural que complementa l'exercici faller.

**falla
borrull
-socors**

L'Ofrena de Borrull

Editorial	p. 010
Explicació i relació de la falla gran Miguel Ángel Gascón Rocha	p. 012
Falla gran	p. 016
Falla infantil	p. 017
Explicació i relació de la falla infantil	p. 018
Làmines exclusives de PichiAvo	p. 020
Ofrena en quatre actes Fernando Serrano i Pérez	p. 022
Els Clubs de les Històries d'enguany	p. 026

Ofrenar com a sacrifici

<i>Qui cuida a les cuidadores?</i> Carles Martínez Pérez	p. 038
<i>B2 en Dialecte d'Oficina</i> Begoña Ibáñez	p. 040
<i>Ofrenar en excés: saber ficar límits i no acabar carabassa en l'intent</i> Manuel Muñoz	p. 042
<i>Falles o treballes?</i> Adrián Láinez	p. 044
<i>Mamà! Mamà! Mamà! Parem la ciutat!</i> Mar Piquer	p. 046
<i>Guia de rituals i sacrificis per a ofrenar hui dia</i> Matías Sáez	p. 048
<i>Ofrenar per pertànyer</i> Josep Delgado de Molina i Martínez	p. 050
<i>L'ofrena com a idea política, cultural i mental, no només com a gest festiu. Assaig del cas valencià per confondre dignitat amb sacrifici</i> Sebas Marín	p. 052
<i>Ofrenar espiritual</i> Xavier Serra Estellés	p. 056

Ofrenar com a servilisme

<i>Per no frenar</i> Immaculada Cerdà	p. 062
<i>I si El Diluvi ens ofrenara una cançó</i> Gent de Borrull	p. 064
<i>Ofrenar o resistir: la paradoxa valenciana</i> Francisca Mª Hipólito	p. 066
<i>Visca el mal, visca el capital! Ofrena a l'habitatge: quant més aguantarem?</i> Enric Casamayor Lapeña	p. 068
<i>L'ombra que ens ofrena; una ruta que ens porta la identitat</i> Sebas Marín	p. 072
<i>Manual pràctic d'ofrenes modernes</i> Natxo Escandell	p. 074
<i>El treball social amb les infàncies i adolescències, l'ofrena que retorna</i> Carla Tarazona	p. 076
<i>Això us passa per ofrenar</i> Gent de Borrull	p. 078
<i>Ofrenar?</i> Amparo Quinzà	p. 080

Ofrenar com a regal

<i>Ofrena amb memòria</i> Juan Manuel Fernández Soria	p. 084
<i>El banc que va aprendre a brillar</i> David Bayona	p. 088
<i>L'ofrena toponímica: commemoració i política a l'espai públic</i> Luis Fernández Gimeno	p. 090
<i>El jardí dels fils invisibles</i> David Bayona	p. 092
<i>Ofrenem-nos</i> Quim Morera	p. 094
<i>L'Ofrena... i la paciència</i> Manolo Latorre	p. 096
<i>Per a Ofrenar, a qui?</i> Miguel Ángel Rebollar	p. 098

*Primerament, agrair-vos;
tot seguit, oferir-vos, i,
en últim terme, demanar-vos*
Jose Valle Narciso p. 100

Per a ofrenar... des de sempre i fins avui
Marta Morant p. 102

Ofrenar com aportació

*L'Ofrena de les idees,
una litúrgia fallera de la innovació*
Sebas Marín p. 106

Estar com a ofrena
Lidia Luna Puerta p. 108

*Per a ofrenar: dones i literatura
en la Renaixença valenciana*
Elena Marco i Débora Calvo p. 110

*Ofrenar: manual d'ús per a fallers
amb ganes (i paciència)*
César Bonmatí p. 112

*Ofrenes ambientals i altres propostes
contra el canvi global*
Jaume Güemes p. 114

Riproposta
Aurora Mora p. 118

Pregó per ofrenar (i abaixar el cap)
Gent de Borrull p. 122

*Què aporten les persones
que venen de fora?*
**Àngela Nzambi
i Francisca Mª Hipólito** p. 124

L'Ofrena protocolària

Salutació de la presidència
Fernando Serrano i Pérez p. 128

Salutació de la Fallera Major
Julia García Villar p. 130

A qui Ofrenar?
Apropòsit p. 132

Comissió p. 142

Himne de la comissió Borrull Socors p. 144

Himne de la Comunitat Valenciana p. 145

Pla d'activitats p. 146

Deu anys ofrenant

Deu anys ofrenant preguntes p. 150

Deu anys plantant idees (2016–2026) p. 152

*Deu anys fent bogeries:
Borrull Canalla a Experimentals*
Sebas Marín p. 164

*Discurs Nico Garcés
presentació projectes I+E 2026*
Nico Garcés p. 166

Bloc comercial

L'Ofrena de Borrull

Editorial

*Ofrenar no és només donar.
És també preguntar-se què ens queda
després de donar tant.*

Esta falla naix d'un descart.

D'un paper que havia sigut llibre i que algú va decidir que ja no servia.

PichiAvo va veure en aquell rebuig una oportunitat: reutilitzar allò que havia quedat fora del circuit, rescatar el que no havia estat escollit, tornar-li sentit a un material que ja havia complit la seua funció... o això deien. I com passa sovint a Borrull-Socors, una decisió aparentment tècnica va acabar convertint-se en una pregunta política, cultural i emocional: **què ofrenem, a qui, i què estem disposats a perdre en l'intent?**

Perquè ofrenar no és només donar.

És també assumir les conseqüències de donar massa, de donar sense límits o de donar sense saber per què.

Segons el Diccionari Normatiu Valencià, *ofrenar* és «donar alguna cosa com a ofrena». Un verb solemne, antic, carregat de ritual. A les Falles, el relacionem quasi automàticament amb un acte concret, amb flors, música i emoció col·lectiva. Però darrere d'eixa imatge amable s'amaga una pràctica molt més profunda i quotidiana: **ofrenem temps, cossos, cures, idees, dignitat, silenci.** Ofrenem a la feina, a la ciutat, a la festa,

a la família, al sistema. I no sempre ho fem lliurement.

Este llibret també naix d'una altra ofrena: la del **Club de les Històries**. Un espai on la gent de Borrull pensa, escriu, discuteix i comparteix. Un lloc on el contingut no és un ornament, sinó part essencial del monument. Gràcies a eixa comunitat de veus, *Per ofrenar* s'ha convertit en un exercici coral, ric i contradictori, com ho és qualsevol ofrena col·lectiva.

Enguany no només plantem falla: **celebrem deu anys de Falles Experimentals**. Deu anys provant, errant, insistint. Deu anys ofrenant preguntes en lloc de respostes còmodes. Deu anys entenent la falla no com un producte, sinó com un procés compartit. Si alguna cosa hem après en esta dècada és que experimentar també és una forma d'ofrena: posar el cos, el temps i la reputació al servei d'una idea que no saps com acabarà.

Per això, este llibret s'estructura en diversos actes d'ofrenar.

No com un índex tancat, sinó com un recorregut possible:

- *Ofrenar com a sacrifici.*
- *Ofrenar com a servilisme.*

- *Ofrenar com a regal.*
- *Ofrenar com a aportació.*

I també l'ofrena protocol·lària, la que repetim quasi sense pensar, perquè «sempre s'ha fet així».

Cadascun d'estos blocs recull mirades diverses, veus amigues i còmplices, textos que incomoden, que cuiden o que riuen. Perquè l'ofrena pot ser imposició, però també pot ser resistència. Pot ser renúncia... o pot ser un acte conscient de generositat.

Este llibret no pretén donar lliçons.

Pretén fer-nos una pregunta incòmoda, d'eixes que no caben en una faixa ni en una cercavila: **què ens passa quan confonem dignitat amb sacrifici?**

Potser, com sempre, la resposta acabarà cremant-se.

I potser això també és una forma d'ofrenar.

Este llibret no acompanya la falla: **la continua.**

El paper que ara llegiu és el mateix que després s'alçarà, es fragmentarà i acabarà cremant-se a la plaça.

Les preguntes que ací s'escriuen són les mateixes que les falles —la gran i la infantil— plantegen amb formes, cossos i silencis. No busqueu respostes ordenades: busqueu fils, restes, pistes. El recorregut comença ara, però no està tancat. La falla ja ha començat abans de plantar-se.

Explicació i relació de la *falla gran*

**Heus ací esta sàtira en deu cants
als déus sobre l'eterna dèria
valenciana d'ofrenar-ho tot fins
a quedar-nos en els ossos.**

Miguel Ángel Gascón Rocha

*Poeta de capçalera de Borrull Socors
i persona non grata enllà on va*

I

L'Ofrena permanent

Comencem la cançó amb trellat,
per parlar d'un mal que avança:
el valencià, ja és sabut,
ofrena amb massa confiança.
No queda res en el rebost,
tot ho donem per la glòria,
pagant sempre qualsevol cost
per eixir en la història.
Ofrenem fins al respirar,
amb la mà sempre estesa,
però al final de tant d'ofrenar
només ens queda pobresa.
Ajoquem el llom amb passió,
cantant l'himne amb gran fúria,
però darrere de l'emoció
s'amaga una gran penúria.
L'ofrena és el nostre destí,
un esport de gran altura,
però no sabem on està la fi
de tanta desmesura.
Així anem pel món avant,
ofrenant a mans plenes,
mentre el veí, més elegant,
ens posa les cadenes.
Ací comença la sorna
d'esta terra de l'ofrena,
on a qui demana, torna,
És que no es pot fer més pena.

II

Ofrenant a Madrid

Com a tot subdit li cal,
ofrenem amb gran delit,
sonant la marxa triomfal,
tot cap a la capital
siga de dia o de nit.
Madrid és el nostre altar,
on portem tot els diners,
per poder-nos després queixar
quan ens veuen arribar
com si fórem forasters.
¿El finançament? Un joc
on nosaltres som la peça,
ens cremem tots en un foc
mentre ells, a poc a poc,
ens buiden amb gran destresa.
Ofrenem el port i l'horta,
els impostos i les platges
i quan toquem a la porta
la seua resposta és forta:
el silenci sense ambatges.
«*Para la ofrenda, ValEncia*»,
diuen amb veu de senyor,
i nosaltres, amb paciència,
sense cap tipus de ciència,
els lliurem fins a l'honor.

III

Ofrenar al turista

Per a poder sobreviure
ofrenem el llit i el riure
en este món tan global.
I als turistes dels creuers
la clau de tots els carrers
en lloguer vacacional.

La ciutat aparador
es ven al millor postor
fent fugir tot el veïnat.
Una ciutat de revista
per a gaudi del turista.
El poble tot s'ha llogat.

El turisme és el nou déu,
tot en benefici seu
amagant la pròpia essència.
La turistada normanda
menja paelles en llanda
en el centre de València.

En el preu d'este lloguer
oferim ser el cambrer
de l'Europa occidental.
Com anem a la ruïna
tocarà ser més aïna
també, al temps, de l'oriental.

IV

Les falles i la festa

En març tot és bogeria.
Nostra vida per la festa
ofrenem amb alegria,
però en esta algaravia
de la falla se'n fa resta.

El cadafal és l'excusa
és només un decorat,
on per davall de la brusa
l'essència roman difusa
en un tèrbol barrejat.

Hores de revetlla i ví
cervesses, rom i cassalla.
Nits fent l'aca o el rocí.
Vestir un bon espolí.
Es paguen llevant de falla.

També són part d'esta ofrena
la salut de melsa i fetge.
Tanta quantitat en vena
d'alcohol, la quota fa pena
perquè cal pagar el metge.

V

Els veïns i els fallers

Els veïns s'han fet devots
de Satanàs el dimoni.
Ofrenen son patrimoni
si acaba amb tots els ninots.

Invoquen a Llucifer
que s'en duga els envelats
on es fan activitats
en el col·lectiu faller.

Li pregunen a tots els sants
a Zeus i a tot l'Olimp grec
perquè torne l'assossec
a viure en els seus voltants.

Ofrenen ciris i misses
intentant que ploga a manta
per a vore si no es planta
cap d'eixes falles postisses.

Consagren a la denúncia
tota la seua esperança
però a la festa i gaubança
el món faller no renúncia.

VI

Els polítics i el dimoni

Per a mantindre el seient,
 ofrenen tot al diable,
 signen un pacte indulgent
 que sembla molt convenient
 però és del tot detestable.
 Oferixen lluna i cel
 en època d'eleccions,
 ofrenant-nos-les amb mel
 mentre ens preparen el fel
 de les noves opressions.
 Ofrenen llengua i el dret
 per a agradar al partit,
 perquè estan buscant, de fet,
 un salari gran en net,
 col·locant-se bé en Madrid.
 I quan arriba complir
 el que han designat el vots
 se'ls oblida dirigir
 són de pegar a fugir
 o estirar els dinarots.

Tot s'ho donen al dimoni
 per eixos sous vitalicis,
 ampliant son patrimoni
 tractant-nos com un meconi
 per a pagar el seus vicis.

VII

L'Ofrena de Borrull

A la falla de Borrull,
 l'ofrena és una altra cosa,
 allí no hi ha cap orgull
 per la estètica amorosa.
 Ofrenen graffitis rars
 i fustes que no s'entenen,
 parlen d'alguns fets amargs
 oferts quan els focs s'encenen.

Diuen que són l'avantguarda,
 falles experimentals
 que no entenen els mortals
 amb cervell de col llobarda.
 Ofrenen a la Ciutat
 unes columnes d'un temple
 invitant a ser exemple
 de Compromís i trellat.

Esta ofrena és un concepte,
 una idea intel·lectual
 però no capta el respecte
 del faller tradicional.
 La miren amb dubte i por
 des de l'arrel del costum.
 La valoren amb gelor
 pensant que només és fum.

València els mira estranyada
 sense saber qué mirar
 per no saber desxifrar
 quina és la falla ofrenada.
 El públic desconcertat
 pensa que allò és un abisme
 només des del modernisme
 es vorà el temple encisat.

VIII

La paella i el furt

Els valencians ofrenem
 fins a la gastronomia
 sense que ens done agonia
 que ens furten com cuinem.

La paella és un tresor
 que ofrenem en cada plat
 per a acabar barrejat
 amb receptes sens decor.

Per cada racó del món
 fan paella valenciana
 com els ix de la membrana
 cuinant versions de malson.

Defenem recepta pura
 amb un conreu rigorista
 però donem al turista
 a menjar barreja obscura.

Ofrenem esta delícia
 digna de boques molt fines
 per a que xefs d'altres cuines
 facen alguna malícia.

Allunyat del seu suborn
 amagat del seu enfit,
 el nostre plat preferit,
 cassola d'arròs al forn.

IX

Ofrena a la pausa

Ja no soc la que era abans,
ara soc com els volcans
de sobte en ebullició.
Era flor de primavera.
Ara estic la nit sencera
com un àtom en fusió.

Quan m'assalta la calfor
en hivern en tinc calor
fins i tot amb el palmito.
Baix l'aire condicionat
em pose, deixant gelat,
al meu home com un tito.

En dormir, a revolcons,
pero no d'aquells dels bons,
amb els llençols o la manta.
En despertar per les nits
bramant i pegant bufits
que al veïnat segur espanta.

Si me parles, està mal.
Si no, me pareix fatal.
No m'aclariré ni jo.
Vaig passant del plor al riure
no hi ha manera de viure
entre la calma i el tró.

On tenia la cintura
ara tinc la rodadura
de les hormones unflades.
Menge ensalada i poc més.
Vaig a pilates, i res,
com si fera tot debades.

Prenc magnesi, vitamines,
infusions de dragamines
per a buidar ben el pap,
encara tinc més budell
i se me queda la pell
com si fóra un mal arrap.

M'ixen pels per totes bandes,
alguns en son com guirlandes
ja me'n done per vençuda.
He pensat sincerament
de fer un oferiment
al circ, de dona barbuda.

Diu la vida i l'experiència
que toca tindre paciència
perque en el temps tot es passa...
... Passa prompte, recollons!,
tanta calfor als fogons
fa que em torne carabassa.

X

L'impossible adéu

Somniem en deixar l'ofrena
en ser un poble normal,
en deixar de donar pena
lliurar-nos de la condemna
d'este fastigós ritual.
Però està en el nostre gen
un pensat i fet constant,
com una flama que es pren
i una vegada s'encén
ens acaba a tots cremant.
És impossible parar
la màquina d'oferir,
perquè ens agrada donar
encara que ens fa plorar
fins a l'hora de morir.
L'ofrena és el nostre vici
nostre fet diferencial
en el moment del solstici
oferim el sacrifici,
fins de l'ànima immortal.
Valencians tots a una veu,
donem fins l'últim alé,
i no vos alceu en peu.
Ja ens ho pagarà algun déu
siga Afrodita o Yahvé.

Falla gran

Lema
Per Ofrenar

Artistes
PichiAvo i Paco Ribes

L'ofrena com a gest universal de donar i rebre, de construir comunitat a través del que oferim. El projecte de Borrull-Socors reflexiona sobre què significa ofrenar hui: no sols flors ni promeses, sinó temps, memòria i compromís. Una mirada simbòlica a la tradició que ens convida a repensar la identitat des del que compartim.

Falla infantil

Lema
Per Ofrenar

Artistes
PichiAvo i Paco Ribes

Ofrenar és fer un regal sincer,
sense esperar res a canvi.
El projecte infantil de Borrull-
Socors parla de la bellesa
d'oferir allò que ens fa únics:
la creativitat, l'alegria, l'amistat.
Com qui embolica un somni
amb un llaç roig, els xiquets
aprenen que regalar una part
d'un mateix és la millor manera
de celebrar allò que estimem.

Explicació i relació de la *falla infantil*

Ofrenar com a regal

Si la falla gran canta en deu cants la dèria adulta d'ofrenar-ho tot fins a l'esgotament, la falla infantil fa una pregunta aparentment més senzilla, però potser més difícil de respondre: **quan un regal deixa de ser-ho?**

La falla infantil d'enguany és una caixa de regal de fusta, de tres metres de diàmetre. Gran, contundent, impossible d'ignorar. Una caixa que no està pensada només per mirar-se, sinó per entrar dins.

*Si el regal és obligació,
porta llacet o porta pressió?*

A l'imaginari infantil, el regal és alegria, sorpresa, expectativa. Però també és norma, obligació, recompensa o premi condicionat. Regalem perquè toca. Regalem per quedar bé. Regalem per no discutir. Regalem per costum. I és ací on la falla infantil connecta directament amb el discurs de la falla gran: **no tot allò que es dona naix de la llibertat.**

Dins d'esta caixa-regal, la falla infantil desplega, com sempre, **una part didàctica i pedagògica**, pensada perquè la xicalla —i també les persones adultes— reflexionen sobre **què significa ofrenar quan ho fem des del regal.**

*Qui regala sense voler,
regala... o es deixa perdre?*

Què passa quan donar ja no és una elecció, sinó una expectativa? Qui decideix què s'ha de regalar, quan i a qui? I, sobretot: **què sent qui sempre regala i mai rep?**

La falla gran parla d'ofrenes col·lectives: al poder, al turisme, a la festa, a la política, a la identitat. La infantil baixa el focus a l'escala humana i quotidiana, aquella que s'aprén des de menuts: el regal com a gest d'afecte, però també com a eina de control, de silenci o de submissió amable.

La caixa no promet res concret. No diu què hi ha dins. Perquè la pregunta no és el contingut, sinó el gest.

*Un regal no és sacrifici
si naix del cor, no del vici.*

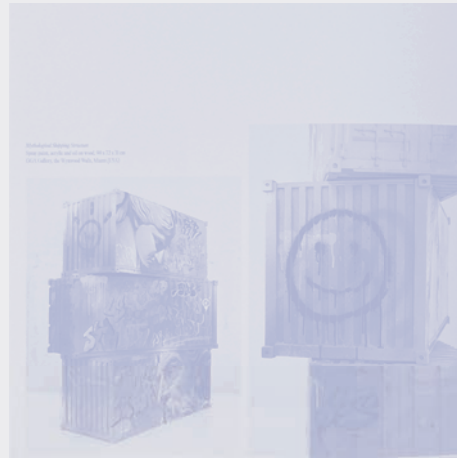
I com tot regal faller, esta caixa també acabarà cremant-se. Però abans convida a entrar, a pensar i a eixir-ne amb una sospita que també és aprenentatge: **potser el millor regal és saber posar límits.**

El llibret de Borrull Socors inclou deu làmines exclusives dels artistes PichiAvo al voltant de l'obra «*Per Ofrenar*» que en 2026 planten a la nostra demarcació. L'entrega de les làmines s'ha fet en els diferents espais creatius i d'activitat, que la comissió del Botànic ha realitzat baix la temàtica d'enguany.

Si t'has quedat sense elles, pots accedir a la tenda en línia i comprar-la (els beneficis aniran directament a l'ONG que es decidisca).

Ofrena en quatre actes

Fernando Serrano i Pérez

President de la Falla Borrull Socors

Acte I: Sacrifici

Un cert sacrifici és una pel·lícula d'íntim pressupost que es va rodar a Nova York l'any 1979. Va ser dirigida per Stephen Jon Lewicki i protagonitzada per Madonna. Sense entrar en molts detalls, es pot dir que el veritable sacrifici és veure el film. Aquesta realitat m'ajudarà a expressar el que som capaços de sacrificar pel bé del futur i fins i tot del present.

L'any 1979, amb 21 anys, a Madonna no se li esperava en l'escena musical mundial. Ella estudiava dansa, la seua veritable vocació. Fins que l'any 1981 li posaren un contracte musical damunt de la taula sense més expectativa que ser una *one-hit wonder*. Per això, amb la condició de poder pagar-se les classes de dansa, va accedir a fer aquella pel·lícula i unes fotos que més tard veurien la llum. Madonna va sacrificar la seua carrera com a ballarina per una carrera com a cantant que previsiblement havia de ser curta. La seua ofrena al món de la música va ser el seu sacrifici en el món de la dansa.

Aquesta és una ofrena al món de l'art. Qualsevol expressió artística és una ofrena. És un sacrifici vital, una extirpació interior que es dona al món, independentment de l'èxit. Com els Jocs Olímpics de l'antiga Grècia es dedicaven a Zeus.

Les persones que ens involucrem en el món de les Falles tenim l'objectiu de difondre i conservar la nostra cultura. Eixa és la nostra ofrena personal. La contraprestació són els sacrificis que comporta. També hi ha persones que pateixen danys col·laterals: famílies, amistats i entorns que assumeixen absències, cansament i renúncies.

No poder acudir a un aniversari, no eixir una nit o haver de renunciar a un concert perquè «tens Falla» arriba un moment en què ja no serveix d'excusa. Apareix la incomprensió. Prioritzar la vida fallera a la vida social és dur, també per a les persones pròximes.

Assumir una responsabilitat fallera implica ser conscient dels límits. Això no eximeix d'una agenda carregada d'actes innecessaris, duplicats o de nova creació que no aporten res. Potser caldria repensar invitacions i presències per a empatitzar amb qui es veu obligat a acudir per imperatiu social.

Les Falles, o les ames o les detestes. Però no es pot obviar que la ciutat també fa un sacrifici: cedir espai, rutina i descans. Plantejar si es pot sacrificar part de la festa per a ofrenar respecte al barri requereix diàleg i responsabilitat col·lectiva. Només així es pot aconseguir conciliació, equilibri i continuïtat.

Acte 2: Regal

La conciliació més gran entre passat i present és la que han de fer les màximes representants de la festa any rere any. Ser Fallera Major de València sembla un regal. Però aquest regal té una contraprestació: un sacrifici.

Ser Fallera Major de València es descriu com una de les experiències més boniques que una dona fallera pot viure. L'adoració constant, el reconeixement públic, els actes solemnes, la Crida, l'exaltació i formar part de la història de la ciutat. Però representar una ciutat no és fàcil per a ningú.

El procés de selecció és llarg, exigent i emocionalment intens. La preselecció obliga a competir amb les companyes del sector, a convèncer un jurat en poques hores. El Roig Arena exposa a milers de mirades i emocions desbordades. I la telefonada culmina un procés que deixa dotze persones sense la glòria final, però amb l'obligació de continuar acompanyant.

Les tretze dones de la Cort d'Honor també regalen un any de la seua vida a la història de les Falles. Després de tot el procés, el seu paper queda sovint reduït a somriure, acompanyar i resistir una agenda esgotadora. Potser el reglament hauria de plan-

tejar més funcions representatives per a elles, com ja ocorre en altres ciutats.

Durant l'exercici, la Fallera Major de València afronta prop de 2.000 actes. Les matemàtiques són clares: més de cinc actes diaris, amb jornades que superen la desena. A tot això se suma el cost econòmic, físic i emocional.

És cert que la figura ha guanyat veu, presència i capacitat d'influència, també gràcies a les xarxes socials. Però això ha incrementat la pressió i l'autoexigència. Potser caldria revisar experiències passades per a relaxar aquesta càrrega. No tot regal ha de convertir-se en una prova de resistència.

Acte 3: Servilisme

Ser servil és ofrenar el propi pensament crític. És anul·lar la pròpia identitat per fidelitat cega, por o desinformació. El servilisme va més enllà del fanatisme: converteix les persones en reproductores d'un discurs que no entenen ni qüestionen.

No fa falta anar-se'n massa lluny per a trobar exemples. Els missatges simples, cridaners i descontextualitzats proliferen a les xarxes socials, erosionant la capacitat d'anàlisi. Es defensen interessos que van clara-

ment en contra dels propis, amb una convicció que sorprèn.

La sobreinformació, mal gestionada, és perillosa. Quan es deixa de contrastar, de qüestionar i de buscar fonts fiables, s'obri la porta a la manipulació. Es vota, s'opina i s'ataca com si es tractara d'un concurs d'espectacle i no de decisions que condicionen vides.

Hem perdut el costum de llegir, de comparar, de formar una opinió pròpia. Sense pensament crític, la societat esdevé dòcil, servil i vulnerable. Recuperar-lo és una responsabilitat individual i col·lectiva que no es pot ajornar.

Acte 4: Aportació

Les Falles generen crítiques i adhesions a parts iguals. Per a unes persones són molèsties, per a altres una despesa, però per a moltes són una manera d'entendre la vida. Des de l'any 2016 són Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. Però ser patrimoni no és només un aparador.

Les Falles són una experiència sensorial completa. La gastronomia, més enllà de la paella; les flors que omplien la ciutat; la pólvora que emociona; la música de bandes i xarangues; els colors dels teixits, dels llums i dels monuments. Una ciutat sencera transformada en una vivència col·lectiva.

La vista observa el caos orgànic d'una ciutat viva. L'oïda s'ompli de pasdobles i trons. L'olfacte reconeix la pólvora i la flor. El tacte connecta amb la seda, els ninots i les abraçades. I existeix una sensació difícil d'explicar que enganxa o rebutja per sempre.

Les Falles no són l'única aportació cultural al món. Hi ha centenars de patrimonis arreu del planeta. No som millors, només diferents. Sacrificar l'ego, obrir-se a conèixer altres cultures i entendre la diversitat també és una ofrena.

Les Falles continuaran vives si saben escoltar, adaptar-se i respectar. Només així podran seguir ofrenant cultura sense perdre l'equilibri amb la convivència.

El camí de la felicitat es pot trobar en el lloc que menys te l'esperes. L'important és fluir, deixar-se portar i veure què se'ns posa enfrone.

Els *Clubs de les Històries* d'enguany

Ofrenar: entre el sacrifici, el servilisme i l'aportació col·lectiva

Els *Clubs de les Històries* de Borrull-Socors han sigut molt més que un cicle de xarrades. Han sigut un exercici col·lectiu de pensament crític, una pausa conscient dins del calendari faller per a preguntar-nos què vol dir ofrenar, a qui, per què i amb quines conseqüències. Lluny de l'acte ritualitzat i acrític, els Clubs han obert un espai de paraula, escolta i debat que ha anat creixent sessió rere sessió.

El primer Club, l'inicial, va marcar tant el to com el marc conceptual de tot l'exercici. En esta sessió es va presentar la imatge gràfica dels Clubs, creada pels artistes PichiAvo, una proposta visual potent que no es limitava a il·lustrar, sinó que proposava discurs. A partir del seu treball, es va fixar la temàtica que travessaria la resta de trobades: *l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*. Aquell primera trobada, impulsada per l'equip organitzador —Manel, Joan, Francisca i Sebas—, va servir per situar el debat i assumir que la festa també pot (i ha de) pensar-se des de l'art i la crítica.

El segon club va entrar de ple en la matèria. Des de la història, la literatura, la poesia i la llengua, Marta Morant, Natxo Escandell, Miguel Àngel Gascón Rocha i José María Valle Narcís van traçar un mapa complex del concepte d'ofrena, mostrant com

allò que aparentment és un gest innocent pot convertir-se en un mecanisme de submissió... o en una eina de resistència i dignitat. A més Miguel Àngel ha estat l'encarregat de convertir la crítica en sàtira i en vers, mitjançant l'explicació i relació de la falla.

El tercer club va ampliar la mirada cap a l'àmbit social i comunitari. Immaculada Cerdà, Felipe Cortés, Àngela Nzambi i Sebastián Marín van aportar visions des de la llengua, l'acollida, els drets humans i el món faller innovador. Ofrenar, ací, ja no era només un gest simbòlic, sinó una pràctica quotidiana: acollir, cuidar, defensar, compartir espais i veu.

Amb el quart club, el debat va guanyar profunditat i transversalitat. Trini Blanch, Carla Tarazona i Juan Manuel Fernández Soria van connectar l'ofrena amb la cooperació internacional, el treball social i l'educació. Va quedar clar que ofrenar també pot ser qüestionar el sistema, revisar privilegis i assumir responsabilitats col·lectives, on el que ofrenes et torna multiplicat per centenars, perquè la solidaritat, cuidar dels altres i buscar un món millor forma part d'eixa ofrena de fraternitat.

El cinqué club va introduir la dimensió institucional, religiosa i política del concepte. Giuseppe Grezzi, Paloma

Mas, Javier Serra Estellés i Aurora Mora van posar damunt la taula la relació entre poder, simbolisme, ciutat i relat oficial. L'ofrena com a escenificació pública, com a gest que pot reforçar hegemonies... o deixar-les al descobert.

Finalment, el sisè i últim club va servir com a tancament i, alhora, com a obertura cap al futur. Victòria Rosselló, Marc Ferri, Marian Sintes i Jaime Güemes van connectar l'ofrena amb el territori, el clima, l'horta, el port i la biodiversitat. Una manera clara de recordar que també ofrenem —o expollem— quan decidim com habitem l'espai, com produïm, com creix la ciutat i què deixem a les generacions futures.

En conjunt, els *Clubs de les Històries* han sigut una experiència de pensament faller no ornamental, on l'art, la paraula i el debat han dialogat sense por. Després d'este recorregut, ofrenar ja no és només portar flors: és decidir què donem, a qui, i a canvi de què.

I això, en temps de rituals buits i servilismes assumits, ja és tota una declaració d'intencions.

Una veu que filava els debats
Tots els Clubs de les Històries han compartit una mateixa estructura: la presentació i conducció de les ses-

sions ha estat a càrrec de **Francisca Hipólito**, que ha introduït cada ponent i ha ajudat a situar el debat dins del marc conceptual de l'exercici. A més, cada trobada s'ha tancat amb la intervenció d'algun altre faller o fallera de la comissió, reforçant així la idea que els Clubs no eren només per a escoltar, sinó també per a pensar col·lectivament des de dins de la falla.

Aportacions que ressonen

En tots els Clubs, especialment els dedicats al territori, al consum i al poder, va planar una idea compartida: sabem què està passant, però encara costa creure-ho i actuar en conseqüència. El canvi climàtic continua sent qüestionat per una part de la societat, tot i que cada vegada els episodis extrems són més freqüents i violents. La terra encara pot absorbir part dels impactes, però cada vegada menys, mentre el relat que «no es pot fer res» funciona massa sovint com a coartada per a la inacció.

També es va evidenciar la dificultat real de frenar un model basat en la construcció, l'expansió urbana i la pressió turística, incapaç de donar resposta a problemes com les riuades o la degradació del litoral. El port infrautilitzat, la contaminació marítima, els murs que encara aïllen barris com Natzaret o les inversions estèrils en determinats espais van aparéi-

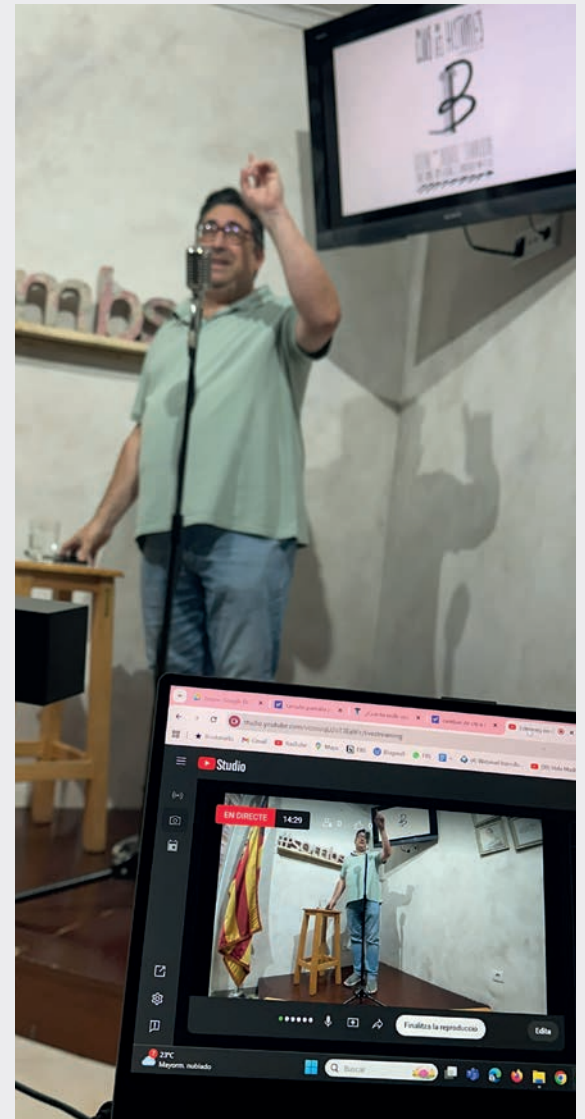
xer com a símptomes d'una ciutat que ofrena territori sense preguntar-se per a qui ni amb quin retorn.

Davant d'això, es va reivindicar el valor dels espais que cuiden: el jardí, els arbres, l'horta, allò que ens connecta amb la natura i fa habitable la ciutat. Decisions com la paralització del PAI del Saler van ser recordades com a exemples que aturar-se també pot ser una forma d'ofrena. El debat va arribar igualment al consum desmesurat, la producció industrial i la falsa sensació que reciclar ho resol tot, posant l'accent en la necessitat de canvis estructurals i institucionals.

Estes reflexions no només van vindre dels ponents. Al llarg de les sessions, veus de la pròpia comissió, com la de **Manolo Latorre**, van contribuir de manera constant al debat, ajudant a connectar les idees exposades amb la realitat quotidiana, fallera i veïnal. Una mostra clara que els Clubs de les Històries han sigut, sobretot, un exercici de pensament compartit.

 Els *Clubs de les Històries*, també en vídeo

Totes les sessions dels Clubs de les Històries han quedat enregistrades i es poden veure íntegrament a través del perfil de YouTube de la falla Borrull Socors.

Club 1 Presentació i marc conceptual

PichiAvo

Artistes urbans. Creadors de la imatge gràfica dels Clubs de les Històries. Presentació de la proposta visual i conceptual que fixa la temàtica de l'exercici:

Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació.

(Organitzadors dels Clubs i participants del primer, l'inicial) Manuel Muñoz, Joan Vidal, Francisca Mª Hipólito i Sebas Marín.

Club 2
Ofrena, història, llengua i poesia
(24.09.25)

I va arribar el segon club dels històries de Borrull Socors, com ja sabeu, amb la temàtica: Ofrena com Sacrifici i Servilisme, però també com a Regal i Aportació.

Dimecres a les 19.30 al nostre Casal, rebrem a uns ponents que no van deixar indiferent a ningú:

Marta Morant
 Historiadora i doctoranda. Autora de *Les dones a la Gandia baixmedieval*.

Natxo Escandell
 Doctor en història. Autor de *Ni fet ni desfet* i *Habitar la frontera*.

Miquel Àngel Gascón Rocha
 Poeta. Poeta de capçalera de Borrull-Socors.

José María Valle Narcís
 Tècnic de normalització lingüística de la Diputació de València i doctorand per la Universitat d'Alacant amb la tesi «El parlar de l'Horta»

▶ Veure el Club 2 al QR

Club 3 Ofrena, llengua, acollida i món faller (22.10.25)

Dimecres dia 22 d'octubre, a les 20.00 h, va arribar un nou Club de les Històries. Seguim amb la temàtica de l'exercici: Ofrena com Sacrifici i Servilisme, però també com a Regal i Aportació. Esta vegada de la mà dels següents ponents que ens exposaran un punt de vista sobre diferents maneres d'Ofrenar:

Immaculada Cerdà
Secretària de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Felipe Cortés
Coordinador de l'àrea de sensibilització i voluntariat de València Acull.

Àngela Nzambi
Tècnica de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR València).

Sebastián Marín
President de la Federació de Falles I+E.

▶ Veure el Club 3 al QR

**Club 4
Ofrena, cooperació, educació
i cultura (26.11.25)**

El dia 26 de novembre a les 20.00 h, al nostre casal tenia lloc el quart *Club de les Històries* amb la temàtica: Ofrena com Sacrifici i Servilisme, però també com a Regal i Aportació i ens acompanyaren:

Trini Blanch
Assemblea de Cooperació per la Pau.

Carla Tarazona
Treballadora social especialitzada en infància i adolescència.

Juan Manuel Fernández Soria
Catedràtic emèrit de teoria i història de l'educació.

▶ Veure el Club 4 al QR

Club 5 Ofrena, poder i relat institucional (17.12.25)

Ja en desembre, el 17 a les 20.00h va arribar el cinqué Club amb les ponències del nostre faller Giuseppe Grezzi acompanyant d'una ponent de luxe. Paloma Mas. Vicepresidenta Federació de Falles Ixe. Javier Serra Estellés. Retor. Responsable del Servei Diocesà d'Arxius Parroquials de la Diòcesi de València. Aurora Mora. Politòloga. Directora del podcast Sampleòpolis de música electrònica.

Giuseppe Grezzi
Regidor de l'Ajuntament de València. Portaveu de Mobilitat Sostenible de Compromís per València.

Paloma Mas
Vicepresidenta de la Federació de Falles I+E i comunicadora.

Javier Serra Estellés
Retor. Responsable del Servei Diocesà d'Arxius Parroquials de la Diòcesi de València.

Aurora Mora
Politòloga. Directora del pòdcast *Sampleòpolis* de música electrònica

▶ Veure el Club 5 al QR

Club 6
Ofrena, territori i futur (14.01.26)

I per últim el 14 de gener per a reprendre la rutina fallera, tornarem amb l'últim Club de les Històries de l'exercici. Els ponents que ens acompanyen esta vegada van ser:

Victòria Rosselló
 Cap de Meteorologia d'À Punt.

Marc Ferri
 Representant de Per l'Horta.

Marian Sintes
 Representant de la Comissió Ciutat-Port.

Jaime Güemes
 Director del Jardí Botànic de València.

▶ Veure el Club 6 al QR

Ofrenar
com a sacrifici

*Podem ofrenar al medi ambient,
en definitiva, fer ofrenes
als esser humans que compartim
el planeta Terra pensant en R,
en les inicials de dotze paraules
clau per a canviar el nostre
comportament davant de cada
acció de consum, son aquestes:
Reduir, Reutilitzar, Reciclar,
Rebutjar, Reparar, Repensar,
Recuperar, Redissenyar,
Renunciar, Respectar, Resistir,
Reflexionar»*

Qui cuida a les *cuidadores*?

Carles Martínez Pérez

Faller de Borrull Socors i Metge

Les persones som essers socials, i necessitem com a tals la companyia i la cura d'altres persones al nostre voltant. En la majoria de nosaltres està innat el desig i la voluntat de cuidar a la gent que ens estimem.

Però, que passa quan eixa voluntat de cuidar acaba per repetició, per imposició o per inèrcia en obligació de cuidar? I que passa quan eixa obligació s'estén per períodes tan prolongats de temps que la persona que cuida comença a definir-se de forma absoluta en el seu aspecte de cuidadora oblidant la resta d'elements que conformen la identitat humana?

Totes estes qüestions ens duen a la reflexió que encapçala estes línies, i que ens serveix com una crida d'atenció, una pintada als nostres murs mentals que ens alerta i posa l'accent en una qüestió veritablement transcendent:

Com fem suport i recolzem a les persones que estan cuidant a gent al nostre voltant, en la nostra família?

Perquè la realitat és que sovint amagat en expressions com: «A ella li agrada cuidar els nets» o «es que s'ha fet càrrec de tal o qual familiar però no li molesta» s'amaga una veritat a voltes incomoda i que té a veure amb com ajudem, com ens preocu-

pem, en definitiva, com estem cuidant a aquells que han assumit eixe rol.

El primer pas per resoldre un problema passa per ser-ne conscients i posar en valor el treball ocult i la dedicació constant de totes aquelles persones que de forma voluntària o assumida dediquen el seu temps a cuidar llibertant-nos en eixe acte d'amor a nosaltres de una càrrega.

De tal manera que la pròxima volta que ens preguntem «Qui cuida a les cuidadores?» la resposta deuria ser: Nosaltres, nosaltres cuidem a les que cuiden.

B2 en *Dialecte* d'Oficina

Begoña Ibáñez

Especialista en escoltar queixes

No tinc traça per als idiomes: soc incapaç de diferenciar accents, incapaç de veure diferències en la pronunciació, i, encara que puc memoritzar-les, em costa vore aplicades les normes de gramàtica i d'ortografia. Si, quan llegiu aquestes línies no vos cremen els ulls, és gràcies a ànimes caritatives han cedit part del seu temps a revisar-lo i corregir-lo.

Malgrat aquesta manca d'habilitat, en els últims he hagut d'aprendre a parlar un idioma que no s'ensenya a cap lloc, ni tan sols a les plataformes en línia: El *Corporatiu*. Es tracta d'un llenguatge que va més enllà de la forma de parlar; és en si mateix, una forma d'entendre la teua relació amb el lloc treball. Per dominar-lo, has d'entregar-te completament, en un acte de servitud completa cap a l'empresa per a la qual treballes,

Per als qui esteu pensant que exagere, que tota la vida han existit les empreses i que ningú s'ha inventat res de nou, deixeu-me que vos faça un breu resum de les normes bàsiques d'aquest llenguatge i de com podem identificar-ne els usuaris.

El més important és l'ús dels pronoms. En el *Corporatiu*, ningú gasta el «jo», tots som part d'un «nosaltres». Així que, a poc a poc, el neoparlant ha d'acostumar-se a editar

els seus missatges de forma que ja no diu «jo crec», passa a dir «nosaltres ens alineem». Això d'«alinear-se», és un manlleu del castellà que, en l'actualitat, es fa servir sobretot en el llenguatge corporatiu, legitimat per l'omnipresència de l'anglès i del concepte d'*alignment*.

Aquest «nosaltres» es fa servir a tots els nivells, fins i tot l'empren els executius a l'hora d'explicar les decisions que han pres. Vore els executius al capdavant d'una empresa dient coses com «Hem decidit tirar endavant amb aquesta iniciativa» no puc evitar que em trasllade a les Cròniques de Jaume I, i imaginar-me'ls damunt del cavall i parlant en «plural majestàtic». Aquesta forma de parlar, a la llarga, implica que deixes de considerar-te a tu mateixa com a individu. No han sigut poques les voltes que, en parlar en l'àmbit personal sobre temes relacionats amb la feina he utilitzat el «nosaltres» per tal de referir-me a les accions que s'han pres, com si jo hi haguera tingut alguna veu o vot a l'hora de dur-les a terme.

Una altra part important és el vocabulari propi del discurs empresarial. Independentment de la llengua en què et comuniqués quan treballes, s'adopten termes de l'anglès, com ara una sèrie d'acrònims per a referir-se a tota la plana executiva. També es ressigni-

fiquen paraules que utilitzem en el dia a dia. La més important: «família». En algun moment durant les entrevistes, o quan comences a treballar, algú diu: «Realment, som com una família».

Però en aquest àmbit, la família no es refereix a un nucli de suport que et fa costat o dóna suport, pas-se el que passe. «La família» gira al voltant d'una matriarca (l'empresa) a la qual cal rendir obediència, com si fórem els protagonistes d'una novel·la dels vuitanta, on els membres hem de sacrificar allò que se'ns demana per tal d'aconseguir els objectius.

Després d'anys navegant pel món corporatiu, he vist sacrificis de tota classe, però crec que el que més em va impactar va ser vore a una encarregada tatuar-se el nom i el logotip al canell com a agraïment per tot el que havia fet l'empresa per ella. I és que, «agrair» també passa a tenir un significat especial en aquest àmbit. Comences tots els missatges «agraint» que t'escolten, que s'uneixen a la reunió... Fa temps, vaig intentar tindre una conversa amb mon pare per tal d'expressar-li els dubtes que tenia sobre aquest món. Encara que fa anys que vaig fer pau amb no exercir la meua professió, era complicat fer-me a algunes de les dinàmiques del món corporatiu. La seua resposta va ser: «Però has de tenir en compte

que ací et paguen tots els mesos». Per a ell, aquest també era un punt clau per a estar agraïda.

No ho negue: tenia més raó que un sant. Però a quin preu?

Per tal de dominar el llenguatge corporatiu, el més important és acceptar que allò que tu mateix eres, ja no té importància. Has de donar allò que et fa únic per tal de servir al grup. L'èxit en aquest món implica sacrificar part del que eres per tal d'assolir els «objectius». Alguns exemples d'aquestes ofrenes poden ser:

La forma de parlar: «Podries intentar canviar el to a les reunions i no ser tan directa». Hi ha fins i tot perfil d'Instagram que s'ha fet famosos per «traïduir» frases del dia a dia al llenguatge corporatiu.

La forma de vestir: Un cop vaig sentir la meua encarregada dir-li a un company: «M'encanta el teu estil, però com que demà ve X executiu, podries intentar ser més discret».

O fins i tot allò que fas amb el teu temps lliure, ja que el nivell d'implicació que se't demana fa que, en alguns casos, hages de deixar de banda moltes coses que feies fora de l'horari laboral. He tingut companys que, motivats per la culpabilitat de no ser

productius, s'han posat a treballar fora de l'horari laboral sense dir-ho a ningú.

Al capdavall, la Dolly Parton tenia raó: treballar de 9 a 5 no va de realitzar-se, sinó de sobreviure, de donar-ho tot a canvi de tenir una feina.

Ofrenar en excés: *saber ficar límits i no acabar* carabassa en l'intent

Manuel Muñoz

Faller de Borrull-Socors; membre de l'AdEF; professor; intentant jugar a rugbi; vocal de districte de la Junta Municipal de Ciutat Vella... i la llista continua

I ben bé com dic, la llista no acaba per que ja solament en tots els embolics on em fique no para de créixer i de donar feina. Una feina voluntària, satisfactòria en gran part i que al cap i a la fi m'agrada i m'aporta aprenentatge, maduresa i conèixer gent. Tot és en certa mesura enriquidor, i com a persona inquieta i amb interessos, no deixa de ser part del recorregut vital.

Totes aquestes tasques que no han de vore amb la meua professió, la qual ja de normal es fa exigent i amb els canvis de generacions i burocràtics ja passa a ser tot un acte de fe. El mantra aquest de «treballa del que t'agrada i no treballaràs en tota la teua vida» no deixa de ser un invent capitalista per fer-nos creure que aportar al sistema ja tot va bé, eres una ovelleta servil i mansa que atén al que el poder vol de nosaltres.

Però, què passa quan els teus interessos volen anar més enllà de la vida que passa de 8 a 15 de dilluns a divendres? Que veus oportunitat en integrar-te en moviments, conèixer gent, i creure que pots aportar en l'engranatge que intenta millorar la societat. Això fa que cada oportunitat siga una xicoteta càrrega més de treball que moltes vegades exigeix temps, esforç i res a canvi.

Formar part d'una tribu, aportar per a que aquesta funcione i siga

de mica en mica millor a qualsevol persona que té una miqueta de consciència social és un mínim que s'ha de fer en la vida. El que passa és que moltes vegades les conviccions o ganes de fer treball xoquen frontalment amb que no tot el món pensa igual. Açò no s'ha de veure com una crítica, ja que la diversitat de pensament és un plus que ens enriqueix com a societat i el diàleg sense polarització ens porta de vegades a acords que poden beneficiar a tothom.

És per això que moltes vegades s'ajunten diverses variables, la primera la predisposició de gent així, amb ganes de treballar i aportar, però també d'altres que saben que el punt feble de les primeres moltes vegades és no saber ficar límits i pensar que al negar-nos és fallar i que deixen de confiar en tu. Altra variable són les exigències, la primera la d'un propi, ja que eixa relació pot convertir-se en tòxica i generar algun trastorn que altre; la segona és la que molta gent sabent que açò és un treball V-O-L-U-N-T-A-R-I carrega lloses que de vegades es fan amb un cansanci mental o conjuntures personals adverses.

I hi ha una variable que la nostra ment moltes vegades ens dona una jugada que fa mal, molt de mal: la validació externa, un mal modern que se'ns

està anant de mare per culpa de l'estil de vida actual dirigit al posicionament social tant de manera real com digital. Quina tristesa és que moltes vegades que sigues ben mirat socialment valga molt més que les hores que li tires a fer feina que no et deuria pertocar o l'acceptes encara que hages de sacrificar hores de són o del teu gaudi personal.

I és on arriba la idea principal d'aquest text, **ofrenar per excés, ofrenar la teua salut mental i el teu benestar a un lloc on no paga la pena.** Potser és fàcil dir-ho i no notar-ho, eixa és la qüestió. És un aprenentatge que costa temps, llàgrimes i disgustos però que quan arriba el moment que saps que no és el teu lloc i que estàs fent més del que creus i quan en compte d'unes bones paraules d'agraïment, reps com a validació més feina, no és el lloc, cal que quede clar. Com a recomanació personal, el que cal fer és saber identificar que el lloc on vols siga un espai còmode on hi haja bon ambient i saber que si on estàs no ho és, valorar allò bo que t'ha fet aprendre, agafar els trastos, liar-se la manta al coll i aventurar-se a trobar el teu lloc al món.

Comptat i debatut, ofrenar en excés és perillós i genera massa trastorns si a banda l'entorn o les teues expectatives no es veuen acomplides (altre

dels inconvenients de la validació). Es tracta de jugar amb foc i molt possiblement cremar-te. Ofrenar en excés és saber que pots amb tot però a un preu massa car. I per damunt de tot, ofrenar en excés és saber que estàs aportant massa, regalant temps i esforç que mai tornaran, i per últim sacrificar un bé que tenim i que moltes vegades no el tenim present. La nostra salut mental.

Falles o *treballes*?

Adrián Láinez

*Faller de naixement
i 17 anys treballant per la festa*

Com aquella falla de l'ajuntament 2010...perquè les dues! Falles 365 dies en el taller i en eixir en el meu comissió...És la meua vocació, però també un maldecap quan el calendari s'obsquina en recordar-te que març és ací, aguantant darrere de cada esbós, i cada ninot que es queda mirant-te com dient: «Acaba'm, home, que això ja va de debò». I enguany, a més, la vida ha volgut que porte doble faena: artista faller en el taller de Mario Gual i president de la meua falla, Ramiro de Maeztu - Humanista Furió.

Una combinació preciosa, sí... però que també et deixa el cor partit: una meitat entre el suro i la pintura, i l'altra entre la meua comissió, la meua dona i la meua filla, que viuen el compte enrere amb una il·lusió que jo intente agafar al vol quan aconseguisc un respir.

Els dies previs a la setmana fallera sempre són especials. Per a qualsevol de la comissió, signifiquen ganexes, nervis, traca, olor de bunyols i preparar la roba. Per a mi, signifiquen també responsabilitat —eixa que pesa en els múscles quan saps que una comissió sencera espera un monument digne, cura i ple d'ànima—.

I enguany, a més, signifiquen renúncia: renunciar a estar en el meu propi casal, a viure l'exercici com a president envoltat dels meus, a arregar

els riures, les anècdotes i els moments xicotets que fan falla.

Però així i tot, quan entre al taller i veig com va creixent la falla, com un gegant amable que desperta de la seua letargia, sé que estic on he d'estar. Encara que em faça mal, encara que em pese. Perquè aquesta artesanía no és un treball: és una manera de viure.

I és que, siguem sincers: si hi ha un col·lectiu que viu la contradicció en estat pur, som els artistes fallers.

Mentre mig món pregunta si ja està tot fet —com si una falla poguera estar acabada abans d'hora!—, nosaltres anem suant, escatant, pintant i maleint eixe «caragolet» que es resisteix però que, curiosament, sempre apareix el dia 7 o 8 de març. És tradició. Si no apareguera, ens faltaria alguna cosa.

La sàtira fallera, eixa que tant ens agrada posar en els ninots, també la vivim des de dins. Perquè quina major sàtira que la de ser president de la teua falla i no poder trepitjar el casal perquè estàs muntant la falla dels altres?

Ací tens el veritable esperit faller:

«Falles o *treballes*?»

Perquè mira, aquest any, les dues coses... però amb més treball que falla.

Mentrestant, al taller, vivim el nostre propi sainet: la música que no para, el «passa'm eixa brotxa», «on està el compressor?», «cuidat ací que està fresc!», i el mític «això ho deixem per a demà» que, tots ho sabem, significa «això ho farem de matinada».

I així i tot, entre tanta bogeria, el taller té una cosa màgica. Els cossos cansats, la ment al límit, i el cor sempre més gran que el cansament. Perquè en el fons som com els monuments que fem: un poc fràgils per fora, però forts per dins; colorits, contradictoris i plens de vida.

Sé que enguany potser no estaré amb la presència que m'hauria agradat en la meua falla. No podré gaudir cada acte, ni cada xocolate, ni cada estona de casal amb els meus fallers. I el que més fa mal: hi haurà moments en els quals tampoc podré estar amb la meua dona i la meua filla, que són les qui més mereixen el meu temps i les meues abraçades.

Però elles, i la meua comissió, saben que aquest camí el vaig triar per amor. Amor a l'art, a la tradició, al foc que ens fa únics i que converteix uns simples materials en emocions compartides.

Quan per fi arribe la plantà, quan veja el monument al carrer sota la mirada de la gent, sabré que tot ha valgut la pena. Sabrem —perquè aquest treball mai és només meu— que cada sacrifici ha construït una raó més gran que nosaltres mateixos.

I quan, ja de matinada, puga per fi acostar-me a la meua falla i abraçar als meus, recordaré que no hi ha contradicció més bella que la de ser artista faller i faller al mateix temps.

Perquè al final, FALLES O TREBALLLES?

Perquè mira... enguany he tingut la sort —i el repte— de fer les dues coses.

I això, encara que coste, és un privilegi que agraïsc cada dia.

Mamà! Mamà! Mamà!

Parem la ciutat!

Mar Piquer

Mare, fallera i membre de l'ADEF

Pegant-li voltes a com enfocar esta comanda del meu amic m'he adonat d'un dels primers sacrificis que vaig fer al ser mare treballadora i fallera compromesa: deixar d'escriure a llibrets.

Trobar unes hores per a pensar, crear i redactar durant la criaça és incompatible. Mentre ideava este text he parat com 5 vegades per ajudar a fer un dibuix, acompanyar al bany, mediar una baralla entre germanes, obrir un paquetet de purpurina... La creativitat i la paciència s'esfumen.

Seria molt satíric acabar ací l'article, però anem a fer un esforç.

Un altre dels sacrificis que més em costa és deixar de viure la festa al carrer matí, vesprada i nit. Enyore eixa sensació d'esgotament per estar al casal a les 9 del matí a preparar un esmorzar, empalmar amb l'aperitiu, mascletà, dinar, vespreig. La rutina de la setmana fallera. Eixe no puc més per traus l'energia per a estar.

Fer una jornada laboral de 8 hores, acabar, anar a la falla, estar una estoneta i tornar a casa. En això s'han convertit les meues falles des de fa cinc anys i hi ha dies que ni xafem la falla.

Dir que les Falles són una de les nostres grans passions col·lectives és

una obvietat. Però hi ha una veritat incòmoda que solem deixar al marge del relat festiu: les Falles, tal com s'organitzen especialment als barris centrals de València, no estan pensades per a la conciliació familiar. I encara menys per a les dones que cada març són mares, falleres i treballadores.

Ser fallera és un orgull, sí, però també suposa un desgast enorme. Ser mare és una dedicació absoluta que no entén de calendaris ni de tradicions. Treballar els dies de falles, en plena bogeria fallera, és simplement insofrible.

I si no tens uns iaïos compromesos i que ho donen tot per les seues netes, com és al meu cas, és, simplement, impossible.

A vegades faig la reflexió de si de veres em continuen agradant les falles o si visc en una constant nostàlgia del que un dia van ser i m'aferre a eixa idea per a no veure la realitat de la nostra festa.

És molt bonic parlar de tradició, germanor i cultura popular. Però també cal dir alt i clar que la festa està dissenyada amb un model que privilegia l'excés i el consum, i no la vida quotidiana de les persones que la fan possible. Les mares falleres ho sabem bé: actes a hores intempestives (ofrena a les 12 de la nit amb xiquetes menudes?, no, gràcies), soroll incompatible

amb migdiades i manades de gent res segures per a un xiquet menut.

I totes aquelles tasques invisibles que sostenen una família continuen sent nostres, encara que estiguem cansades, sense dormir i amb un somriure obligatori per a cada foto.

I, malgrat tot, continuem. Continuem perquè estimem la festa, perquè ens hem criat amb ella i volem que les nostres filles l'estimen tant com l'hem estimat nosaltres. Continuem perquè ser fallera ens fa vibrar, perquè la maternitat dona sentit a tot i perquè la nostra faena té un paper dins del relat col·lectiu. Però ens mereixem una festa que no ens esgote, que no ens expulsi del nostre propi barri, que no ens obligue a triar entre família, cultura o treball.

Al final, ser mare, fallera i treballadora en falles és resistir. És estimar, però també reclamar. És celebrar, però també denunciar. Perquè la festa que tant defensem ha de ser compatible amb la vida i, de moment, encara li queda camí per recórrer.

robertonencini / Shutterstock.com

Guia de rituals i sacrificis per a *ofrenar hui dia*

Matías Sáez

Especialista en ofrenes contemporànies

Amb gran orgull i plaer presentem aquesta pràctica guia per a aquelles persones que ja no creen en déus, supersticions, coachs, influencers, gurus i altres éssers/coses/ens il·luminats.

De manera simple i senzilla vos donarem les claus per a bones ofrenes i aconseguir el que un vol en el Segle XXI sense la necessitat de sang o tirar a una verge a un volcà actiu.

Ofrena per a la Salut

Aquesta simple Ofrena ens ajudarà a millorar la nostra salut, amb això aconseguirem que tant la salut física com mental no siga una preocupació.

Per a la salut física no fa falta recórrer als mites de beure aigua, exercici i dormir 8 hores, això és tan bíblic, ara simplement necessitem:

A principi de mes assegura't de tindre fons suficients en el teu compte corrent (vegeu Ofrenes Treball/Diners) per a poder realitzar el pagament de la teua assegurança privada, perquè no hi ha res més sacrificant que la salut pública del segle XXI, de la mateixa manera has de tindre fons per a la teua quota del gimnàs. I així de simple tenim una ofrena de Salut.

Anar al Gimnàs també ajuda a la Salut (vegeu Ofrenes per a la Belleza)

Quan les malalties físiques acudisquen a tu només has de cridar a la teua assegurança privada i tindràs solucions, si és una cosa que s'ix del control dels déus, recorre a la pública, els treballadors de la pública són les ofrenes en si.

Si la vida et cau damunt perquè el Cortisol ho ha inundat tot, només vols plorar o estàs més dissociant que parlant necessitaràs: DINERS.

Ofrenes per a la Belleza

Per a començar amb aquesta ofrena necessitem que estigues en un punt de baixa autoestima, per a això la publicitat, les xarxes socials i els cànons de bellesa del segle XXI ja hauran t'hauran passat factura.

Per a aquest ritual posa't enfront d'un espill de cos sencer, mira't, observa tot el mal que està en tu, sabent el que és vaig donar en veu alta subjectant un flascó de retinol a la mà esquerra i un ozempic a la mà dreta: Em tens ací de cos frontal, sense cos com ha de ser, amb els meus dents que no són blancs com un taulell de bany, del meu nas que no és el del catàleg, amb els meus porus visibles! OH! Les meues marques d'expressió!

I així en un termini d'unes setmanes o mesos aconseguiràs els teus desitjos, segons el teu compte corrent, paciència i ganes.

Ritual exprés: Ves al Gimnàs i et fas una selfie.

(Vegeu ofrenes treballes/diners/salut)

Ofrenes per als Dinners

El pilar principal del Segle XXI, per a aquest ritual simplement necessites tindre un treball. (Vegeu Ofrenes per treball) o una herència, o guanyar la loteria, o una parella que siga narco, o polític, o narco i polític.

Per a aquest ritual necessitarem que et coste dormir a les nits, faces sudokus mentals quan fas la compra de béns bàsics, et plantejes passar fred o calor a casa i renunciar a coses que t'agraden o et fan feliç per falta de diners.

Amb la teua cartera buida o l'extracte del banc a la mà esquerra vaig donar en veu alta:

Només estem a segona setmana de mes...

Pel fet que per a aquest ritual influeixen moltíssims factors recomanem fotre's o implementar la frase Els diners no donen la felicitat.

Ofrenes per al treball

Necessites un treball, sinó el tens, busca'l. (Vegeu ofrenes per als diners)

El treball dignifica, et manté ocupat.

Per a aquest ritual només has d'entregar la teua ànima, el teu temps, la teua energia, la teua dignitat, la teua salut, el teu pensament propi... els teus somnis. (Vegeu ofrenes per a la salut)

Ofrenes per a l'Habitatge

Ritual dirigit a totes les persones amb ganes d'independitzar-se d'una vegada per sempre als seus 30/40 anys.

Necessites DINERS.

Tota una VIDA.

Ritual de Lloguer.

En una mà subjecta els diners del mes de lloguer multiplicat per 3, els teus moviments bancaris dels últims 8 anys, vida laboral, contracte de venda de l'ànima del teu primogènit, un òrgan vital i PEIM! Igual pot ser que aconseguisques llogar el pis dels teus somnis sense finestres.

Altres opcions són continuar compartint llar amb 6 persones més i creure't el conte que eres classe mitjana perquè et vas anar de vacances a un país en vies de desenvolupament on els teus Euros valen més que en el teu lloc de procedència, perquè tens un IPHONE a terminis, o t'has pogut comprar una fregidora d'aire.

Ritual de Compra:

Necessites DINERS.

Embena la teua ànima.

O espera al fet que es muira algun familiar.

Ofrena per a l'Amor

L'amor del Segle XXI és una història a part, ja no sols és l'amor romàntic, ara abasta a la família, a les amistats, al sexe, a la llibertat i amb un/una/uni mateix. (Vegeu Salut, bellesa, diners, habitatge)

Si et sents només, incomprés, avorrit, si l'onanisme ja no t'associa aquest és el teu ritual.

Ritual d'Amor romàntic:

Per a aquest ritual necessites estar alerta amb tots els teus sentits, perquè en el segle XXI qualsevol mínim detall pot fer que l'inici d'una història d'amor mai succeísca.

Amb tot el teu cos transmetràs seguretat, sensualitat, fortalesa, vulnerabilitat, la justa intensitat emocional, empatia, independència,

apetit sexual, pudor, decor, espontaneïtat, talent culinari, coneixements de com portar una llar, saber ocultar quan alguna cosa no t'agrada, saber dir amb les correctes paraules quan alguna cosa no t'agrada, abandonar els teus principis en la justa mesura, claudicar, entendre, donar-te a entendre, l'amor tot el pot i altres mentides del segle XX.

Només necessites sentir-te còmode al costat d'algú, l'amor romàntic és relatiu.

Ritual de l'Amor en la Família:

És la que et toca.

Necessites nàixer, estimar, entendre.

Ritual d'Amor en les Amistats:

Necessites Amics.

En un grup us escriureu tot el temps, mem per a dalt, *sticker* per a baix, necessitaràs un càlcul espacial cronològic per a poder quedar algun dia de la setmana, després de 15 intents aconseguiràs una data, en aquesta data serà una verborrea de queixes i resums de la vida que ens ha tocat en Segle XXI (vegeu la resta de rituals)

I Així és l'Amor en l'Amistat, seràs escoltat, acaronat, estaran per tu, et cuidaran, et portaran un pot de caldo, tindran còpies de les claus de la teua casa, difondran el vídeo en el qual ixes borratxo caient per una escala, et subjectaran la mà, t'alçaran quan no pugues per tu mateix, seran felices perquè tu ho eres, només ells podran veure de veritat el que eres i així i tot amb defectes i virtuts t'estimen tal com eres.

El segle XXI et demana que et sacrificques.

Ofrenar per *pertànyer*

**Josep Delgado
de Molina i Martínez**

*Polítòleg, membre del Cos Superior
d'Administradors Civils de l'Estat
i faller de Borrull Socors*

Què ens espenta a repetir, any rere any, els mateixos gestos, els mateixos recorreguts, les mateixes músiques i els mateixos silencis, sense aparença de canvi i apel·lant a la tradició?

Com s'explica que una ciutat sencera mobilitze tal quantitat de temps, diners i energia per omplir l'espai públic d'art efímer, de pólvora, de música, de vestits tradicionals, de llibrets i de rituals compartits?

Com entendre l'esforç ingent de les valencianes i valencians que ofereixen el seu treball, el seu descans i la seua vida quotidiana perquè tot això siga possible?

Per què ho fem?

O millor encara: per a què ho fem?

Les respostes poden ser moltes: festa, devoció, barri, cultura, família, evasió, fe, compromís. Totes vàlides. Però si anem un poc més enllà, apareix un denominador comú difícil d'ignorar: oferim alguna cosa per rebre identitat i pertinença a canvi.

Oferim i regalem —en el sentit més ampli del terme— per sentir-nos part d'alguna cosa que transcendeix la nostra pròpia individualitat. Per ancorar-nos a un nosaltres. Per formar part d'una comunitat que ens reconeix

i ens nomena. La identitat col·lectiva és, probablement, una de les majors virtuts i també una de les necessitats més profundes de l'ésser humà. Necessitem saber-nos part d'un grup, compartir codis, símbols i relats que ens situen en el món. I les Falles, com a fet social, complixen esta funció amb una potència extraordinària.

En este sentit, ofrenar, sacrificar-se, regalar o aportar —material, simbòlicament o emocionalment— funciona com un intercanvi. Donem temps, diners, treball, presència, sacrifici. I a canvi rebem reconeixement, pertinença, identitat compartida: la idea d'estar dins.

Però com tot intercanvi, hi ha un contracte que el sustenta. Un contracte no escrit, però ferm. Este contracte és la litúrgia, les formes, les convencions, els gestos, els símbols que es consideren tradicionals i legítims. Complir amb esta litúrgia és complir amb l'acord.

Quan l'ofrenant complix la seua part —quan fa les coses «com toca»—, la mirada col·lectiva el valida. El reconeix com a part del grup. Li concedeix aquell lloc simbòlic de pertinença. És bastant irrellevant des d'on es faça o quina siga la motivació de la persona. Es pot ser faller des de llocs molt diferents, fins i tot contradictoris. Ara

bé, no és tan fàcil ser-ho si es qüestionen les formes, la litúrgia, la convenció formal. Perquè aleshores el que es qüestiona és la tradició sobre la qual es fonamenta la legitimitat del contracte.

Per això costa tant canviar els símbols i la litúrgia. No perquè siguen intrínsecament immutables, sinó perquè mantenen el contracte. Qüestionar les formes és qüestionar la font d'identitat col·lectiva.

El fons importa menys que la forma.

La intenció menys que el gest.

El sentit menys que la litúrgia.

I ací apareix la gran paradoxa: una tradició que va nàixer viva, canviant i popular pot acabar comportant-se com alguna cosa rígida, vigilada i normativa. No perquè la tradició ho exigisca, sinó perquè així es protegix el contracte simbòlic que repartix identitat i pertinença.

Per això resulta imprescindible repensar què entenem per tradició. Perquè és ella qui legitima les formes, les litúrgies i els símbols que determinen qui pertany i qui queda fora. Quan renunciem a revisar este concepte, el contracte s'empobrix i la identitat col·lectiva resultant corre

el risc de tornar-se monolítica, excloent i nostàlgica: una il·lusió compartida de retorn a un passat que, per cert, mai va ser exactament com recordem.

Les Falles desmentixen esta fantasia. Mai han sigut estàtiques. Han canviat en estètica, en escala, en relació amb la ciutat i amb els poders públics. Ho han fet a poc a poc, a vegades a espentes i a vegades a contracor, però sempre avançant. I ho seguiran fent, ens agrade o no.

Confondre tradició amb immobilisme és un error perillós. Les tradicions no moren quan es revisen; moren quan deixen d'interpel·lar, quan no admeten fricció i es convertixen en un decorat. Quan només es repetixen per ser recognoscibles, però ja no significatives.

Tal vegada ha arribat el moment de desprendre'ns d'una idea defensiva d'allò tradicional i assumir que revisar símbols, formes i litúrgies no és una amenaça, sinó una responsabilitat col·lectiva. Si el Congrés Faller que ara se celebra vol estar a l'altura del seu temps, hauria de ser capaç de generar propostes que reobriguen el debat i redefinisquen algunes d'estes formes. Perquè potser el veritable perill no siga canviar les coses, sinó deixar-les totes igual mentre tot al voltant canvia.

L'ofrena com a idea política, cultural i mental, no només com a gest festiu. Assaig del cas valencià per confondre dignitat amb sacrifici

Sebas Marín

Faller de Borrull Socors, vicepresidència de Falla i Administració. Presidència de la federació de falles que experimenten amb la tradició. Amant espiritual de les Lletres Falleres i provocador de vocació!

I. Què és una ofrena (i què no)

Una ofrena en origen no és submissió. Tampoc és costum. Ni molt menys identitat.

Este text que ací presentem és una barreja d'Investigació cultural i simbòlica, un relat assagístic, no acadèmic, però amb dades i context i una narrativa fallera. Un text que responga a la pregunta... Com hem arribat a assumir l'ofrena com a identitat i no com a decisió?

Una ofrena és un acte voluntari. Un gest conscient que naix d'una decisió i no d'una inèrcia. Ofrenar implica triar: saber què dones, a qui ho dones i, sobretot, **per què** ho fas. Sense aquestes preguntes, l'ofrena deixa de ser-ho i es converteix en una altra cosa: rutina, peatge o silenci.

«Una ofrena només té sentit quan és una decisió; quan esdevé costum, deixa de ser-ho.»

En les cultures antigues, l'ofrena tenia un valor simbòlic clar. No es donava qualsevol cosa ni en qualsevol moment. Es feia en situacions excepcionals, quan calia establir un pacte, demanar protecció o agrair un fet extraordinari. L'ofrena no era diària, perquè el fet quotidià no necessita rituals; era puntual, perquè només allò que costa té sentit oferir-ho.

Per això, una ofrena no podia repetir-se sense conseqüències. Quan un gest excepcional es normalitza, perd el seu valor simbòlic. Quan es fa obligatori, perd la seua essència. I quan s'institucionalitza, corre el risc de convertir-se en una forma elegant d'obediència.

Ofrenar no és donar-ho tot. No és renunciar. No és quedar-se buit. Una ofrena real pressuposa que qui ofrena es **conserva sencer**, que no s'empobreix fins a desaparèixer. Ningú pot oferir res si abans no té alguna cosa pròpia.

El problema apareix quan l'ofrena deixa de ser una elecció i passa a ser una expectativa. Quan ja no es pregunta si es vol ofrenar, sinó que toca ofrenar hui. Quan el gest deixa de ser lliure i es transforma en costum moral: fer-ho perquè sempre s'ha fet, perquè queda bé, perquè no fer-ho genera sospita.

En eixe punt, l'ofrena ja no és un acte: és una estructura. Una manera de relacionar-se amb el món. I, amb el temps, una manera de pensar-se a un mateix.

Potser per això convé tornar al principi i preguntar-se, sense presses ni excuses: què és exactament allò que estem ofrenant? I, encara més incò-

mode: què hem deixat de construir mentre ho fèiem?

II. Quan el rebuig es converteix en ofrena: el paper, el gest i el sentit.
«No tot allò que s'ofrena és sacrifici: a vegades, és transformació.»

Hi ha ofrenes que no naixen de la renúncia, sinó de la **reutilització**. No parteixen de la voluntat de buidar-se, sinó de la necessitat de **repensar què fem amb allò que ja existeix**. I és ací on el gest de PicchiAvo amb la falla de Borrull Socors pren un sentit que va molt més enllà de l'estètica.

El punt de partida no és un material noble ni nou. És paper descartat. Paper que havia format part d'un llibre produït, pensat, imprès... i finalment rebutjat. Restes d'un procés cultural que, en qualsevol altre context, haurien acabat invisibles: reciclatge anònim, magatzem o desaparició silenciosa.

Convertir aquest paper en matèria primera de la falla no és només una decisió pràctica o sostenible. És un **canvi de mirada**. Allò que havia perdut valor en un circuit —el de l'edició, el del mercat, el del producte tancat— recupera sentit en un altre. El paper no s'ofrena perquè sobre; s'ofrena perquè encara pot dir alguna cosa.

A diferència de l'ofrena clàssica, ací no hi ha sacrifici ni genuflectió. No es dona el millor per quedar-se sense res. Es dona el descartat per **transformar-lo**. L'ofrena no mira cap amunt, sinó cap avant: no busca complaure, sinó construir.

Aquest gest altera la lògica habitual de l'ofrena. No és entrega acrítica, sinó reapropiació. El material no desapareix en l'acte d'ofrenar; al contrari, es fa **visible**, pren cos, ocupa espai i obliga a mirar-lo. El que era residu esdevé relat.

En aquest sentit, la falla no és el final del procés, sinó una etapa més. El paper, abans contenidor d'un discurs fixat en forma de llibre, passa a formar part d'un discurs col·lectiu, efímer i crític. Canvia el suport, canvia el context i canvia també la relació amb qui el rep.

Aquesta manera d'ofrenar no confon dignitat amb sacrifici. No demana a ningú que es buide, sinó que **repense**. No glorifica la pèrdua, sinó la capacitat de ressignificar. I potser és ací on apareix una altra idea clau: que no totes les ofrenes són submises, però sí totes són polítiques.

El que es fa amb el que es rebutja diu molt més d'una societat que el que es fa amb allò que considera valuós.

III. Quan l'ofrena es converteix en identitat.

Hi ha un moment clau en què l'ofrena deixa de ser un gest puntual i es transforma en manera de ser. Ja no es fa en situacions concretes ni com a resposta a un context determinat, sinó que s'integra en el relat col·lectiu fins a confondre's amb ell. No és que s'ofrene: és que *som* qui ofrena.

En aquest punt, l'ofrena ja no necessita justificació. No cal preguntar-se per què ni per a què, perquè la resposta sempre és la mateixa: perquè som així. El gest es despolititza en aparença, però en realitat es torna profundament polític, perquè deixa de ser una decisió i passa a ser una norma no escrita.

Quan l'ofrena esdevé identitat, qualsevol intent de qüestionar-la genera incomoditat. No perquè siga incorrecte, sinó perquè trenca un equilibri fràgil: el de sentir-se dignes a través del sacrifici. Si no ofrenem, què som? Si deixem de donar, què queda?

Així, l'ofrena continuada construeix un relat moral: qui ofrena és responsable, lleial, madur; qui no ho fa és egoista, conflictiu o desagraït. El debat deixa de ser material o polític i esdevé ètic. No es discuteix el sentit del gest, sinó la qualitat moral de qui el qüestiona.

«El problema no és ofrenar, sinó arribar a ser només qui ofrena.»

Aquest mecanisme és especialment efectiu perquè funciona sense imposició directa. Ningú obliga explícitament a ofrenar, però tot convida a fer-ho. El reconeixement, el respecte i fins i tot la pertinença passen pel gest. L'ofrena es converteix en passaport.

Quan això passa, la frontera entre dignitat i sacrifici es difumina. El fet de donar constantment es presenta

com una virtut en si mateixa, independentment de les conseqüències. Patir no és un problema; al contrari, es converteix en prova de compromís. Resistir substitueix avançar.

En aquest escenari, l'ofrena ja no construeix futur, sinó que manté present. No obri camins, sinó que reforça rols. I el més perillós no és la pèrdua material, sinó la pèrdua de capacitat de pregunta. Quan l'ofrena és identitat, preguntar-se *per a què* esdevé sospitós.

Potser per això costa tant imaginar altres formes de relació que no depenen de donar abans de demanar. Perquè, durant massa temps, s'ha confós la permanència amb l'èxit i la resistència amb la victòria.

Arribats ací, la qüestió ja no és si ofrenar està bé o malament. La pregunta real és una altra, molt més incòmoda: **què passa amb un poble que només sap explicar-se a partir del que ha entregat?**

IV. El cas valencià: ofrenes materials, simbòliques i emocionals. Aplicar aquesta lògica al cas valencià no requereix forçar cap paral·lelisme. Les peces encaixen soles. Al llarg del temps, l'ofrena ha operat com una constant —no sempre explícita, però persistent— en la manera com el País Valencià s'ha relacionat amb el poder, amb el relat dominant i fins i tot amb ell mateix.

Hi ha, en primer lloc, ofrenes materials. Territori posat al servei d'un model que no es decideix ací. Infraestructures promeses com a recompensa futura per una lleialtat prèvia. Recursos que ixen amb facilitat i tornen amb dificultat, sovint disfressats de favor o excepció. No com a dret, sinó com a concessió.

Però igual d'importants són les ofrenes simbòliques. La renúncia a un relat propi fort per no incomodar.

L'acceptació d'una posició secundària en el discurs general de l'Estat. El costum d'explicar-se des de la perifèria, fins i tot quan es parla en primera persona. No és absència de veu; es veu modulada per no molestar.

I després hi ha les ofrenes emocionals, les més difícils de detectar perquè no deixen rastre material. La paciència infinita. L'agraïment preventiu. La tendència a justificar allò que no arriba abans fins i tot de reclamar-ho. Aquest tipus d'ofrena no es decreta: s'aprèn. I un cop interioritzada, es reproduceix sola.

Aquest conjunt d'ofrenes configura un patró recognoscible: primer es dona, després s'espera. I mentre s'espera, es manté el gest, per si de cas. El resultat és una relació desequilibrada on la lleialtat es demostra constantment, però el retorn mai no és estructural.

«Primer es dona, en acabant s'espera; i mentrestant, es manté el gest.»

És en aquest context en què l'himne deixa de ser una anècdota per convertir-se en símptoma. Quan es canta «per ofrenar noves glòries a Espanya», no s'està fent només un gest folklòric o emotiu. S'està verbalitzant, sense conflicte aparent, una manera d'estar al món: oferir abans de preguntar, donar abans de decidir, assumir abans de negociar.

La força del vers no rau en la seua literalitat, sinó en la seua normalització. No incòmoda perquè confirma una idea ja assumida: que l'ofrena és virtut, que el sacrifici ennobleix i que reclamar pot semblar excessiu. El llenguatge, una vegada més, no crea la realitat, però l'ordena i la fa habitable.

Així, el cas valencià no es pot llegir només com una successió de greuges o errors polítics, sinó com el resultat d'una cultura de l'ofrena prolonga-

da en el temps. Una cultura que ha sabut resistir, però que ha tingut més dificultats per transformar resistència en projecte.

Arribats ací, la qüestió ja no és qui té la culpa, sinó quin és el cost. Què es perd quan l'ofrena esdevé marc mental? I, sobretot, què podria guanyar-se si deixara de ser-ho.

V. Quan preguntar «per a què» esdevé subversiu

Arribats a aquest punt, la pregunta ja no és si l'ofrena és bona o dolenta. La pregunta real, la que incomoda, és una altra: **per a què**. Per a què ofrenem, per a què continuem fent-ho i per a què sostenim un relat que ja no sempre sabem explicar.

Preguntar *per a què* trenca la lògica de l'ofrena identitària perquè obliga a introduir la idea de finalitat. I la finalitat implica decisió. Implica assumir que hi ha alternatives, que no tot està escrit i que el costum no és un argument suficient. Per això, en determinats contextos, preguntar no és ingenu: és subversiu.

Quan un poble ha après a mesurar la seua dignitat pel que és capaç de sacrificar, qualsevol intent de reorientar el gest sembla una amenaça. No perquè negue el passat, sinó perquè posa en qüestió la necessitat de repetir-lo. El conflicte no és amb l'ofrena, sinó amb la possibilitat de deixar de fer-la automàticament.

Substituir el *per* pel *per a* no és un exercici gramatical, sinó polític. Vol dir passar de l'acció heretada a l'acció pensada. Vol dir preguntar-se si allò que es dona construeix futur o només manté una imatge respectable del passat. Vol dir assumir que la lleialtat no ha de ser cega per ser sincera.

Aquesta transició no és còmoda. Obliga a revisar mites, relats i gestos que han funcionat com a refugi. Però també obri una possibilitat: la de re-

definir la dignitat no com a capacitat de resistir-ho tot, sinó com a dret a decidir què val la pena sostenir.

En aquest sentit, deixar de confondre dignitat amb sacrifici no significa deixar de donar, sinó **triar millor** què es dona, quan es dona i amb quina expectativa de retorn. No tot ha de ser ofrena; algunes coses han de ser projecte.

Potser el vertader gest de maduresa col·lectiva no és continuar ofrenant sense preguntar, sinó atrevir-se a aturar-se un moment i pensar. Pensar no com a renúncia a la identitat, sinó com a pas necessari per construir-ne una de menys fràgil.

I potser, només potser, arribarà un dia en què el gest més valent no serà oferir noves glòries a ningú, sinó decidir, amb calma i sense reverències, **per a què volem ser**.

«Substituir el «per» pel «per a» no és gramàtica: és decisió.»

Ofrenar *espiritual*

Xavier Serra Estellés

Retor. Responsable del Servei Diocesà d'Arxius Parroquials de la Diòcesi de València

Em van dir que parlara d'ofrenes des del punt de vista litúrgic, religiós..., pensant en una falla prou laica. Supose que perquè soc capellà.

La veritat és que això de «pensant en una falla prou laica» no em resulta molt difícil, perquè jo també soc prou laic. Això no és ni bo ni roïn, és una constatació.

Bé. Començaré la meua intervenció amb una cita bíblica molt interessant i molt clara sobre les ofrenes. Diu l'evangelista Mateu: «Si estàs presentant la teua ofrena a l'altar, i allà et recordes que el teu germà té alguna cosa contra tu, deixa la teua ofrena allà davant de l'altar, i ves, reconcilia't primer amb el teu germà, i després vine i presenta la teua ofrena».

El contrari seria una hipocresia. Presentar ofrenes estant renyit amb el teu germà no es converteix en un acte de culte, sinó en un acte d'hipocresia.

Però és que huit segles abans, és a dir, fa aproximadament 2.800 anys, un profeta de l'Antic Testament ja anunciava una cosa pareguda sobre les ofrenes. El profeta era Miquees i deia: «Amb quina ofrena em presentaré davant el Senyor, com adoraré el Déu excels? Em presentaré davant d'ell amb holocaustos i li sacrificaré els meus millors corders, anyells d'un any?».

Miquees volia quedar bé amb Déu i per a aquella gent sacrificar un anyell d'un any per oferir-li-ho a Déu era el sùmmum del sacrifici, el sùmmum de l'ofrena perfecta. No n'hi havia cap altra millor. Segur que Déu es quedaria molt content.

Però, per assegurar-se, a Miquees se li va ocórrer preguntar-li-ho a Déu, i la resposta de Déu li va fer pensar, perquè Déu li va contestar: «No, no vull un corder d'un any, ni tan sols un lletó [*un lechal*], el que vull és que practiques la justícia. Aquesta és la millor ofrena que em pots fer».

I Miquees els ho va dir als capellans del seu temps, però els capellans del seu temps no li van fer cas i van seguir explicant als seus fidels que l'ofrena millor que podien fer a Déu era un anyell d'un any, i el que no tinguerà diners almenys que li oferirà un parell de coloms.

I, per descomptat, a l'entrada del temple van començar a posar paradetes on es venien lletons, anyells d'un any o més vells (perquè eren més barats), i també coloms per als més pobres. I la gent, dirigida pels sacerdots, els sacerdots d'aquell temps, sense fer el mínim cas ni a Miquees -que havia dit allò de la justícia-, ni a Mateu -que havia dit allò de la reconciliació-, continuaven oferint corders i co-

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

loms a Jahvé al temple de Jerusalem per aconseguir els favors de Déu o, almenys, perquè no s'enfadarà molt.

En aquest context, no és difícil de comprendre el cabreig supí que va agafar Jesús que estava fins als nassos dels capellans pesseters, dels capellans que deien que calia fer ofrenes a Déu, però passaven de practicar la justícia i de reconciliar-se amb els seus germans. És fàcil comprendre el cabreig de Jesús quan va començar a crits contra els venedors de coloms i corders que estaven a l'entrada del temple, i va armar un rebombori de por, derrocant les taules dels canvistes.

I, per això i perquè defenia als més desfavorits, els capellans d'aquell temps li tenien una mania...

Al final van guanyar els capellans, perquè van aconseguir que els romans el matassen.

Aleshores els romans eren els que manaven i els reis d'Israel eren unes marionetes, unes titelles en mans dels romans que hi tenien els seus governadors permanents als quals calia obeir. De fet, quan l'any 70 els jueus es van cansar dels romans i es van rebel·lar contra ells, hi va haver una guerra terrible que van perdre, per descomptat, els jueus i que va tenir com a conse-

qüència la desaparició de l'estat jueu que no es va recompondre fins al desastre que van provocar els anglesos el 1948.

Però això és una altra història.

I una altra història, també, és el que va passar després que es carregassen a Jesús. Estic referint-me, ara, al mite de la resurrecció i tot això.

Que és una altra història.

Tornem a les ofrenes.

Si Déu ja va dir a Miquees que l'ofrena que volia és que practicarà la justícia. Si Jesús ja va dir que una ofrena sense una reconciliació prèvia era una hipocresia. Si en una altra ocasió el mateix Jesús va dir que això d'adorar a Déu al temple..., doncs bé, que no era molt clar, perquè a Déu cal adorar-lo al cor. Aleshores, com he d'entendre el tema de les ofrenes?

I, per si no era suficient, uns anys després, l'apòstol Pau va dir als habitants de Corint: «No sabeu que sou temples de Déu? No sabeu que el temple de Déu és sagrat i que vosaltres sou aquest temple?». Ho podia haver dit a les falleres i fallers –també als no fallers– de la falla Borrull-Sorcors. No sabeu que vosaltres sou el temple de Déu? Sí, vosaltres, els que

m'esteu escoltant ara. Vosaltres sou el temple de Déu. Perquè el temple de Déu som les persones.

Si continuàrem, coherentment, per aquest camí, potser arribaríem a la conclusió que els temples, és a dir les esglésies, no fan falta i, per tant, tampoc els capellans. El problema és que si no fan falta els capellans, aniríem a l'atur un munt de rectors. Bé, jo ja fa molts anys que estic jubilat, i a mi personalment no m'afectaria molt, però..., no deixa de ser un problema.

Ho dic de broma, però també de veres. El que vull dir és que cal canviar radicalment els capellans i els temples. I la teologia.

Però això és, també, una altra història.

Tornem a les ofrenes.

Supose que alguns de vosaltres anireu el dia 17 o el 18 de març a lliurar la vostra ofrena de flors a la Mare de Déu dels Desemparats. Magnífic. Però si voleu que aquest acte siga alguna cosa més que una tradició pura i bonica, fins i tot, si voleu que no es convertisca en un acte d'hipocresia, cal tenir en compte algunes consideracions, a més del que ja us he dit sobre la justícia i la reconciliació.

Si el que t'interessa és la tradició, el folklore, quedar bé amb la teua falla, etc., però, la veritat, no tens gens d'interès en la Mare de Déu dels Desemparats, està bé. És suficient, no em pareix mal, però en aquest cas no cal que continues escoltant.

Però si d'alguna manera a la teua ofrena de flors a la Mare de Déu dels Desemparats vols donar-li un significat més enllà de la tradició, continua amb mi.

Les ofrenes han acompanyat, en general, l'experiència religiosa humana des de sempre i en totes les cultures.

Les ofrenes són símbols. Alguns eren símbols bestials, com oferir als déus el cor de xiquets encara vius per aplacar la seua fúria. Sembla que ho feien els maies a Chitchén-Itzá.

També, entre els cristians, sempre s'han ofert a Déu, a la Mare de Déu i als sants ofrenes en forma de flors, ciris, aliments, promeses, pelegrinatges, etc., etc.

I se suposa que és per agraïment, per la reparació d'un dany causat o per una petició especial en un moment de dificultat. I s'espera que Déu quede content amb aquestes ofrenes i ens solucione el problema. És el *deus ex machina* del teatre grec, que quan el drama no tenia cap solució, apareixia un déu que des d'un mecanisme especial baixava des de dalt a l'escenari i resolva el problema.

Si les nostres ofrenes són d'aquesta mena, anem apanyats. Si esperem amb els nostres ciris o amb les nostres flors que Déu, un sant de la nostra devoció o la Mare de Déu solucionen el nostre problema, doncs..., senzillament, estem equivocats.

Centrem-nos en l'ofrena de flors a la Mare de Déu dels Desemparats dels dies 17 i 18 del març vinent.

És una molt bella expressió cultural heretada, però, pot ser també un vehicle de transformació social?

L'ofrena ha de ser més que un costum, fins i tot més que l'expressió d'una pietat individual. L'ofrena, encara més, una ofrena comunitària com aquesta, ha de ser expressió d'un compromís comunitari, un compromís pel bé comú.

D'entrada l'ofrena a la Mare de Déu dels Desemparats és una forma de cohesió social. A l'ofrena, que és comunitària, s'ha de fomentar la solidaritat, el suport mutu i l'intent de curar les fractures socials.

Una ofrena no és valuosa pel cost econòmic, sinó pel compromís que expressa.

Un ciri encès ha de significar el compromís d'il·luminar la realitat amb accions que promoguen la justícia. Unes flors lliurades a la Mare de Déu han d'expressar el desig de treballar per la bellesa i l'esperança en els actuals contextos marcats per la violència o la vulnerabilitat.

La Mare de Déu, en general, però encara més la nostra Mare de Déu dels Desemparats, simbolitza i encarna el consol i la proximitat amb els més desafortunats, amb els que més pateixen, amb els més desemparats.

Oferir flors a la Verge dels Desemparats convida a construir una societat més igualitària i a fer de la tendresa i de la protecció un principi polític i social.

El culte a Déu o a la Verge no és suficient. Fins i tot pot ser hipòcrita. És necessari actuar.

L'ofrena de flors (o qualsevol altre tipus d'ofrena) s'ha de vincular amb pràctiques socials, amb campanyes solidàries de defensa i promoció de la dona desprotegida o violentada, suport a emigrants, cura de la gent major, dels iaïos, ajuda a les minories i a tota mena de persones de qualsevol tendència sexual. L'ofrena ha de ser un pont entre la devoció i la responsabilitat social; l'ofrena ha de ser coherent amb el missatge evangèlic de solidaritat.

Sí, podem oferir flors a la Verge, ciris als sants, o lletons a Déu, però amb compromís. Completant-ho amb un altre tipus d'ofrenes.

Potser no és també una ofrena gestos com plantar arbres, o participar en campanyes de neteja com a símbol del nostre compromís amb la creació?

No és una ofrena magnífica oferir hores? Per exemple acompanyar malalts i ancians que viuen sols, fer voluntàriament feines socials pel bé comú, pel bé del nostre barri, o mitigar el dolor dels qui pateixen. O donar suport a causes justes allà on es duguen a terme. Una cosa tan senzilla, per exemple, com ensenyar a llegir i escriure als emigrants més desafavorits.

Oferir hores és una ofrena magnífica.

Abans de finalitzar, vull cridar l'atenció sobre els perills que poden tenir les nostres ofrenes:

Que es converteixin en carabasses buides, en *flatus vocis*, en rituals buits sense un compromís real.

Que es converteixin en un consumisme costós o pura aparença.

Que es facen servir per presumir, per guanyar prestigi, fins i tot per reforçar jerarquies.

I, sobretot, que es converteixin en un substitut o una excusa que ens eximeix de la nostra responsabilitat social.

Conclusió: L'ofrena implica compromís; oferir per transformar.

Les ofrenes a Déu i a la Mare de Déu, que són pràctiques que continuen donant vida a la fe de milions de persones, no només han de tenir un valor devocional, s'han de convertir en eines de transformació individual i comunitària, el pont, el camí per a la construcció d'un món més just, més humà.

Una ofrena ha de ser coherent. El valor no ha de radicar en l'objecte que s'ofereix, sinó en el compromís que implica. Cal fer que la cosa religiosa impulse la cosa humana.

Acabe:

A la festa del poble, tots duïen ofrenes a l'altar: menjar, flors, ciris, etc. Empar va arribar amb una olla plena de menjar, una granera i una llista de noms.

—Això és per a la Mare de Déu? — li van preguntar.

—Sí —va respondre—. L'olla és per al menjador dels iaïos, la granera per a netejar la plaça en acabar la festa i la llista per organitzar-nos i ajudar els que ho necessiten.

Ens queden, encara, moltes històries per aclarir.

Moltes gràcies per haver-me escoltat tan respectuosament.

Ofrenar
com a servilisme

Podem ofrenar sense agenollar-nos, entenent que no tota renúncia és digna ni tota obediència és virtut, resistint quan ens volen dòcils i refusant aplaudir aquells models que, sota la promesa de progrés, expulsen, empobreixen i silencien.

Per no frenar

Immaculada Cerdà

Secretaria de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

‘Ofrenar’ és un verb que no s’estila. Hui podem ‘oferir’, ‘obsequiar’, ‘regalar’, però no ofrenem. Perquè ofrenar porta implícita la submissió, una actitud servil, genuflexiva. Només conec dos grups que, ara mateix, ofrenen. L’un té tots els meus respectes: el col·lectiu faller; l’altre, el meu més profund ois. Parlem dels primers. Durant tres dies, falleres i fallers ofrenen a la Mare de Déu dels seus pobles respectius dos coses: flors i emoció. Sigues creient o no és difícil no ser marià o marededeuer. La imatge de Maria és, en les nostres terres, molt més valorada que, podem per exemple, el crist en la creu. El dia 8 de setembre, dia de les marededeus trobades, és el dia gran en la majoria dels nostres pobles. A València, l’adoració per la Mare de Déu dels Desemparats pot interpretar-se per l’advocació, una mare que empara, que protegeix, folls, orats e ignoscents. La imatge, de geperudeta, afavoreix que siga el mant protector el que reba les flors en ofrena. Que la gepa siga producte d’alçar una imatge creada per a estar gitada no té gens d’importància. Que la realitat no t’esborre una història bonica! Com també té la seua gràcia que el fet que, de Maria, ací lloem la maternitat i no la virginitat. Les nostres són marededeus i no verges. Encara que foren València i Sevilla els principals valedors del dogma de la immaculada concepció de Maria.

La campanya de màrqueting més poderosa que mai ha creat la monarquia espanyola, amb l’ajuda inestimable de l’església catòlica.

El segon col·lectiu que ofrena és el que s’avergonyeix d’haver nascut en la nostra terra. És el que, en fer diners, deixa el poble i canvia de llengua. És el que parla de Gandia com la platja de Madrid, el que no vol el corredor mediterrani perquè amb l’AVE a Madrid ja en té prou. Qui s’estima més que a Eurovisió es cante una cançó en anglés abans que en valencià o gallec; ofrenen els que no es destorba el menú en anglés però sí en valencià. Ofrena qui violenta en una classe o reunió quan demana que parlem en castellà «para que nos entendamos todos». Ofrena qui no subtitula o tradueix la intervenció de Valentino Rossi però sí la de Joan Baldoví.

Potser ens aniria millor en lloc de per ofrenar, frenar actituds antivalencianes i reflexionar quin país estem deixant fer.

I si El Diluvi ens *ofrenara* una cançó

Gent de Borrull

*Equip de redacció
i del Club de les històries*

El Diluvi és una de les bandes més representatives de la música en valencià dels últims anys. El grup naix a l'Alcoià i combina folk, música d'arrel, mestissatge i compromís social, amb una presència molt forta de la llengua i la identitat valencianes.

I si el Diluvi ens ofrenara una cançó (amb veu pròpia)

I si, en lloc de repetir un himne après de memòria, algú ens ofrenara una cançó?

No una consigna. No un ritual. Una cançó dita amb veu pròpia.

La pregunta no és innocent. Perquè fa temps que ens han acostumat a ofrenar sense triar. A cantar sense preguntar. A assumir que la solemnitat va sempre per davant del sentit. Però i si el Diluvi ens ofrenara una cançó, no per obeir un símbol, sinó per habitar-lo? No per engrandir-lo, sinó per fer-lo nostre?

La veu femenina del Diluvi (Flora Sempere) —o qualsevol veu que cante des d'ací i amb consciència— no sona a desfilada. Sona a plaça, a carrer, a vida compartida. És una veu que no s'imposa, que no proclama glòries, que no demana permís per existir. I precisament per això incomoda: perquè ens recorda que ofrenar no hauria de ser un acte de submissió, sinó de creació.

Ens han dit que ofrenar era estimar.

Però estimar no és repetir.

EstimAR no és callar.

EstimAR és també reinterpretar, discutir, desafinar si cal.

Per això, quan imaginem que ens ofrenen una cançó amb veu pròpia, en realitat ens preguntem una altra cosa molt més profunda: què passaria si deixàrem de cantar com ens han dit que cantàrem? Què passaria si la cultura valenciana deixara de ser una ofrena permanent i es convertira, d'una vegada, en una veu que parla de tu a tu?

Hem ofrenat massa sovint el que no ens sobrava: la llengua, convertida en decorat; el territori, venut com a postal; la festa, domesticada perquè no moleste. I encara així, se'ns demana que continuem ofrenant, com si fora l'única manera de ser acceptats.

Però una cançó ofrenada amb veu pròpia no demana acceptació. Demana escolta.

No demana permís. Demana espai.

No engrandeix cap poder. **Enfortix una comunitat.**

Potser el vertader gest subversiu no és deixar de cantar, sinó **cantar diferent**. Fer de l'himne una pregunta. De l'ofrena, una elecció. De la veu, una eina de dignitat.

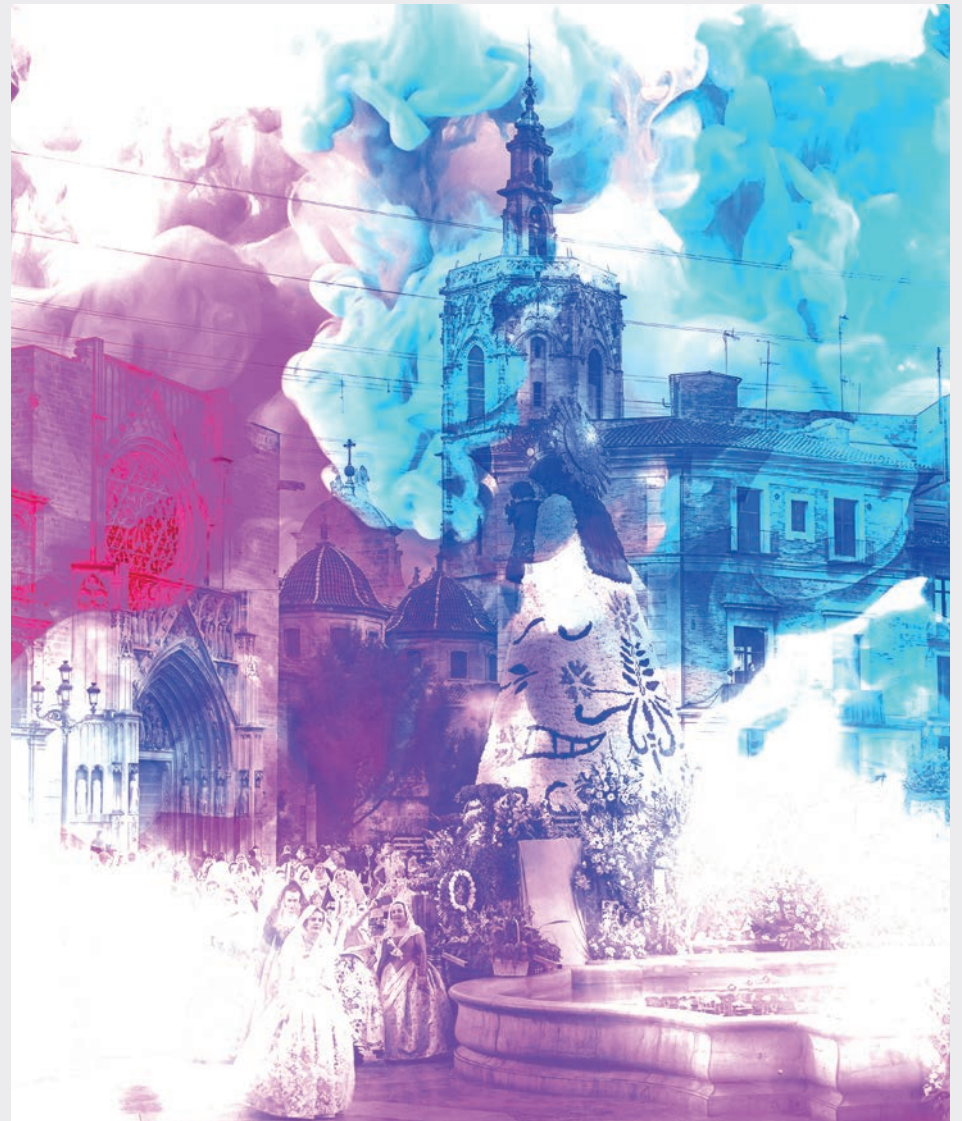
I si ens ofrenaren una cançó, no seria per representar-nos, sinó per recordar-nos que **també nosaltres podem cantar-la**. Amb les nostres imperfeccions, amb els nostres accents, amb la nostra manera de dir el món.

Perquè una falla no és només allò que crema.

És també allò que diu.

I este *Per Ofrenar* no va de glòries alienes, sinó de veus pròpies que ja no volen sonar baix.

Helena GARCIA HUERTAS / Shutterstock.com

Ofrenar o *resistir*: la paradoxa valenciana

Francisca Mª Hipólito

*Fallera de Borrull Socors,
Vicepresidència de sensibilitat*

«*Per a ofrenar noves glòries a Espanya...
Tots a una veu, germans vingau.*»

Aquest vers, tan repetit en actes, discursos i celebracions, forma part del nostre imaginari col·lectiu des de fa dècades. Però, si parem atenció, descobrim que no és innocent. *Ofrenar*. No evoca cooperació, ni progrés compartit, ni construcció conjunta. Evoca entrega. Una cessió del que és propi, del millor que tenim, des d'una posició de subordinació. I l'ofrena té destinatari: Espanya. Un Estat que, massa sovint, retorna el gest amb indiferència, dilació o directament menyspreu.

La història recent n'és testimoni. Set anys haguérem d'esperar perquè el nostre Estatut d'Autonomia fóra aprovat al Congrés. I entre 2011 i 2018, una reforma estatutària que simplement reclamava que les inversions de l'Estat s'ajustaren al nostre pes demogràfic —la coneguda «clàusula Camps»— va romandre congelada en un calaix. Set anys per reconèixer un dret tan elemental com és l'autogovern.

I a escala simbòlica, els exemples continuen. La mascletà a Madrid de l'any passat, més pensada com un acte de propaganda centralista que no com un homenatge sincer a la nostra cultura festiva, converteix la tradició en espectacle i la identitat en folkloris-

me buit. Ofrenem creativitat, patrimoni i cultura; rebem, massa sovint, una caricatura de nosaltres mateixos.

Però l'ofrena no és només cultural o institucional. També s'ha projectat sobre el territori. L'Horta, l'Albufera, les platges, la biodiversitat mediterrània... S'han vist pressionades per un model de creixement que tracta el paisatge com un recurs infinit, i el litoral com un escenari barat per a un turisme massiu. Tot això, mentre les evidències de l'emergència climàtica s'acumulen: DANAs recurrents, sequeres prolongades, augment del nivell del mar. El Mediterrani és, segons la comunitat científica internacional, una de les zones més vulnerables del planeta. I, tanmateix, durant massa temps hem actuat com si tinguérem territori de sobra per seguir ofrenant-lo fins a l'esgotament.

Aquesta ofrena ja no és simbòlica, és temerària.

Malgrat això, hi ha un fil de resistència que no s'ha trencat mai. Un fil teixit per la ciutadania, per entitats socials, per professionals i per institucions que han defensat un altre model de futur.

«El Saler per al poble», «El riu és nostre i el volem verd», «Salvem el Botànic» son fites que demostren que una altra manera de fer ciutat és possible.

La recuperació del cordó dunar, les zones verdes, la nova mobilitat i l'aposta per una planificació urbana centrada en la vida són resultats d'aquesta persistència col·lectiva.

La Capitalitat Verda Europea 2024 fou la culminació: no un premi a un govern, sinó un reconeixement al treball compartit d'un teixit cívic que ha cregut —i continua creient— en una València més justa, més sostenible i més valenta.

Per això propose repensar la paraula «ofrena». I si deixàrem d'entendre-la com un gest de submissió, i la convertírem en un acte de responsabilitat compartida? I si, en lloc d'entregar el nostre futur, el construïrem des de la sobirania, la dignitat i l'orgull del que som? No es tracta de deixar de compartir, sinó de deixar de callar. De negar-nos a que el territori, la cultura i el futur siguen moneda de canvi.

Continuem ofrenant, sí. Però no més glòries alienes.

Ofrenem resistència. Ofrenem dignitat. Ofrenem futur.

Perquè si no ho fem nosaltres, ningú no ho farà per nosaltres.

I perquè la glòria de València sols serà autèntica si és viva, lliure i compartida.

*Visca València lliure i crítica.
Glòria a la falla.*

Visca el mal, visca el *capital!* Ofrena a l'habitatge: quant més *aguantarem?*

Enric Casamayor Lapeña

Ciudadà compromès. Enamorat de la seua ciutat i de la seua riquesa cultural i històrica. Estudia des de fa anys sobre vivenda i el seu impacte en la vida i en la societat

L'habitatge s'ha convertit en els últims anys en un dels principals problemes dels espanyols. I no sembla que la situació vaja a millorar a curt ni mitjà termini, no sembla que hàgem tocat fons. Per a la majoria dels menors de 40 anys, resulta quasi impossible accedir a un habitatge, ni en propietat ni en lloguer, si no és per herència, compartint pis, o dedicant més d'una nòmina a això. Però no quedem en què Espanya era un país de propietaris? No quedem en què la construcció era un dels pilars de la nostra economia?

Un país com el nostre, que sempre s'ha enorgullit de la seua cultura de propietat enfront del lloguer (pensàvem que en la resta d'Europa no s'assabentaven, que això del lloguer era tirar els diners); un país com el nostre, on la construcció al costat del turisme són els pilars principals de l'economia, i on es treia pit perquè hi havia anys en què es construïa més habitatge que a Alemanya, França, el Regne Unit i Itàlia junts («Espanya va bé», es deia), no pot justificar la situació actual. Com és possible? què ha passat? qui ens ha enganyat? Ja que hem decidit apostar per la rajola, sacrificant altres sectors o altres estratègies econòmiques i laborals, hauríem de tindre accés fàcil a habitatges dignes. Què està passant? Seria alguna cosa així com si a Itàlia

la pizza fora un luxe, o a Suècia impossible moblar un pis.

Els factors que ho expliquen són molts, però es poden resumir en un: mai s'ha fet complir la llei, el famós article 47 de la constitució. En ell, al costat de l'universal dret a l'habitatge digne, la carta magna defensa que l'administració gestionarà el sòl evitant l'especulació, i que les plusvàlues obtingudes redundaran en la consecució d'aquest dret. Tres mentides en un sol article, que cap força política ni administració municipal, autonòmica o nacional, han sabut o han volgut desmentir, sempre pendents de protegir els drets dels grups de poder darrere de que l'economia vaja bé i de defensar la sagrada propietat privada (principalment les dretes), o embullats en la burocràcia, la malaptesa en la gestió, la falta de realisme i les seues eternes pugnes internes (principalment les esquerres).

No va ser millor el període anterior a la democràcia, on les polítiques d'habitatges públics amagaven intencions clarament ideològiques: aplacar les revoltes socials i tindre a les classes obreres concentrades en barris pròxims als centres de producció en els barris perifèrics (lleis de cases barates, primeres dècades del s.XX), protegir els drets dels rendistes da-

vant la vaga dels inquilins a la Barcelona de 1931, o convertir a obrers pobres en pròspers propietaris davant el «regal» enverinat de les VPO i similars durant el franquisme.

Especialment nociva va ser la política franquista. Mereix una especial atenció, ja que explica per si sola molts dels grans mals que afecten ara el nostre habitatge.

Franco, a través del seu ministre d'habitatge, va crear un país de «propietaris, no de proletaris». Tothom va comprar l'enorme privilegi de ser amo de la seua casa, una cosa impensable fins al moment. Alhora, va promulgar per llei la congelació de rendes de lloguer. Es va passar del lloguer a la propietat per decret. Es van encegar per l'evident progrés que això suposava, però no van llegir la lletra xicoteta, en un moment en el qual tot eren penúries i escassejaven les bones notícies. Sense reparar en els inconvenients, milions de treballadors van signar hipoteques a molts anys, amb elevats interessos, aprofitant les ajudes públiques. Passats 20, 30, en alguns casos 50 anys, l'habitatge deixava de ser protegida, pública, i passava a ser habitatge de renda lliure. El primer propietari es beneficiava de les ajudes públiques per a ser amo del seu habitatge i el seu fill/a heretava la casa i, potser, vendre-la com

a renda lliure i continuar prosperant, aprofitant la revaloració en el mercat.

La labor pedagògica, les conseqüències de la qual estem pagant ara, ja estava realitzada. Els espanyols i espanyoles portem marcat a foc el gen de la propietat privada. El lloguer és tirar els diners, és de desgraciats i perdedors, gent que no pot aspirar a ser propietària. Menyspreem el públic perquè, el que no és només meu, no és de ningú. Acceptem amb absoluta normalitat actituds menyspreables per pur lucre: la corrupció, el frau fiscal, el diner negre, voletegen al voltant de nosaltres, l'habitatge i el mercat immobiliari en general. La nostra cultura és la cultura del particular, de l'individual, la que justifica l'especulació sense límits, aprofitar el moment (si no aprofites la teua oportunitat, eres ximple). Ens queixem dels impostos que es paguen per a construir una casa, però acceptem que els preus es dupliquen en tot just anys, i signem hipoteques amb clàusules abusives de bancs als quals va caldre rescatar amb diners públics l'única vegada en la història que el sector va entrar en crisi, sense que això redundara en benefici de tots, i a pesar que eren els principals causants d'aqueixa crisi.

A Espanya l'habitatge ha sigut, en primer lloc, un producte financer,

de consum. Una cosa amb la qual guanyar indecents quantitats de diners, i que ha servit per a mantindre els beneficis de poderosos sectors econòmics: constructors, promotors immobiliaris, bancs, grans fortunes familiars, impersonals fons d'inversió. Des del boom de les plataformes digitals, també el poderós sector turístic. Tenim un parc immobiliari escàs, amb molt poc habitatge públic (quatre vegades per davall de la mitjana de la UE), obsolet, de mala qualitat, i molt car que, lluny de facilitar la integració social, ha generat barris condemnats eternament a ser autèntics guetos. Se'ns ha oblidat que els habitatges estan, en primer lloc, per a ser viscuts. Dignament.

Mentrestant, conviuen situacions que no s'entenen i generen greus conseqüències: habitatges buits (uns 4.000.000 en tot el país) sense que es faça res sobre aquest tema per falta d'ambició i valentia per part dels polítics, mentre es reclama la necessitat de continuar construint; clima generalitzat de pànic a l'okupació (interessos creats, política de la por); indefensió d'inquilins i, en altres casos, de propietaris (prioritat de la propietat privada i lentitud i ineficàcia de la justícia); despersonalització dels barris, amb fenòmens com la gentrificació i el turisme incontrolat (els bar-

ris es buiden de veïns i comerços i s'omplin de turistes estandarditzant les ciutats).

La situació és realment límit, i molt difícil de revertir. Al País Basc, on porten quasi 20 anys aplicant polítiques valentes en línia amb les directrius que venen des d'Europa, encara no s'ha aconseguit baixar els preus. Tan sols contindre el descontrol d'un mercat desbocat. A Viena, paradigma de la bona política d'habitatge, porten més de cent anys aplicant polítiques socials exemplars, i encara han de protegir-se dels taurons que, permanentment, intenten ficar mos a un mercat tan apetitós.

Necessitem molta més inversió en habitatge públic, sense data de caducitat. Una política fiscal més ambiciosa, que grave els habitatges buits i les segones propietats. Un major control dels apartaments turístics, i de preus en zones tensionadas. Protecció enfront dels inversors estrangers que no volen viure ací, sinó fer negoci amb els nostres habitatges.

Necessitem polítics valents, amb carisma i capaços de liderar els projectes que necessita la gent. És un mandat constitucional. Però, sobretot, necessitem ciutadans compromesos, amb ganes de barallar pels seus drets. Hem tingut un clar exemple del que

el poble unit pot arribar a aconseguir. Podríem haver repetit la vergonyosa actitud que, com a poble, vam tindre després de l'accident de metro. Però aquesta vegada ha sigut diferent. Ens ha costat un any tirar a un impresentable que degué abandonar el seu càrrec el 30 d'octubre de 2024, però hem demostrat el que tots junts podem aconseguir. En 10-20 anys assistirem a una situació inèdita, quan la generació del baby boom done el relleu a la següent, i milions d'ocupacions i habitatges canvien de mans. Deixarem que ho gestione el mercat lliure?

Quant més aguantarem?

L'ombra que ens ofrena; *una ruta* que ens porta la identitat

Sebas Marín

Faller de Borrull Socors, vicepresidència de Falla i Administració. Presidència de la federació de falles que experimenten amb la tradició. Amant espiritual de les Lletres Falleres i provocador de vocació!

Hi ha pobles que tenen campanars, d'altres tenen castells, Otos, a la Vall d'Albaida, té rellotges de sol. Més de trenta en tota la comarca. Penjats de parets, encastats en pedra, plantats en racons que el Google Maps ni sospita. Els fan servir escultors, arquitectes, poetes i jubilats amb molt de temps. I és que a Otos el temps no passa: es projecta.

Els dies allí s'escriuen amb ombra. I cada 25 d'abril, l'ombra d'un d'aquells rellotges de sol es permet un sarcasme còsmic: tapa exactament l'escut de la quatrribarrada que els botiflers van fer fora.

No cal decret ni censura. El sol, obedi-ent, fa la faena per costum.

Diuen que és casualitat, però costa no veure-hi una mena de justícia poètica. Cada any, mentre a la meseta, a partir d'Almansa recorden una batalla que els va eixir redona i a nosaltres ens costà tres segles de submissió, el sol d'Otos baixa lentament, busca la línia exacta i —pam!— cobreix amb ombra els quatre pals.

És com si l'univers tinguera memòria. O, pitjor encara, com si tinguera sentit de l'humor.

Perquè el 25 d'abril de 1707, quan els valencians vam perdre els Furs,

vam guanyar una ombra que no s'ha mogut mai del tot.

Des d'aquell dia vivim «per ofrenar» glòries que no són nostres, himnes que no ens representaven i festes on el folklore substitueix la consciència. I així, mentre la llum d'Otos marca les hores, nosaltres encara no hem après a marcar els límits.

El poble, mentrestant, rep visitants que venen a fer la Ruta dels Rellotges de Sol: famílies amb càmeres, sende-ristes, i algun urbanita que diu «esto parece la Toscana, pero con persianas».

Els miren la pedra, fan fotos al sol i pengen l'etiqueta #SlowTime.

Nosaltres mirem l'ombra i pensem: sí, slow, però des de 1707.

I encara més: submissió slow, deca-dència slow, ofrena slow.

Otos, amb els seus rellotges de sol, és com una metàfora viva del país. Tot el món admira la bellesa del mecanisme, però pocs entenen la tragèdia del missatge. El temps passa i nosaltres continuem mirant com ens passa per damunt, amb la mateixa serenitat amb què la pedra rep l'ombra.

Els artistes que crearen la ruta —Ma-nolo Boix, Alfaro, Eusebi Sempere...—

potser ho sabien, feren un monument al que som: un poble que confon la llum amb l'ornament i l'ombra amb el destí.

Perquè cada 25 d'abril, quan la llum cau i l'ombra tapa la senyera, no és només una curiositat astronòmica, és el resum d'un país que ofrena la seua identitat amb puntualitat solar. No cal mirar cap altra banda: l'ombra cau al damunt i nosaltres aplaudim.

Potser per això el nostre himne comença dient «Per ofrenar noves glòries a Espanya.» És el nostre rellotge de sol particular, marcat no per hores sinó per segles de reverències. I mentrestant, el temps continua, el sol gira, i nosaltres continuem oferint flors, impostos i dignitat com qui porta arròs a la processó.

Però hi ha una cosa que el rellotge d'Otos no pot evitar: després de l'ombra, sempre torna la llum. I potser en això està la clau: en adonar-nos que la llum no ens la donen, sinó que ens la fem.

Que no cal ofrenar més glòries, sinó recuperar les ombres pròpies i fer-ne ombra de resistència. Que cada 25 d'abril, quan el sol tapa l'escut, no ens està recordant la derrota, sinó que ens pregunta si ja estem preparats per a llevar-li l'ombra de damunt.

Potser eixe dia, a Otos, algú mirará el rellotge i pensarà: «El temps ens ofrena ombra, però nosaltres encara podem ofrenar llum.» I serà aleshores, només aleshores, quan el rellotge de sol deixarà de marcar la derrota i començarà a marcar el futur.

Nota final

La Ruta dels Rellotges de Sol d'Otos és una iniciativa impulsada per l'Ajuntament del municipi i inaugurada l'any 2005, amb la col·laboració d'artistes com Manolo Boix, Andreu Alfaro, Arcadi Blasco, Eusebi Sempere, Antoni Miró, Rafael Amorós o Ramón de Soto, entre molts altres.

Actualment, més de trenta rellotges decoren els carrers del poble, cadascun amb disseny, lema i tècnica propis.

Entre ells, un projecte artístic singular projecta la seua ombra sobre un escut amb les quatre barres cada 25 d'abril, un gest simbòlic que, més enllà de la coincidència solar, convida a reflexionar sobre el pas del temps, la memòria i la identitat dels valencians.

Manual pràctic d'ofrenes modernes

Natxo Escandell

Professor, historiador, faller ocasional i esclau de dos gats

Durant segles, ofrenar ha sigut un acte carregat de sentit: donar una part del que tenim per reforçar un vincle, per cuidar una comunitat, per assegurar un futur compartit pròsper. Una cabra al senyor feudal, un grapat de blat a la foguera, una espelma a un temple o una promesa a algun déu. Però això ja ha passat. En algun punt del camí, el gest s'ha capgirat. Sense rituals ni altars visibles, hem acabat ofrenant-ho tot. El nostre temps, sobretot, però també, i cada vegada més, les nostres ciutats. Estem al segle XXI i hem fet un salt qualitatiu admirable: ja no ofrenem una part del que tenim sinó directament tot el que som. I tot gràcies a campanyes de màrqueting ruïnoses on els veiem amb un somriure d'orella a orella i amb el dit polze cap amunt damunt d'un Ferrari i baix, un eslògan en anglés que no entenem. Benvinguts a les ofrenes contemporànies.

Aquestes no necessiten esglésies ni mesquites. L'altar és la ciutat sencera, i el déu a qui rendim culte és una entitat abstracta però molt concreta alhora: el creixement econòmic. Una divinitat exigent que sempre vol més i mai està satisfeta. Com tots els bons déus antics, promet prosperitat futura mentre devora el present. Així és com hem ofrenat les ciutats al turisme. Amb devoció. Amb fe. Amb la convicció que convertir el barri en una

espècie de parc temàtic era un sacrifici necessari. Hem creat escenaris pensats més per a qui ve que per a qui viu. Ja no són llocs on poder ser: són destins on anar. Un ascens ontològic indiscutible: de veïns a figurants, de cases a allotjaments, de bars a *experiències gastronòmiques*. *Gastronomic experiences*, que sembla que eixe déu no parla valencià. I ja és casualitat. Les xarxes de tota la vida com el forn, la carnisseria o el bar on no calia carta, han sigut ofrenades amb discreció. Ningú va tocar campanes per avisar, simplement han desaparegut, substituïdes per botigues idèntiques entre si. El barri, mentrestant, ha quedat reduït a decorat. Autèntic, això sí. Molt autèntic.

En aquest ritual modern, les plataformes digitals han fet de sacerdots eficients. Predicaven que compartírem casa. Ara, per contra, hem acabat compartint edificis sencers, escales de veïns i el dret a viure tranquils va ser considerat un malentés menor. I ja estem a la tercera fase. Ara qui sobra som nosaltres. Tot siga per la comunitat global. Però el millor de l'ofrena és que no cal preguntar qui hi guanya. Una minoria abstracta d'empreses, autoerigides com a les nous retors, recull els fruits amb discreció. La resta, mentrestant, hem entregat el nostre dret a la ciutat a canvi de feines precàries, soroll constant i una sensació

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

creixent de no pertànyer al lloc d'on som. A canvi d'haver de marxar. I solament ens queda la protesta. Això per ara, encara no s'ha gentrificat. Per ara.

Ens prometeren rendibilitat immediata mentre desfeien, peça a peça, les xarxes veïnals que sostenien el dia a dia. No vam llegir la lletra menuda i qui la va llegir, va ser -i és- titllat de boig. I el preu d'aquesta ofrena està sent massa alt. L'expulsió del veïnat, l'encariment de l'habitatge, la pèrdua de les relacions de confiança, dels «bon dia» pel carrer. El barri ja no és un espai de cures sinó un decorat. El seu decorat. I la ciutat? Ja no és sobretot un lloc on viure: és un servei a consumir. I com tota religió que es respecta, aquest culte també té els seus llocs sagrats. El centre històric. Maletes amb rodes mires on mires. Paragües de colors per a grups. En quantes fotografies haurem eixit de fons mentre anàvem a treballar i algú, a l'altra banda del món, les estarà mirant en estos precisos instants? Estem ofrenant tant les ciutats que ja no podem viure dins d'elles. Autèntics miracles del turisme global: molta vida de pas i molt poca vida real. Açò no és una ofrena conscient ni celebrada: és una cessió forçada, maquillada de normalitat. I com totes les ofrenes imposades, deixa un rastre de buit. Quan el turista marxa, no queda co-

munitat. Quan el negoci cau, no queda barri. Només una ciutat esgotada, desconnectada de si mateixa.

Però fins i tot la sàtira té un límit. I l'ofrena també. Perquè arriba un moment en què ja no queda res per ofrenar a este déu que tot ho devora: ni veïns, ni silenci, ni records compartits. Només façanes boniques i carrers plens. I llavors, amb una ironia cruel, ens preguntem per què la ciutat se'ns fa estranya. Repensar aquesta dinàmica no implica rebutjar qui ve de fora, sinó deixar d'oferir-nos en sacrifici. Haurem de fer un gran esforç per recuperar la idea de que la ciutat no és una mercaderia sinó un teixit viu i replet de persones, vincles i afectes. No tot és negociable. Pot ser, al remat, el gest més radical és, precisament, deixar d'ofrenar el poc que ens queda a qui només sap prendre'ns el que tenim.

El treball social amb les *infàncies i adolescències*, l'ofrena que retorna

Carla Tarazona

Graduada en Treball Social, experta en Intervenció amb Famílies en Risc i Menors amb Conducta Antisocial

Us vaig a contar la meua història, sóc Carla Tarazona, tinc 33 anys i sóc treballadora social. Buscant la relació que podia tindre el meu recorregut professional amb el significat d'ofrena, vaig estar indagant sobre diverses definicions. Les més comuns, fan referència a l'ofrena relacionada amb aspectes més religiosos o inclòs cap a éssers mitològics, però hi ha altres definicions que per a mi tenen molt de sentit, us trasllade un parell:

- L'ofrena com a servei en mostra de gratitud o d'amor.
- L'ofrena com entrega d'alguna cosa en obsequi o benefici de persones, accions o idees, per un impuls d'amor o solidaritat.

Donada la meua trajectòria laboral, porte més de 15 anys relacionada amb infàncies i adolescències i em sent una persona molt afortunada. Per a mi, no hi ha una ofrena entesa sols com a sacrifici perquè aquest sacrifici sempre portarà molt d'amor, molta força, molt empoderament i sentiment que retorna...

Vaig estudiar treball social i açò bé d'una experiència de quan jo tenia 16 o 17 anys i vaig enfrontar la meua primera ruptura sentimental. Jo sentia en aquell moment que eixia amb les meues amigues i la tristor

no desapareixia. No obstant això, quan anava a Scouts cada dissabte i podia desenvolupar activitats amb les infàncies, la tristesa desapareixia i ací, vaig entendre que era això el que volia fer la resta de la meua vida, relacionar-me amb criatures, perquè no els estava donant jo a elles, sinó al contrari, elles em plenaven a mi.

No sé si coneixeu un poc sobre el Moviment Escolta, per a mi, no hi ha educació comparable, jo sóc Scout desde ben menuda. Si no coneixeu el moviment, vist des de fora, pots pensar que és un moviment quasi sectari, amb panyoletes i diverses simbologies. Però el moviment té una estructura educativa basada en l'amor a través del treball dels valors humans i socials i des de ben xicotets/es, es va treballant perquè traguen el millor de cadascun/a, convertir-se en la seua millor versió i quan arriben a l'última etapa, la de «rutes» el seu lema és el servei.

Jo crec que tots i totes en algun moment ens plantejem quin és el sentit de la vida, doncs per a mi el sentit de la vida és ofrenar, és donar-nos a la resta. I al final açò, realment és una decisió egoista, et dones perquè el donar-te te dona molt més a tu i des d'ací, em sent molt afortunada.

Us conte sobre l'articulació del sistema de protecció a la infància i l'adoles-

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*L'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

cència. La primera entrada al sistema seria a través de recursos diaris, com projectes socials d'infància o centres de dia, recursos als quals els xiquets i xiquetes acudixen de forma diària, per les vesprades, amb l'objectiu de fer un seguiment amb reforç educatiu, activitats i dinàmiques centrades en l'educació en valors i d'altra índole. Estos recursos donen l'oportunitat de fer seguiment emocional i de les condicions de la salut, hàbits d'higiene, alimentació, relació amb la família dels menuts i menudes. Existixen projectes arran de tots els barris de la ciutat, on es poden fer activitats de voluntariat, en la mesura del temps que cadascú dispose, és fàcil poder col·laborar.

Quan estos recursos resulten insuficients i la situació familiar empitjora o la família no és capaç de cobrir les necessitats físiques i/o emocionals de la criatura de forma correcta, hi ha una situació de risc i des de la Direcció Territorial corresponent, es valora que el xiquet o xiqueta ha d'eixir de l'entorn familiar i ací, existeixen diverses vies.

La més adequada, seria que el/la menor, pogués anar a una família acollidora, durant un temps. Existixen recursos de famílies acollidores d'urgència, a través de les quals la criatura pot conviure fins a 6 mesos

amb estes famílies. Després hi han acollides de llarga duració i, finalment, existeix l'adopció, quan el xiquet o xiqueta passa a ser fill/a reconegut legalment per la família adoptant.

Si no existeix possibilitat d'un acolliment, el xiquet o xiqueta passa a un recurs de pernocta, una residència o llar de recepció, on la llei contempla que podrà estar fins a 3 mesos. En este recurs s'analitzarà la situació personal i familiar i es remetrà un informe a la Direcció Territorial, que juntament amb informe de serveis socials, es valorarà el recurs més òptim per al/a menor.

Els recursos a valorar seran:

1. Treball familiar per a la reagrupació familiar. Si hi ha possibilitat, es realitzarà un treball familiar buscant que la criatura pugui tornar a casa.
2. Si no hi ha possibilitat, es buscarà un recurs d'acolliment permanent o adopció, tenint en compte les característiques i l'edat dels xiquets i xiquetes, si són diversos germans, etc.
3. Si no hi ha opcions d'acolliment, anirà a una llar o residència d'acollida, on podrà estar fins als 18 anys.
4. En el cas dels adolescents, si hi ha

conductes disruptives o de consum d'estupefaents i s'han desenvolupat altre tipus de problemàtiques relacionades amb la salut mental, es derivarà a una residència d'adolescents amb problemes de conducta.

5. Paral·lelament, a vegades, les persones adolescents han comés algun tipus de conducta delictiva, la qual cosa comporta que tenen processos judicials oberts a través dels quals han de complir alguna mesura judicial que pot ser en medi obert, com una mesura de llibertat vigilada o en medi tancat, una residència de reeducació.

El sentit de la vida és ofrenar, el sentit de la vida és compartir i en la mesura en la qual puguem donar-nos a ells i elles i confiem, podran traure el millor d'ells i elles, donar-los una oportunitat amb altres realitats, més estables, amb altres formes de relació, d'estima i de caminar. Us convida a que us doneu, en la mesura en què cadascú pugui i poder compartir des de l'amor en allò més pur que tenim, que són les nostres infàncies i adolescències.

Això us passa per *ofrenar*

Gent de Borrull.

*Equip de redacció i del Club
de les històries*

Tranquils, tranquil·les: hui parlarem de gramàtica.

Però no patiu, **no parlarem de l'accent de la e**, que d'això ja s'encarreguen els polítics quan volen fer veure que estimen la llengua però no el que diu.

Nosaltres anem a una altra cosa. A les paraules menudes. A eixes que no ixen als mítings però governen vides senceres: **per i per a**.

«**Per a**» indica finalitat. Vol dir que saps on vas, què vols i per què t'alces cada matí.

*Treballes **per a** viure.*

*Plantes una falla **per a** dir veritats.*

*Crides **per a** que et facen cas.*

«**Per**», en canvi, és molt més flexible... i molt més perillós.

«**Per**» és excusa, és causa, és allò que fas sense preguntar-te res.

*Ho fem **per** tradició.*

*Ho he fet **per** no molestar.*

*Calla, que això és **per** quedar bé.*

I ara sí, anem al que crema.

L'Himne de la Comunitat Valenciana no diu «*per a ofrenar*».

Diu, ben clar i sense vergonya:

«**Per ofrenar noves glòries a Espanya.**»

No ofrenem **per a** millorar.

No ofrenem **per a** decidir.

No ofrenem **per a** tindre futur.

Ofrenem **perquè** toca.

Perquè està escrit.

Perquè sempre s'ha fet així i no siga cosa que algú s'ofenga.

La gramàtica és clara:

«**Per a**» mira cap avant.

«**Per**» mira cap amunt... i abaixa el cap.

I així ens va. Ofrenem territori, ofrenem serveis, ofrenem llengua, ofrenem paciència. Tot amb molta dignitat, molta música i molta reverència. Que no falte el respecte, encara que falte tot el demés.

Per això **Per Ofrenar** no és un lema bonic: és un espill. Ens reflecteix tal

com som quan confonem identitat
amb submissió i costum amb orgull.

Potser el problema no és l'ofrena.

Potser el problema és no haver pre-
guntat mai *per a què*.

Perquè quan no tens clar el *per a*, aca-
bes vivint sempre *per*.

I després venen les lamentacions,
els plors i els discursos buits.

Però clar, això ja són paraules majors.

Molt millor discutir accents.

Que pensar el sentit... això ja crema
massa.

I després no entenem res.

Normal.

Això us passa per ofrenar.

Ofrenar?

Amparo Quinzà

La sogra del tresorer de l'exercici passat

Participar i preservar una tradició

Esperar

Romandre

Oferir

Festejar

Renovar

Entendre i edificar allò nou

Netejar la consciència

Acaronar i arrelar al cor

Recordar el passat i retrobar noves emocions

M'havia promès no repetir. Eren ja molts anys fent el mateix i no volia que es tornés una rutina. Mai m'han agradat les rutines, sempre he procurat fer les coses de manera que continue vivint-les com a noves. Busque formes diferents de sentir encara que siga el mateix acte. Viure el moment i veure'l amb ulls sempre nous, amb una mirada distinta.

Però allà estava de nou, preparada per a fer el mateix que cada any... Continuava donant-li voltes al cap i preguntant-me si allò no era sinó un ritu sense sentit.

Servilisme, diuen alguns, sacrifici...

Un acte que està fora de l'ànima de la festa, que no té res a veure amb l'esperit que l'ompli, o sí?

Esperar el futur que vindrà? Romandre i participar deixant-me dur pel costum o buscar i retrobar allò que m'emociona i em traspals?

Tradició només? Records d'un passat que ja no té explicació al segle XXI?

Al cap i a la fi, no estem cremant les coses negatives? No busquem el foc purificador que ens faça renéixer de les cendres i mirar cap al futur?

Fem crítica, ironia constant i no deixem res fora d'aquesta sàtira, precisament perquè les flames ho renoven tot. Cap cosa queda exclosa, ni el fet profà, ni tampoc el més sagrat. Aleshores, per què faig, any rere any, aquest camí pels carrers de València? Per què no ens atura ni la pluja, ni el vent ni el fred?

Quins sentiments guarde arrelats al cor que m'empenten a oferir-me i seguir aquest sender un any més? Quina força tenen els records que em porten més enllà de mi mateixa?

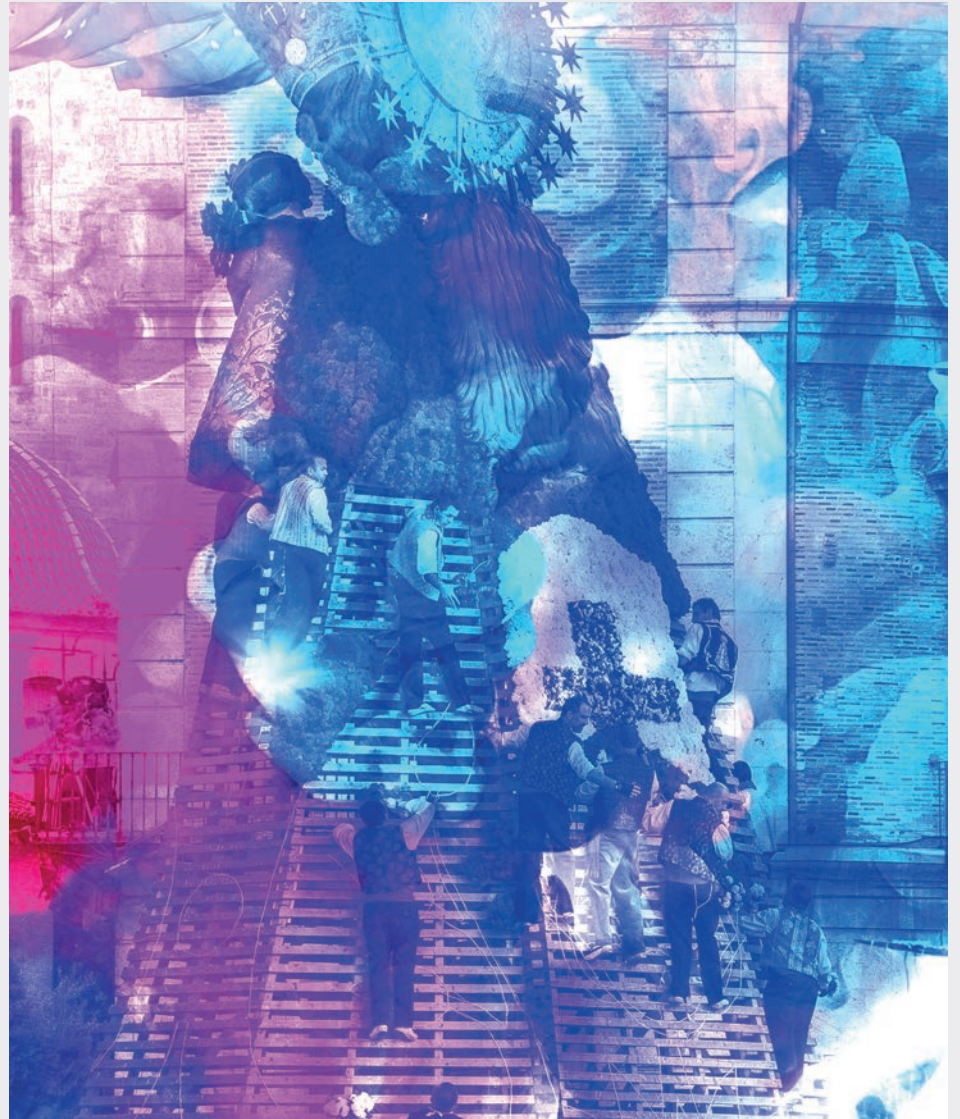
Voldria entendre i netejar la meua consciència per purificar i edificar el meu interior. Mire al voltant i veig

sinceritat i emoció pura, però també rutina, costum, repetició que no té res al fons.

Preguntes sense resposta, reflexions que s'aturen en entrar a la plaça acompanyada de la música i del perfum que tot ho envolta...

Perquè, un any més, malgrat tot, estic ací.

robertonencini / Shutterstock.com

Ofrenar
com a regal

*Podem ofrenar com a regal allò
que no es compra ni es ven,
entenent l'ofrena com un acte
de memòria i de reconeixement,
on el nom, el vincle, el relat
compartit i el temps dedicat
construeixen comunitat i arrel.*

Ofrena amb *memòria*

Juan Manuel Fernández Soria

Catedràtic emèrit de teoria i història de l'educació

Agraïsc a Francisca la invitació a participar en aquest Club de les Històries per a parlar d'alguna cosa que haja suposat per a mi una ofrena en la meua professió, és a dir, un homenatge -perquè això significa també la paraula ofrena - a persones o col·lectius als quals he dedicat bona part del meu treball.

Em vaig llicenciar amb un treball final de carrera sobre la Segona República i em vaig doctorar amb una tesi sobre la Guerra Civil, àmbits d'investigació als quals després vaig afegir el de la dictadura franquista. Esmamente això perquè l'estudi d'eixos anys -que ja no m'abandonaria mai- em va llançar enmig de les vides de moltes persones que van gaudir la República i després van patir les conseqüències de la seua pèrdua. M'estic referint als milers de mestres que es van il·lusionar amb ella i van ser després obligats a abandonar-la o a repudiar-la; mestres que, després de la guerra civil, van ser, en total expressió de José Ricardo Morales, aterrits, bandejats o enterrats per defensar les seues idees... Amb aquests i aquestes mestres sempre he cregut que tenia l'obligació d'homenatjar-los, de fer-los una ofrena: la de retrobar-me i dialogar amb ells i, així, honrar-los i mantindre viva la seua memòria.

Així, doncs, com no recordar-los?, com no restaurar la memòria dels

qui, com va escriure Javier Marías, no van voler traïr les seues idees, ni plegar-se a unes certes condicions o a persones, i es van quedar en l'exili, exterior o interior, o, la qual cosa és pitjor, d'aquells als quals la violència física els va impedir seguir avant ni fer res per a poder sobreviure? Perquè «(...) no sols n'hi ha pitjors amb els quals comparar-se (...) també hi va haver millors. O simplement (...) més rectes, o més dignes, o més resistents, o més orgullosos, o més escèptics, o més fastiguejats, o més derrotats, no sé: aquells als quals no van quedar potser forces ni ànim per a desitjar res, ni sobreviure. Que sobrevisca la seua memòria almenys, que no s'esborre el seu trist i esllanguida o passada existència (...)».

Sí, que almenys sobrevisca la seua memòria. Voldria que aquestes paraules meues d'aquesta vesprada siguen una nova i modesta ofrena als qui se'ls va arrabassar el seu passat.

Importa recordar per a no córrer el perill d'amnèsia històrica al qual pot abocar-nos un temps com aquest caracteritzat per la transitorietat. Però sobretot en l'arrel mateixa de la recuperació de la memòria estan la llibertat, la dignitat, la política bona i la pròpia identitat. Restaurar el passat no sols ens fa més lliures i potencialment més savis i tolerants,

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

sinó també més honestos, sobretot si sabem que amb la recuperació de la memòria es pot restablir la dignitat de les persones a les quals la manipulació i l'expropiació del seu passat va deixar inermes, és a dir, sense armes, indefensos, i sense ànima, fins i tot sense nom, el més sagrat, per ser expressió de la seua existència i la seua diferència, amb la seua fama i la seua reputació.

Conèixer el passat, per molt carregat que estiga d'ombres, és una manera de rehabilitar als qui el van patir, de retornar-los la memòria i la seua dignitat. Recompondre la memòria col·lectiva ens allunya conscientment de l'oblit com a teràpia per a suportar un passat penós, però ens acosta a la restauració de l'ésser humà en la seua transcendència, la seua moral i la seua llibertat, a la reparació de la injustícia, a l'intent de buscar la veritat, perquè la veritat té molt a veure amb la moral individual i social i, sens dubte, amb la felicitat dels qui van sentir la veritat encadenada i falsejada. Per això no podem «canonitzar la desmemòria» si no volem córrer el risc de desarmar-nos moral i civilment.

Tot això fa necessària la recuperació de la memòria, encara que d'això resulte una càrrega i un dolor ingrats, i fins a una dificultat per a aconseguir la «política bona», eixa que té el seu

eix en l'ètica i la moralitat i que no entén de decisions inoportunes o inconvenients políticament. Per contra, els defensors de l'altra política, la que persegueix objectius pragmàtics sense importar-li la moralitat dels seus actes, han reclamat l'oblit com la millor solució per a la convivència. Però sabem bé que, per causa de l'oblit, per la qual cosa l'oblit oculta o calla, pateixen la veritat i la justícia.

Acordar la recuperació de la memòria contribueix a denunciar la història adoctrinadora, perquè adoctrina qui està cridat a legitimar i qui legitima ve obligat a oblidar molt, i, l'oblit impedeix la comprensió d'un mateix i destorba el seu propi alliberament. Ignorar un passat penós, ocultar conscient i fins consensuadament una memòria per dramàtica que siga, encara que anara amb el pretext que el passat indesitjable obstaculitze la construcció del present desitjat, construir el present i condicionar el futur sobre l'oblit i la des-memòria, és tant com apostar per la sostracció d'identitat. I en aquestes coses, qui pretén l'oblit com a drecera per a la convivència o per a la política, oblida el que diguera el personatge machadià Juan de Mairena: qui vol atallar, envolta.

La memòria col·lectiva respecta i necessita la diversitat d'identitats, al que s'oposen els defensors del pensament

únic, partidaris d'una mateixa manera de concebre el món, un món sense vincles identitaris, sense teixit social, sense cohesió; perquè la memòria uneix i cohesionava en defensa d'una idea, confereix sentit de pertinença a una comunitat a la qual vertebra. Sense memòria desapareixen els pobles, mor la diversitat, deixa d'existir la política i només queda una manera de percebre la vida: la que convé a un món on les identitats es dilueixen, on l'oblit i el silenci contribuirien a la uniformitat del pensament, a l'homogeneïtzació de les persones, de les cosmovisions i de la vida, a la desmobilització, a l'absència de subversió i de transformació social, en suma, a la despolitització. Necessitem de la memòria perquè un altre món siga possible.

Rehabilitar la memòria d'aquells als qui se li va usurpar de manera ignominiosa, és una exigència ètica i de restitució moral, de compromís amb els quals ja no existeixen, amb el seu sacrifici i les seues vides, amb un passat que pot il·luminar el present i el futur. Tot això exigeix la preservació de la memòria, i fer-ho esclariant-la, manifestant-la, rescabalant-la dels intents per silenciar, fer callar i enterrar la memòria vençuda.

Sempre he sostingut que el cultiu de la memòria és una obligació moral. I ho és perquè el que som li ho devem en bona part al nostre passat;

ho és perquè la memòria del que vam ser ens vincula a un grup, ens proporciona el sentit de pertinença a una comunitat, ens identifica amb uns altres al costat dels quals existim i actuem com a éssers socials; ho és perquè la nostra personalitat té molt a veure amb la nostra memòria... Potser per tot això va haver-hi en el passat règims que es van apropiat de la memòria col·lectiva per a despersonalitzar i per a desarmar la societat despulant-li de la força que li proporciona la xarxa de vincles i de memòries establides que constitueixen el teixit social; i potser per això existeixen també en el present ideologies que, sentint-se més còmodes amb el protagonisme de l'individu que amb el de la comunitat, cultiven la desmemòria i institucionalitzen l'oblit. Però, a més, el cultiu de la memòria és també una obligació moral perquè pretén buscar la veritat necessària per a restituir la dignitat d'aquells als qui es va deshonrar, i per a poder oblidar permetent-nos, així, prosseguir.

L'amnistia amb amnèsia, l'oblit sense cap condició, la política de l'oblit per decret, ataquen a la democràcia en la seua línia mateixa de flotació: la credibilitat. Són molts els arguments que s'exposen per a justificar aquest radical oblit de la memòria; el central és que, si les persones han d'oblidar per a sobreviure, de la ma-

teixa manera les societats necessiten no recordar episodis amargs per a poder viure. No obstant això, perquè l'oblit siga constructiu ha de ser assimilat, és a dir, passat pel sedàs de la reflexió, de la consciència i de la pròpia voluntat, i per a això abans ha de ser conegut; és a dir, es tracta de recordar, de tindre present l'oblit, en aquest cas ombrívol, per a poder sotmetre'l i no ser nosaltres sotmesos per ell; recordem que els únics que no tenen ombra són els fantasmes i els oblitats per decret, les polítiques de punt final o d'amnistia il·limitada, pretenen això, ignorar les ombres del passat i fer-ho, a més, de manera conscient.

Com deia abans, recordem per a ser millors, més savis i prudents, i per a construir entre tots un projecte de pau. La memòria és constructiva si connecta el passat amb el present i el futur. L'obligació ètica amb la memòria —dels vençuts, dels exiliats, dels desheretats, dels perseguits...— no pot consistir només a reparar una injustícia; això també; però continuaríem condemnant-los a un nou tipus d'oblit si allò que els va fer excepcionals i únics, allò per què els homenatgem i els recordem amb mereixement, no tingueren cap projecció social.

Que aquestes breus paraules meues siguen una nova ofrena a tots ells.

El banc que va aprendre *a brillar*

David Bayona

*Professor, collagista, escriptor
i faller de Borrull Socors*

Diuen que, al cor del nostre barri, hi havia un banc vell de fusta, mig amagat sota l'ombra generosa d'una morera. No era bonic ni còmode, i ningú recordava qui l'havia posat allí. Però tots sabien que tenia un poder secret: cada vegada que algú s'hi asseia i compartia alguna cosa amb un altre —una rialla, un consell, un plor o un silenci—, el banc s'il·luminava un poc, com si respirara gratitud.

Amb el temps, aquell banc es va convertir en una mena de santuari senzill, on la gent deixava ofrenes invisibles: moments compartits, abraçades, paraules que curen. Al matí acollia converses de veïns de camí a comprar el pa; a la vesprada, somnis joves de fallers i falleres; i a la nit, confessions que només la fusta sabia guardar. Ningú hi portava res material, però tothom hi deixava una mica de si mateix.

El banc havia vist créixer famílies, amors i amistats. Havia escoltat rialles i plors, havia sigut testimoni de secrets i de reconciliacions. I, a força d'absorbir tantes emocions, va aprendre a parlar amb llum. Cada vegada que algú s'hi asseia amb el cor obert, el banc brillava un poc més, com si la fusta s'impregnara de vida.

Però un dia, sense previ avís, va arribar la notícia que va fer tremolar el barri: volien endur-se el banc.

Deien que era vell, que feia lleig, que calia renovar la plaça amb bancs nous, uniformes, metàl·lics i silenciosos.

—És per seguretat —van dir alguns.

—És per estètica —van afegir altres.

Però al fons tots sabien que no era només un banc el que volien arrencar. Volien emportar-se el lloc on encara ens trobàvem cara a cara, el racó on el temps s'aturava i la gent s'escoltava. Volien substituir el caliu per el fred, el record per la neutralitat.

Alguns ho van acceptar amb resignació, però altres van sentir que, si el banc marxava, marxava amb ell una part del barri.

Eixa mateixa vesprada, algú va penjar un cartell que deia: «Este banc no és vell. És savi.»

I aleshores va començar una revolta menuda però poderosa. Els xiquets el van cobrir de dibuixos i flors de paper; els fallers, de cintes i banderoles; les dones majors, de records escrits a mà; els joves, de fotos antigues i notes d'agraïment. Cadascú hi va deixar una ofrena, una llumeta més per al seu cor de fusta.

Quan els operaris van arribar per endur-se'l, es van trobar amb el banc com-

pletament cobert de colors i de vida. La gent del barri s'havia reunit al seu voltant, en silenci, com si guardaren una promesa. Ningú cridava. Ningú s'oposava amb violència. Només hi havia presència, tendresa, comunitat.

Un d'ells va tocar la fusta per començar la feina... i aleshores va passar una cosa que ningú oblidarà mai.

El banc, aquell vell tros de fusta esquerdada, va començar a il·luminar-se.

Primer, suaument, com una brasa que desperta. Després amb més força, fins a omplir tota la plaça amb una llum càlida, daurada, com d'un sol que naix de dins.

Els colors de les flors de paper van brillar, les cintes tremolaven com flames de vent, i durant uns segons tot el barri va quedar banyat per aquella claror serena.

Ningú sabia d'on eixia aquella llum —si de la fusta, de la morera o de la gent—, però tots van sentir el mateix: era la llum de totes les ofrenes invisibles. De totes les rialles, les llàgrimes i els gestos bons que aquell banc havia acollit durant dècades.

Els operaris, emocionats, no van poder moure'l. Un d'ells va dir amb veu tremolosa:

—Això... això no ho podem tocar.

I se'n van anar.

El banc va continuar brillant uns instants més, fins que la llum es va anar apagant lentament, com si respirara de nou. Des d'aquell dia, ningú no ha tornat a intentar endur-se'l. El banc es va quedar —i amb ell, la memòria d'un barri que va decidir no deixar-se apagar.

Ara, cada març, quan les Falles tornen a encendre els carrers, algú deixa al banc una flor o una nota. I a les nits, diuen que encara es veu una llum suau, quasi imperceptible, com un record viu, com una promesa que batega.

Perquè les vertaderes ofrenes no són sols les flors que portem un dia, sinó els gestos que mantenen la llum viva tot l'any.

Perquè ofrenar no és donar el que sobra, sinó regalar allò que ens fa humans: la presència, la bondat, l'estima.

I així, cada volta que algú s'hi asseu, el banc torna a respirar. I a brillar, un poc més.

L'ofrena toponímica: *commemoració* i política a l'espai públic

Luis Fernández Gimeno

*Divulgador especialitzat en toponímia,
conductor de SER Falleros i Callejeando
i president de l'AdEF*

Al llarg de la història, l'acte de donar nom a un carrer ha sigut, sobretot, una pràctica espontània i funcional. Les primeres comunitats urbanes identificaven els seus espais quotidians a partir de referències immediates: una església, un ofici, un accident geogràfic, la casa d'un veí destacat o algun tret del paisatge. No era un gest polític ni un exercici de memòria col·lectiva conscient, sinó una manera pràctica d'orientar-se i de comunicar la ubicació d'un lloc. Tanmateix, eixa aparent simplicitat ja amaga un principi fonamental: anomenar és dotar de significat. I amb el pas del temps, les societats descobriren que aquests significats podien utilitzar-se per a molt més que ubicar un nouvingut; podien convertir-se en dipòsits de valors, en ferramentes d'educació política i en suports d'identitat col·lectiva.

A partir del segle XIX, en paral·lel a la consolidació dels estats nació, la toponímia urbana adquirí una funció deliberadament commemorativa. La modernització administrativa, l'extensió dels censos i el creixement urbà feren necessari un sistema de retolació més uniforme i controlat per les autoritats. Però, sobretot, fou l'aparició de narratives nacionals —moltes vegades construïdes des de dalt— el que impulsà els governs

a veure en el nomenclàtor una oportunitat simbòlica extraordinària. Si la nació havia de concebre's com una comunitat amb un passat comú i uns herois compartits, ¿quin millor mitjà que els carrers mateixos, recorreguts diàriament per milions de ciutadans, per recordar-los contínuament?

Així començà a multiplicar-se l'homenatge a personatges polítics, militars, literaris o científics. Els noms se seleccionaven no sols pel mèrit individual de l'homenatjat, sinó, sobretot, per la utilitat a l'hora de modelar una identitat nacional cohesionada. En este sentit, la toponímia urbana es convertí en un llibre d'història a l'aire lliure: cada rètol funciona com una nota al marge del relat oficial. Caminar per una ciutat és, d'alguna manera, recórrer la versió pública de la història que eixa comunitat ha decidit mantindre viva.

Este procés té una dimensió pedagògica evident. Els carrers batejats en honor a figures il·lustres conviden la ciutadania a recordar i, de vegades, a preguntar qui van ser eixos personatges i per què són dignes de ser recordats. Per a un xiquet que demana qui fou tal general, artista o activista, el nomenclàtor pot ser la porta d'entrada a la història. Des d'esta òptica, la retolació dels carrers és un acte cul-

tural: un intent de transmetre valors, coneixements i exemples de conducta cívica.

Tanmateix, este propòsit també revela la cara més problemàtica. El nomenclàtor és una ferramenta de poder. Qui posa el nom, definix què es recorda i què s'oblida. En moltes ciutats del món, els carrers han servit per glorificar episodis bèl·lics, règims autoritaris o visions de la història que exclouen amplis sectors de la població. Allò que es celebra en l'espai públic diu molt sobre qui té l'autoritat per decidir el relat oficial i quines veus queden marginades.

En eixe sentit, el nomenclàtor reflectix tensions entre memòria i oblit. Potser un dels debats més intensos actualment gira al voltant de la revisió dels noms heretats de períodes colonials, dictadures o projectes ideològics polèmics. La pregunta és complexa: ¿hem de mantindre eixos noms com a testimoni de la història, encara que evoquen injustícies o violències? ¿O és preferible substituir-los per a construir un espai públic més inclusiu i coherent amb els valors contemporanis? En qualsevol cas, la discussió demostra que els noms dels carrers no són neutres; estan carregats de significat i generen respostes emocionals i polítiques profundes.

Un altre aspecte interessant del propòsit de retolar els carrers amb noms de personalitats és la relació entre reconeixement i representativitat. Durant molt de temps, les figures homenatjades pertanyien quasi exclusivament a una elit masculina, militar, política o intel·lectual. Les dones, les minories ètniques, els moviments populars i els oficis quotidians quedaren relegats. Hui dia, moltes ciutats —València va iniciar este procés en 2015 sota el mandat de Compromís a l'Ajuntament— estan intentant corregir eixe desequilibri introduint noms que reflectisquen una societat

més diversa. En fer-ho, amplien l'horitzó de referents col·lectius i enriqueixen l'imaginari urbà.

Cal considerar també que l'acte de donar nom als carrers no sols té un propòsit commemoratiu, sinó que contribuïx a construir mapes simbòlics del poder. Els centres urbans, tradicionalment vinculats al prestigi, solen concentrar els noms més rellevants, mentre que les zones perifèriques reben denominacions més genèriques o menys valorades. D'esta manera, el nomenclàtor pot reproduir desigualtats espacials i socials: no és el mateix viure en una avinguda dedicada a una figura admirada internacionalment que en un carrer secundari amb un nom anodí o estigmatitzat.

La toponímia urbana és, a més, un espill del moment històric en què es crea. Les ciutats canvien els seus rètols amb les transformacions polítiques: revolucions, restauracions, transicions i canvis de règim solen vindre acompanyats d'una renovació del nomenclàtor. És un fenomen visible arreu del món. Esta tendència revela que els noms funcionen com un mecanisme per legitimar el poder vigent i esborrar rastres de l'anterior, com si la ciutat fóra un escenari que cal reorganitzar perquè represente adequadament l'obra que està a punt de representar-se.

No obstant això, més enllà d'estes funcions polítiques i simbòliques, l'assignació de noms de personalitats als carrers també complix un paper emocional. Connecta els ciutadans amb el seu passat col·lectiu i, de vegades, amb la seua memòria íntima. Trobar el carrer d'un poeta que ens ha marcat, o la plaça dedicada a un activista el llegat del qual admirem, pot generar un sentiment de pertinença. Les ciutats no són només estructures físiques: són narracions habitades. I els noms dels carrers són una part essencial d'eixa narració.

Finalment, el propòsit de retolar carrers amb noms de personalitats ens convida a reflexionar sobre el tipus de comunitat que volem ser. Cada nom és una declaració sobre quins valors apreciem: la llibertat, la creativitat, la resistència, la ciència, la solidaritat. Elegir noms nous o revisar els existents és un exercici col·lectiu d'imaginació cívica. ¿Volem ciutats que celebren únicament els grans herois nacionals? ¿O preferim espais públics que reconeguen també figures anònimes, col·lectius marginats o personatges locals els actes quotidians dels quals contribuïren a la vida comuna?

En definitiva, l'acte de nomenar carrers no és un detall administratiu ni un gest innocent. És una manera de construir memòria, d'ensenyar història, de transmetre valors, d'expressar poder i, sobretot, de definir qui som i qui volem ser com a comunitat. En cada cantó, en cada placa penjada en una façana, batega una xicoteta porció de l'imaginari col·lectiu. La ciutat parla a través d'eixos noms, i nosaltres, en recórrer-la, participem sense adonar-nos-en en eixa conversa permanent entre passat, present i futur.

El jardí dels *fils invisibles*

David Bayona

*Professor, collagista, escriptor
i faller de Borrull Socors*

Conten que, en un poble sense nom, hi havia un jardí que no es podia veure amb els ulls, només amb el cor. No hi creixien flors ni arbres, sinó fils invisibles, tan fins com l'alé del vent i tan forts com la bondat de la gent.

Diuen que aquell jardí havia nascut d'una primera ofrena. Fa molt de temps, una dona va deixar una flor a la porta d'una veïna trista, sense dir res, només per consolar-la. Quan ho va fer, un fil de llum va brollar de terra i es va estendre, com si el gest haguera despertat alguna cosa amagada.

Des d'aquell moment, cada vegada que algú ofrenava amb el cor, un nou fil apareixia: unia dues persones i feia créixer el jardí.

No eren ofrenes de flors ni de diners, sinó d'afecte: una paraula amable, una mà estesa, una rialla compartida, un temps regalat.

El jardí es feia més i més frondós, encara que a ulls del món semblara buit. Els fils, invisibles però reals, entrellaçaven vides, records i esperances.

Alguns, però, no entenien el misteri.

—De què serveix ofrenar —deien—
si el món continua ple de problemes?

I el jardí, pacient, responia sense paraules: servix per no oblidar que som part d'un mateix teixit.

Amb els anys, la gent del poble va aprendre que cada ofrena era una llavor de llum.

Quan algú ajudava un amic, un fil suau naixia entre ells.

Quan algú perdonava, un fil trencat es cosia de nou.

Quan algú escoltava amb calma, el jardí s'il·luminava un poc més.

A poc a poc, el poble es va transformar. Ningú ho notava del tot, però tot semblava més viu.

Quan arribava març, i les Falles omplien els carrers de música i color, els fils vibraven, com si reconegueren en cada flor portada a la Mare de Déu una ofrena germana.

Cada llàgrima, cada pas, cada flor era un fil més que s'unia al jardí.

I durant l'Ofrena, el poble s'omplia d'una llum que no venia de les bombetes ni de les flames, sinó de dins: la llum de tots els gestos que havien fet nàixer fils.

Un dia, un xiquet va preguntar a la seua mare:

—Mare, per què no podem veure el jardí?

Ella li va somriure i va respondre:

—Perquè el jardí viu dins de la gent. Si vols veure'l, només has d'ofrenar.

I el xiquet, aquell mateix dia, va regalar un trosset de la seua coca a una amiga.

Ningú ho va notar, però al jardí, molt lluny o molt a prop —qui sap—, va nàixer un nou fil.

Amb el temps, el poble va comprendre que l'ofrena vertadera no és la que es fa un dia a l'any, sinó la que es repeteix cada dia, en xicotets gestos que uneixen, curen i abracen.

Els fils invisibles van acabar cobrint tot el poble, connectant balcons, cors i somnis.

Quan algú queia, els fils el sostenien. Quan algú marxava, els fils mantenien el record. I quan arribava la nit de la cremà, els fils brillaven com espurnes, recordant que res del que s'ha estimat del tot pot cremar-se mai.

Encara hui, qui passa per aquell poble i tanca els ulls pot sentir un murmuri suau, com un sospir col·lectiu: el so dels fils que continuen teixint històries d'ofrenes, de presència i d'amor.

Perquè cada gest sincer fa nàixer un nou fil.

I cada fil és una promesa que ens manté units, encara que no ens vegem.

Perquè els fils invisibles són, en realitat, la forma més pura de la llum.

Ofrenem-nos

Quim Morera

Faller de Borrull Socors

Ofrena: *Regal o servici que es fa en mostra de gratitud o d'amor* – Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Ofrenar, en qualsevol context en què s'aplique, implica necessàriament l'entrega de temps, serveis o objectes materials sense esperar res a canvi. És l'acte de posar a disposició d'una causa concreta tota l'atenció i la cura, amb l'ambivalència de poder fer-se de manera conscient o esdevindre de manera espontània.

Tot i que pot semblar una acció natural i familiar, en realitat no és una acció gaire habitual ni especialment estesa en el nostre voltant. Si ens parem a pensar, pràcticament totes les accions d'assumida rellevància esperen alguna cosa a canvi. Estudies per a obtenir un títol, treballes a canvi de diners o vas al gimnàs per a lligar més a l'estiu. Aquestes accions les hem assumides com a llei de vida, i, tot i que podríem debatre la validesa de l'argumentació, vull posar el focus en assenyalar «l'onada de l'intercanvi» que està impregnant ja aspectes quotidians on fa temps el sistema de valors era diferent. Actualment, trobem amb més facilitats relacions d'amistat que tenen sentit si s'aconsegueix el *follow-back* i l'augment en el nombre de seguits, relacions personals que maximitzen el reconeixement social i utilitat de la conversa,

demostracions d'altruisme i voluntariat disfressats de republicació d'un xiquet mort a Gaza o l'hospitalitat tradicional d'acollida de viatgers per ingressos d'Airbnbs despersonalitzats al cor de ciutats vives.

Ara bé, diria que encara hi ha algunes esferes on es continuen produint ofrenes, curiosament a una escala meta humana. Hi ha gent que dedica esforços a la defensa del seu Déu, país, creença o superstició amb caràcter i pretensió essencialista i universal. Ho trobem a les guerres amb els oferiments de vida humana i patiment a entitats abstractes que conformen les idees de pàtria, o en els actes d'humiliació o violència per part d'aquells que creuen que pertanyen a grups ètnics o socials «purs» o «millors». També en les ofrenes de temps al Déu dels diners i el mercat, que sembla ser profètic. Ofrenes que poc tenen de diferent amb qualsevol ritual grec o maia que ens puguem imaginar d'ofertament a les divinitats convencionals i que el dia de hui observem amb els ulls de la incredulitat. Sacrificis cap a estructures abstractes que van més enllà de la persona i que sovint, apliquen conductes morals i de control cap a qui les segueixen.

Però també hi ha ofrenes a xicoteta escala que m'atreveria a dir que són les que omplin de sentit la nostra

vivència més immediata i existencial. Accions com escoltar un amic o amiga de manera activa quan més ho necessita o la cura d'un familiar que està malalt són actes servicials que demostren gratitud i amor cap a l'altre. A sobre, ho trobem igualment en altres gestos, aparentment insignificants, com la lectura d'un poema en veu alta a la companyia que t'envolta, l'ofertament de la teua llengua a un immigrant o un nouat o la dedicació d'esforços en la preparació del dinar del col·lectiu. Tot plegat són ofrenes desinteressades i que no busquen un objectiu concret, però que a causa d'això, estan plenes de significat.

La millor manera d'ofrenar és fer-ho amb i per als altres.

Ofrenem-nos.

L'Ofrena... i la *paciència*

Manolo Latorre

Faller de Borrull Socors

L'Ofrena de flors a la Mare de Déu és, evidentment, un acte religiós. Però si només fora això, no durariem tantes hores drets ni amb el somriu-re posat. Perquè per a molts, entre els quals em trobe, l'Ofrena és molt més: és tradició, és música, és festa, és cultura... i també és paciència.

Sense voler ofendre ningú, cal dir-ho clar: davant nostre hi ha una imatge preciosa, una talla de fusta que hui llueix un mantell espectacular fet de flors. I menys mal, perquè els que ja tenim uns anys encara recordem quan els rams s'amuntonaven com podien.

L'Ofrena s'ha convertit amb el temps en l'acte més important per a qualsevol Fallera Major, junt amb l'Exaltació. El moment que es viu intensament i que després es recorda tota la vida, encara que aquell any acabares entrant quasi de dia.

Tot açò no ve del no-res. L'Ofrena va començar en 1941 de manera espontània, quan unes clavariesses decidiren portar flors a la Basílica. En 1943, la Falla Sant Vicent-Periodista Azzati, amb la seua Fallera Major Paquita Pérez, li va posar un poc d'ordre. En 1945 es va fer oficial, i en 1970 es va ampliar a dos dies, el 17 i el 18 de març, perquè ja no cabíem tots en un.

I ací ve el problema de sempre: els retards. Les parades. I eixa sensació de «encara falta molt?». No oblidem que hi ha molts xiquets i que acabar l'Ofrena de matinada no hauria de ser la norma.

Llavors arriben els debats eternals: si afegim un tercer dia, si pareix que només fem Falles per a ofrenar, si convidem falles de pobles veïns que en el seu moment ajudaren a fer gran l'acte, com Xirivella o Burjassot, amb comissions que semblen un desfilé militar.

Com sempre, mai plou a gust de tots... i tampoc a tots ens toca entrar a la mateixa hora.

La realitat és que el cens faller ha crescut, les Falles tornen a estar de moda i moltes comissions hem hagut de posar el cartell de complet. Així que, mentre esperem, fem el que millor sabem fer: ballar. Perquè anem amb música, un dels pilars de les Falles, i perquè l'espera és millor si sona un pasdoble.

I clar, és també el moment de les fotos: amb la Fallera Major, amb ta mare (que sempre ix millor que tu), amb els amics que passen a vore't, amb turistes que no saben què passa però volen una foto igual... i amb qui faça falta.

No tot és perfecte. Com en quasi totes les festes populars, l'alcohol apareix, encara que per sort no arribem als excessos d'altres llocs on sembla que siga l'únic protagonista.

I malgrat tot, quan ho penses bé, t'adones de la sort que tenim. Tant, que qualsevol fallera d'una altra localitat firmaria ara mateix per viure esta experiència, encara que fora una sola vegada.

Així que continuarem ofrenant flors, emocions i alguna rialla. Continuarem vivint les nostres Falles, la festa més regulada del món —i també una de les més disfrutades—. I continuarem caminant cap a la Mare de Déu, amb música, amb amics i amb paciència... molta paciència.

Per a Ofrenar, a qui?

Miguel Ángel Rebollar

Professor de secundària i faller en excedència

Un dels llibres més rellevants sobre la nostra festa és, sense cap dubte, «La festa de les falles» de l'Associació d'Estudis Fallers. Dividit en diferents apartats desenvolupats per diversos autors, fa un repàs a diferents aspectes de les falles, essent, probablement, els seus capítols més reveladors aquells dedicats a l'evolució històrica de la festa. En un d'ells, l'estudiós Gil Manuel-Hernández dedica la seua investigació a l'etapa franquista de les Falles on trobem una informació colpidora: «D'altra banda, mereix una atenció especial la creació de l'Ofrena de Flors a la Mare de Déu dels Desemparats en 1945, la qual va significar en la pràctica la consagració del desplaçament de la veneració josefina de les Falles cap a la de signe marià.»

No és aquesta una data menor. L'Ofrena no és un acte històric del programa de les Falles. A més a més, és una acte incongruent i espuri si pensem que les Falles des de sempre han estat vinculades a Sant Josep i organitzades en el calendari en torn a la data que es celebra el patró del fusters. Per tant, quin sentit té una ofrena a una verge? Cap. De fet, estrictament no hauria de tindre cabuda al programa oficial. Ja hi ha un dia per a venerar la Mare de Déu dels Desemparats: el segon diumenge de maig. Tanmateix, aquest acte s'ha convertit en l'esdeveniment central de la setmana

fallera per la seua grandària i massificació atorgant-li un caire religiós a una festa que, encara que relacionada amb un patró del santoral, és fonamentalment laica, popular i arrelada al veïnat. Tots som sabedors que l'ofrena que coneguem no és purament un acte de significació religiosa ja que molts dels seus participants la viuen d'una manera secular i més relacionada amb l'espectacle i l'exhibició d'elements externs com la indumentària o les flors que amb una creença devota. De fet, l'acte s'ha consolidat més com un acte de masses que permet involucrar a tot el cos faller i, fins i tot, no faller de la ciutat que com un fenomen de fervor.

A hores d'ara, l'Ofrena és absolutament inamovible, «sagrada», mai millor dit, però caldria suprimir-la al ser un afegit inventat pel franquisme sense una veritable relació amb els orígens de la festa, per molt herètica que pugua sonar aquesta afirmació. Ara bé, si aquesta proposta resulta molt radical, com a mínim, s'hauria de reorientar-la i dirigir-la a qui toca. Si les Falles van lligades a la festivitat de Sant Josep, el protagonisme d'altre símbol religiós està fora de lloc. Algú es pot imaginar que San Fermín fora un secundari a Pamplona un set de juliol? Per tant, caldria recuperar el protagonisme perdut del sant primigeni. A hores d'ara, al programa

oficial només la fallera major i la seua cort d'honor li dediquen una senzilla ofrena quasi clandestina al pont que porta el seu nom sobre el llit del Túria i se li dedica una missa a la catedral oferta per Junta Central Fallera i el Gremi de Fusters. Fins i tot, Sant Josep «s'ha caigut» del nom de la festa que durant molt de temps va ser «Falles de Sant Josep» per a canviar a «Falles de València» a partir dels anys setanta com ho acrediten els cartells municipals a la pàgina web de la Junta Central Fallera.

Encara que tots sabem que l'esperit religiós de la festivitats és suposat i que el ritual faller no té res a veure amb la religiositat oficial i eclesiàstica, la vinculació històrica de les Falles amb Sant Josep és indubtable. Aleshores, si hem d'ofrenar algú, no és palès qui hauria de ser?

Primerament, *agrair-vos*; tot seguit, *oferir-vos*, i, en últim terme, *demanar-vos*

Jose Valle Narciso

Tècnic de normalització i assessorament lingüístic de la Diputació de València i doctorand per la Universitat d'Alacant amb la tesi «El parlar de l'Horta»

Bona nit, falla, soc Jose Valle i per a mi significa un plaer i un honor estar esta nit ací. Moltes gràcies per convidar-me a participar en una de les tradicions més mediàtiques de la Falla Borrull-Socors, el Club de les històries.

M'agrada que el lema que heu triatenguany siga «Per a ofrenar». M'agrada perquè ofrenar és una paraula que evoca generalment uns elements de la festa fallera —jo en tinc dos al cap ara mateix— que no casen ben bé amb l'esperit crític que la caracteritza. M'agrada perquè, com a lingüista, la reapropiació i la ressignificació de vocables em resulta especialment atractiva com a mètode d'avançament social, i la Falla Borrull-Socors és especialista a fer que la societat i la festa avancen. Així doncs, em permet contribuir humilment a esta ressignificació refonent les flors i les noves glòries en ofrenes com a mostres de gratitud o amor, mostres que vull, primerament, *agrair-vos*; tot seguit, *oferir-vos*, i, en últim terme, *demanar-vos*.

Com a agraïment, hi ha nombroses ofrenes meritòries de reconeixement en la Falla Borrull-Socors. Vosaltres ja les coneixeu, però no per això són menys dignes de recordar i apreciar. Vos dediqueu a despertar cons-

ciències sobre el turisme massiu i la gentrificació, la sostenibilitat ambiental, la igualtat de gèneres, l'equitat i la justícia social, la integració de les persones que necessiten refugi, la diversitat funcional...; tots, eixos que han definit les vostres falles, els vostres lemes, els vostres actes, des de fa desenes d'anys, que han constituït, en definitiva, la idiosincràsia de la Falla. Oferiu el vostre temps, els vostres recursos, el vostre espai, de manera gratuïta, per amor a una societat millor. Ofreneu. En el meu entorn, no hi ha hagut tradició fallera; jo no he sigut faller, però si ho fora, ho seria d'una falla com esta, de la pertinença a la qual poguera sentir-me orgullós, perquè li torneu el sentit a la festa, com a art: crítica social en estat pur. Gràcies per les vostres ofrenes a la societat.

Consegüentment, jo també vull oferir-vos una ofrena, aportar, modestament, al vostre Club de les històries, allò que he après de la meua vida, dels meus estudis de doctorat i de la meua faena. De la meua vida, he après que jo soc valencià, valencià de capital, i que ser valencià de capital també implica parlar valencià, com ho feia el meu iaio de Russafa, sa mare —la meua besàvia, també de Russafa— i els seus avantpassats i meus abans que ells. Evidentment,

parlaven valencià perquè València fa quasi huit segles, poc menys de huit-cents anys, que és valencianoparlant. I dic és en present pel que he après dels meus estudis de doctorat. Investigue el valencià de l'Horta, incloent-hi el de la ciutat de València, i no deixa de captivar-me que, havent perdut el 1707 i el 1939, el valencià és viu a València: del Cabanyal a Campanar, de Ciutat Vella a Benimaclet, de Russafa a Orriols, de Benimàmet a Patraix, i de Beniferri a Extramurs. Entreviste persones que, com el meu iaio, van rebre la llengua dels seus avantpassats a la capital. Ara hi són potser els menys —1707 i 1939—, però de la meua faena he après que la injustícia és reversible i que les falles podeu contribuir-hi en gran manera.

De fet, l'ofrena que vos demane, per a acabar, va lligada estretament al que he relatat adés. Les falles han sigut històricament un espai segur per a la llengua. Fins i tot en els anys més foscs, els versos, els llibrets, els pregons, els sainets i els pasdobles s'han redactat, interpretat i llegit en la llengua de la nostra societat. Les falles són una celebració de la identitat valenciana, i no es pot concebre la identitat valenciana sense la seua llengua. Per això, les falles podeu ser l'impuls del canvi, com ja ho sou per a tantes altres dinàmi-

ques socials clau, podeu ser el remei de la desigualtat, podeu ser la veu de la pluralitat, podeu ser la recuperació de la identitat.

Sigueu-ho, per favor. Només vos demane eixa ofrena. Gràcies.

Per a ofrenar... des de sempre i fins avui

Marta Morant

Historiadora, professora i investigadora

L'acte en si d'ofrenar és una pràctica que es duu a terme des dels inicis de la humanitat: des dels primers santuaris en coves paleolítiques, on els nostres avantpassats homínids gestaren les protoreligions, fins les romeries i promeses a es divinitats més modernes, remarcant, òbviamment la més popular en l'entorn faller, que no és ni més ni menys que la de la Mare de Déu dels Desamparats.

Però, què signifiquen les avantdites ofrenes? Quina motivació té l'ésser humà per dur-les a terme? Doncs bé, si centrem la nostra atenció en les definicions lingüístiques, una ofrena és equivalent a una donació, normalment a una entitat divina, espiritual o amb una connotació religiosa, amb una motivació amorosa, demanant, o vinga donada, simplement, per la por a unes divinitats orgulloses que podrien reaccionar de manera irritada davant una desatenció per part dels fidels, al més pur estil de la sèrie *Kaos*. Amb açò el que pretenem explicar és que les ofrenes habitualment no són gestos altruistes, és a dir, es cerca la contraprestació mitjançant accions d'índole molt variada, tan variada com els desitjos de qualsevol persona. No demanaran les mateixes coses una iaia que ja veu l'ocàs de la seua vida que un adolescent que comença a viure-la. Els desitjos

de caràcter materialista tenen a veure amb les personalitats més joves, mentre que la vellesa comporta una vessant més espiritual dels mateixos.

Així doncs, ha variat la qualitat, tipologia i les formes de les ofrenes al llarg de la història? Des de la perspectiva d'estudis acadèmics moderns s'ha desdenyat l'afirmació de que els éssers humans repetim la nostra història, però, si bé no cíclicament, la humanitat sí que segueix uns patrons de comportament que poden dur a circumstàncies paregudes. Aquestes conductes venen donades en herència per una via cultural, tot i que també és possible que tinga una condició instintiva. Tornem doncs, a les coves prehistòriques de les que parlàvem a l'inici. El caràcter de connexió natural d'aquests primers ritus d'índole cavernària evolucionà amb la humanitat, tant en la localització com en la especialització de les donacions, deixant les grutes amb ossos d'animals per passar a altars i temples on es feien les libacions i sacrificis. Qui no ha sentit parlar de les ofrenes concentrades en dites localitzacions on el foc pren protagonisme com a mitjà de transport d'eixes donacions que parteixen de les mans humanes a les de les divinitats, amb mites sobre les famoses vestals de l'antiga Roma, sacerdotesses encarregades

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*L'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

de mantenir dit foc transmissor sota pena de mort si no complien la seua comesa. D'aquesta manera, i des de que les civilitzacions havien aconseguit assentar-se i domesticar cultius i animals, els desitjos canviaren lleument, ja que ja no hi eren per la abundància de la cacera, però sí per una collita abundant. Tot i això es mantingueren desitjos al llarg de tota l'època precapitalista: la salut davant del part, davant de malalties i situacions extremes com fams, també el desig d'una vida plaent pròpia i per als més propers, riqueses, victòries etc. Va canviar el nom de les coses desitjades, però no van canviar els desitjos, no en allò més intrínsec. Solien i solen ser peticions que, en general, les persones no eren capaços d'abastir o assegurar per si mateixos. No som gens originals, veritat?

Més endavant, ja en l'Alta edat mitjana, una època d'esplendor borsari on el Regne de València destacà, les donacions passaren a ser de caràcter més econòmic que en espècie. Així fou com les ofrenes tenien com a destinatàries les conegudes almoines, tant per part dels més rics com dels menys acabats, i com a contrapartida assegurar una vida extraterrenal, i ho feien mitjançant ofrenes eclesiàstiques a les avantdites almoines o a obres pies, com institucions de cura

de malalts, orfes, o desemparats. Seria d'aquesta manera com es va configurar la nostra concepció actual de dons: una sèrie de gestos que, mitjançant les aportacions econòmiques a les institucions espirituals mostra com la xarxa de creences també s'ha adaptat a les noves circumstàncies, de la mateixa manera que ho ha fet la humanitat.

D'aquesta manera es plantegen diverses qüestions: te el mateix pes espiritual una ofrena que es feia mitjançant aportacions en espècie en l'Antiga Grècia que una donació econòmica? Te el mateix pes espiritual una ofrena que es demana al «cepillo» de l'església que una donació que es fa de manera voluntària, com encendre un ciri en record sense cap requeriment previ? Si el desig de contraprestació és material serà menys «poderosa» la voluntat de demanar-lo que quan siguen de caràcter espiritual? Totes aquestes qüestions tenen tantes respostes, i totes correctes, com persones les formulen, ja que es manté al llarg del procés el caràcter subjectiu i humà del desig i de la percepció de la necessitat d'acomplir-lo. Han variat els detalls de les necessitats, però no la pedra angular de les mateixes, podríem demanar que els deus en ofrenaren una miqueta més d'originalitat, però què haurem de fer, si sols som humans.

Ofrenar
com aportació

Podem ofrenar aportant, no des de l'excèpcionalitat ni des del gest heroic, sinó des del compromís quotidià d'estar presents, pensar col·lectivament i fer en comú, assumint que transformar també és sostindre, cuidar i perseverar.

L'Ofrena de les *idees*, una litúrgia fallera de la *innovació*

Sebas Marín

Faller de Borrull Socors, vicepresidència de Falla i Administració. Presidència de la federació de falles que experimenten amb la tradició. Amant espiritual de les Lletres Falleres i provocador de vocació!

«Benvinguts a l'ofrena de les idees: una litúrgia fallera de la innovació, on la tradició i l'experimentació es cremen juntes...»

Germans i germanes fallers i falleres, hui ens trobem en un lloc sagrat... no el temple, ni la plaça major, sinó l'espai on les idees prenen forma, on el concepte esdevé art i on la tradició es sacseja per no quedar-se adormida. Estem en un casal de falla experimental...

Nosaltres, els que ofrenem idees, les falles que experimentem, els «raritos», els que portem flors però sobretot ofrenem conceptes... nosaltres no ofrenem clavells amb mil detalls, ni ninots de porcelana, ni refregits que ja estan fets.

Nosaltres ofrenem preguntes. Ofrenem curiositat. Ofrenem inquietud. Ofrenem conceptes. Cada any, quan la festa ens mira, deixem sobre l'altar de la creativitat la nostra paciència, el nostre temps i, sovint, el nostre pressupost. I no és un gest qualsevol: és un ritual silenciós, que es veu només en la mirada d'aquells que s'atreveixen a mirar més enllà de la flama.

Ofrenem idees que costen més d'explicar que de cremar, és cert!

Idees que poden provocar incomoditat, que poden qüestionar allò que creiem inamovible, ho sabem!!

I, en aquest acte de rebel·lia solemne, hi ha poesia: cada falla sense etiqueta és un vers que vola entre el fum i les cendres.

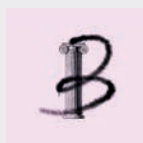
Cada concepte que experimentem és una espurna que encén la tradició i la il·lumina amb noves perspectives.

L'ofrena de la Federació de Falles Innovadores i Experimentals, i de tot el col·lectiu que comparteix la passió de transformar la festa des de dins, sense perdre l'essència, però sense témer la crítica, ens recorda que també ofrenem sostenibilitat, consciència i respecte pel nostre entorn.

Som els qui ens preguntem: *Per què fem falles? I què és realment una ofrena?* Pot ser som només els guardians de la flama que crepita entre la tradició i la modernitat?

Perquè sí, ofrenar té moltes cares:

- Ofrenem paciència, perquè la innovació, a vegades, no es comprèn de seguida.
- Ofrenem coratge, perquè qüestionar el costum sempre té un risc.

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*L'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

- Ofrenem humor, perquè sense rialles les cendres es tornen pols.

I ofrenem nosaltres mateixos, perquè cada hora dedicada, cada decisió ariscada, cada idea a contracorrent és una entrega sincera al col·lectiu faller.

Els que ofrenem idees no busquem glòries; busquem moviment.

No portem corones ni medalles, portem preguntes i espurnes que cremen sense consumir-se.

No volem ser admirats per haver repetit la tradició, volem ser recordats per haver-la posat a prova.

I si algú passa i no ho entén... no importa. Que ens miren amb curiositat o amb escepticisme.

Nosaltres seguirem ofrenant idees. Seguirem plantant preguntes. Seguirem cremant la rutina amb respecte i amb passió.

Perquè al final, germans i germanes fallers i falleres, el que ofrenem és la nostra llibertat de pensar, de crear i de transformar.

El que ofrenem és la festa mateixa, amb tots els seus colors i diversitat, els seus sons, el seu foc i les seues preguntes.

I que siga clar: nosaltres ofrenem flors, però sobretot nosaltres ofrenem falles, sense etiquetes, amb consciència i amb idees que perduren.

«Si penseu que una ofrena només porta flors, és que encara no heu vist l'ofrena de les idees, la nostra litúrgia fallera de la innovació. I si voleu veure-la de prop, us convidem a recórrer la Ruta FIE, on les falles experimentals esperem amb conceptes, sorpreses i espurnes que cremen sense consumir-se.»

Estar com a *ofrena*

Lidia Luna Puerta

Fallera de Borrull Socors

No vaig créixer entre falles. Ni soc valenciana. Tampoc creient.

Així que durant molt de temps no entenia del tot què significava això «d'ofrenar». Però l'any passat, alguna cosa va canviar.

Va ser la primera vegada que vaig veure a la meua filla vestida de fallera, caminant cap a la plaça en el moment de l'ofrena, estoica davant el diluvi. I va ser també la primera vegada que vaig entendre —no amb el cap, sinó amb la pell— el que és rendir-se amb orgull a una cosa més gran que un mateix.

Ella estava emocionada. Aclaparada, fins i tot. Amb els ulls oberts com a plats, el pas tremolós davant aquella pluja torrencial, les flors fermes a les mans. I, no obstant això, caminava. No es resistia. No volia anar-se. Només avançava cap a eixe moment que no sabia explicar, però que sentia com una cosa sagrada.

I en veure-la així, rendida a l'instant, tocada per l'emoció sense paraules, vaig comprendre. Això era una ofrena. No el ram en si, sinó la seua manera d'entregar-se al moment. La seua manera d'estar.

Encara hui, quan a casa recordem eixe dia, se'ns estarrufa la pell. Ella con-

tinua parlant d'això amb una lluentor en els ulls que no s'ha apagat. La lluentor d'haver estat ahí de veritat. D'haver sentit una transcendència que ningú li va haver d'explicar.

Des de llavors, vaig començar a mirar l'ofrena amb altres ulls. No com una tradició aliena, sinó com una lliçó de vida. Una filosofia que no necessita paraules. Un acte d'entrega sense garanties.

A València, ofrenar no és donar per donar. És honrar. És agrair. És rendir-se —amb bellesa— al que no es pot controlar. I eixa rendició no és una pèrdua, és una forma de presència. Quedar-se, oferir-se, confiar.

L'ofrena sempre implica renúncia. No es pot ofrenar sense deixar alguna cosa arrere. A vegades és un ram. Unes altres, el treball de tota una comissió que es crema en la matinalda. I excepcionalment, l'ofrena més profunda però invisible: el temps, un torrent d'atenció sense fugides.

Hui, en un món saturat d'estímuls, de velocitat, de dispersió, l'ofrena més rara i més valuosa que podem fer és simplement estar.

Estar de veritat. No sols amb el cos, sinó amb la ment, i l'ànima. Estar com a acte conscient. Estar és el regal.

Pot semblar poca cosa. Però estar amb algú, sense distraccions, és més difícil del que sembla. I més transformador del que solem admetre.

Esta lliçó me la re-aprenc en el dia a dia com a mare. Són eixes vesprades qualsevol. Elles retornen somriures especials, més amples, més tranquil·les, més confiades.

I no pel que jo faig, sinó pel que deixo de fer. No arplegue la casa. No conteste un missatge. No mire el mòbil mentres una diu «mamà mira!». No més estic. I això basta.

Eixe moment és una ofrena. No perquè jo ho planege així, sinó perquè per a arribar a ell he de soltar moltes xicotetes distraccions. Triar entre la muntanya de llistes o mirar uns ulls que m'estan buscant.

I com tota ofrena verdadera, em retorna alguna cosa. No gratitud ni reconeixement. Una cosa més silenciosa: la sensació d'haver estat on havia d'estar. D'haver habitat el present sense fugir.

Eixa sensació és estranya. No perquè no la desitgem, sinó perquè tot en la nostra vida està dissenyat per a allunyar-nos d'ella.

Estar exigix disciplina. Domar el desig de fer una altra cosa. Sostindre el silenci. Renunciar a l'espectacle per a quedar-se amb el que hi ha. I el que hi ha, moltes vegades, és més que suficient.

Perquè quan parem atenció amb intenció, el món canvia i revela. No veiem tot: veiem el que sabem mirar. Però quan mirem de veritat, emergixen els detalls invisibles: la textura d'una veu, el ritme d'una respiració, la pausa d'algú que no sap com dir el que sent.

L'atenció és un microscopi emocional: no sols veiem més, sentim més. I tot es torna més viu. Més digne de cura.

Els antics ho sabien. Que el més valuós no era l'or, ni la fama, ni l'activitat incessant. El més valuós era el temps ben entregat. Estar amb algú, realment, és usar bé el temps.

No produïx resultats visibles, però produïx una cosa més important: connexió.

I quan eixa connexió ocorre —encara que dure només un minut— alguna cosa s'alinea. El cos respira distint. El present es torna habitable.

Això és el que donem. I això és el que rebem.

I com tota ofrena autèntica, fa un poc de mal. Perquè per a estar, cal deixar d'estar a tot arreu. Cal cremar —com en la falla— tot el que no és necessari. Tot el que distrau. Tot el que interromp. Tot el que ens impedeix mirar als ulls amb presència real.

Per això esta falla no es crema per nostàlgia, ni per sàtira, ni per ràbia. Es crema per a recordar-nos que encara podem rendir-nos al present. Que encara podem triar quedar-nos. Que estar, en un món que premia la dispersió, és un acte valent. Una ofrena silenciosa. Una forma d'amor.

I que quan una xiqueta somriu distint perquè algú ha triat quedar-se ací, sense més, sense menys... eixe somriure val més que qualsevol monument.

Això és ofrenar hui:

No flors. No or. No grans gestos.

Només això:

Estar. I quedar-se.

Soltar. I rendir-se.

Oferir-se sencer, sense exigències, a l'instant que es té davant.

Per a ofrenar: dones i literatura en la Renaixença valenciana

Elena Marco i Débora Calvo

Investigadores i profesores. Cerquem històries de dones valencianes que han quedat fora del relat oficial i les fem visibles a través del podcast «Tot està escrit», perquè la memòria és necessària per avançar

Per a ofrenar, el relat cultural ha preferit la repetició a la revisió.

Aquesta afirmació permet introduir una reflexió necessària sobre la manera com s'ha construït el relat de la Renaixença valenciana i, especialment, sobre quines veus han estat reconegudes com a representatives d'aquest moviment cultural. Tradicionalment, la historiografia literària ha privilegiat un nombre reduït de noms masculins, convertits en eixos vertebradors del discurs, mentre que altres aportacions —particularment les femenines— han quedat relegades a un segon pla o directament invisibilitzades.

La Renaixença, entesa com el procés de recuperació i dignificació de la llengua i la cultura pròpies al llarg del segle XIX, no fou un espai homogeni ni exclusivament masculí. Les dones hi participaren activament, sobretot a través de revistes literàries, certàmens poètics i cercles culturals, tot i fer-ho sovint des d'una posició marginal. Escriure, publicar i signar en valencià suposava per a elles un doble desafiament: lingüístic i social.

Les publicacions periòdiques del moment —com el *Calendari Llemosí*, *Lo Rat Penat*, *La Llumanera de Nova York* o *El Correo de la Moda*— evidencien aquesta presència femenina.

A les seues pàgines apareixen noms de dones que, amb regularitat i qualitat, contribuïren a la producció literària del seu temps. El fet que aquestes autores no hagen estat incorporades de manera sistemàtica als relats canònics no respon a una absència de producció, sinó a una selecció posterior condicionada per criteris de gènere.

En l'àmbit valencià, Magdalena García Bravo (1862–1891) constitueix un cas paradigmàtic. Sòcia de Lo Rat Penat des de 1881, fou proclamada Reina dels Jocs Florals de València el 1882, un reconeixement institucional que confirma la rellevància de la seua veu en vida. La seua obra poètica, escrita en valencià i castellà, combina religiositat, sentiment patriòtic i exaltació de la identitat col·lectiva. Participà en projectes col·lectius com el volum poètic dedicat a la coronació de la Mare de Déu dels Desemparats (1885), i mantingué una presència activa en els cercles culturals del moment. Malgrat això, el seu nom ha estat progressivament esborrat del relat literari valencià.

Manuela Agnès Rausell i Soriano (1839–1918) representa una aportació encara més singular per la seua dedicació a la narrativa en valencià. Amb obres com *La mort d'en Ramon Boïl* (1883) i *Centelles i Solers o un amor entre dos odis* (1884), Rausell demostrà que la prosa valenciana podia assumir

formes complexes i ambicioses, pròpies del romanticisme històric europeu. La seua producció trenca amb la idea que les dones de la Renaixença es limitaven a una poesia circumstancial o menor, i obliga a replantejar el lloc que ocupen dins l'evolució del sistema literari valencià.

Lluïsa Duran de León (1840–1925), per la seua banda, exemplifica una trajectòria cultural transversal. Formada en música, llengües i arts, publicà poesia en revistes valencianes i catalanes i obtingué reconeixement als Jocs Florals de València amb el poema *Lo Castell d'en Perelló* (1879). La seua obra poètica, que inclou composicions com *La nina de dol*, *Amants records* o *A les xiquetes valencianes*, es caracteritza per la musicalitat, el lirisme romàntic i una marcada sensibilitat emocional.

Al voltant d'aquestes autores valencianes, trobem altres veus femenines de la Renaixença catalana amb presència en publicacions valencianes, com Maria Josepa Massanés, Dolors Monserdà (*La fabricant*), Agnès Armengol, Maria de Bell-lloch (*Vigatans i botiflers*) o Agna de Valldaura. Totes elles compartiren un espai literari on la llengua esdevenia eina de reivindicació cultural, però on el reconeixement no va ser distribuït de manera equitativa.

Ofrenar, en aquest context, no significa només recordar, sinó revisar críticament. Recuperar aquestes autores implica qüestionar els mecanismes que han construït un cànon parcial i androcèntric. Si la llengua és patrimoni, també ho són les dones que la van escriure, defensar i transmetre. Integrar-les plenament en el relat de la Renaixença valenciana no és un acte de correcció simbòlica, sinó un exercici de justícia historiogràfica i de responsabilitat cultural.

Per a ofrenar, sí.

Però, sobretot, per a no continuar confonent tradició amb oblit.

Ofrenem noves veus de dones valencianes que varen ser silenciades.

Ofrenar: *manual* d'ús per a fallers amb ganes (i paciència)

César Bonmati

*Faller de Borrull Socors i tresorer
de l'exercici passat...*

Hi ha verbs que venen carregats de significat. *Ofrenar*, per exemple, no és només un mot bonic per a posar en el llibret i quedar com a gent culta. No. *Ofrenar* és una disciplina olímpica, una filosofia de vida, una forma de supervivència col·lectiva que a Borrull Socors practiquem amb devoció, humor i, de vegades, un poc de desesperació.

Perquè ací, *ofrenar* no és només dur flors a la Mare de Déu amb cara de mística i espardenyets de saragüell que acabes tirant l'endemà perquè plou. És molt més. És oferir el teu temps, el teu seny (si en queda), i fins i tot la teua salut mental, a canvi d'una cosa que no es pot comprar: la felicitat fallera.

I si no, que li ho diguen al tresorer de l'any passat. *Ofrenar* és descobrir que la paraula «pressupost» té més lletres que euros disponibles. També és descobrir que presentar els comptes no és només una qüestió de sumes i restes, sinó també d'aguantar estoiament alguna crítica que no té ni cap ni peus. Però tot siga dit: *ofrenar* també és aprendre a escoltar, a relativitzar, i a entendre que en una falla, com en la vida, no tot són aplaudiments... però sí moltes abraçades.

Ofrenar és el que fa Juan quan cuina la seua famosa *fidejuan*, o la colla

que prepara la paella amb paciència i art. És el que fa qui munta taules, qui decora el parador, qui escriu el llibret, qui participa en l'apropòsit. És oferir-se a la festa, a la cultura, a la gent.

I no oblidem el monument. A Borrull Socors, *ofrenar* és plantar amb consciència. Res de poliestirè expandit ni monstres de plàstic que contaminen més que un polític en campanya. Ací es planta amb fusta, cartró, i materials que, quan cremen, no fan plorar ni a Greta Thunberg. És una ofrena al planeta, al bon gust i a la coherència. És una ofrena a la sostenibilitat, a l'art que respecta i a la tradició.

Però el millor de *ofrenar* és que no demana perfecció. Demana presència. Demana que vingues, que participes, que t'embrutes les mans i el cor. Que sigues faller no només en març, sinó en cada detall, en cada acte, en cada «va, jo t'ajude».

I si eres nou, com jo fa tres anys, descobriràs que *ofrenar* també és rebre. Rebre amistat, acollida, rialles, i una colla que et fa sentir part d'alguna cosa gran. Perquè en Borrull Socors, *ofrenar* és donar... però també és que et donen.

Així que, si enguany et toca fer alguna cosa (cuinar, pintar, cobrar, ballar,

o simplement aguantar el tipus) recorda que *ofrenar* és el que ens fa falla. I que, al remat, tot el que dones torna multiplicat. Amb música, amb foc... i amb molt de cor.

Per això, quan arribe el moment de dir ofrenar, que no siga només per les flors. Que siga per tot allò que donem cada dia, des del cor, des del casal, des de Borrull-Socors.

Ofrenes *ambientals* i altres propostes contra el *canvi global*

Jaume Güemes

Director del Botànic, és doctor en Biologia i conservador de col·leccions científiques

Bona nit i moltes gràcies

La veritat és que no sé per què estic ací.

No sóc faller ni comparteix gran part del que suposen les falles. Encara que després d'haver vist en tres sessions dels Clubs de les Històries de la falla Borrull-Socors, comence a veure solucions a aquest problema.

Mai he anat a l'ofrena i no tinc cap sentiment ni emoció davant d'aquest espectacle. Pot ser aquesta opinió també esté canviant.

No m'agrada parlar en públic, encara que gran part de la meua vida ha passat de classe en classe o de conferència en conferència.

No tinc ni participe en el que ara s'anomenen xarxes socials, com si la humanitat des del seu origen no s'haguera fonamentat sobre diferents tipus de xarxes socials tan antigues com el mateix ésser humà.

I, sobretot, no m'agrada parlar de mi mateix davant de gent, i menys com a exemple de res. I això sí que ha sigut un aspecte de la meua vida que he pogut mantindre quasi sempre protegit.

Per tot això no només no sé per què estic ací, sinó que no sé si he de donar

les gràcies a Sebas i a la falla Borrull-Socors per convidar-me al seu Club de les Històries.

Però ho faré. Agrairé la invitació, és de bon nascuts. M'ha donat l'oportunitat, de descobrir una part de l'activitat de la falla i a unes persones compromeses, divertides, il·lusionades i valents. No crec que pugua estar a la seua altura, disculpeu-me per davant.

També m'ha obligat a reflexionar sobre l'ofrena i el que diu Sebas que són les meues ofrenes, mai les havia vist d'aquesta manera. Comence a estar una miqueta avergonyit, mai no havia pensat que estava ofrenant-me jo mateixa com a una ofrena més.

Ofrenar és dipositar o entregar presents a éssers sobrenaturals per a demanar obtindrà alguna cosa que de qualsevol manera ens arribarà (o no). Amb ofrena o sense.

Ofrenar és també fer ofrenes de presents per agrair el favor que pensem que d'alguna deïtat, verge o persona santa ens ha donat, com si ella s'haguera acordat precisament de nosaltres i de les nostres inquietuds en algun moment de la seua inexistència (real o imaginària).

Al llarg de millers d'anys, pots ser des

de sempre, hi ha hagut ofrenes de tots tipus: fruites, verdures, animals, metalls apreciats, pedres precioses, oracions, sacrificis personals, éssers humans...

També hem ofrenat i ofrenem flors a la Verge, a la Mare de Déu dels Desemparats, en una «tradicció» que es remunta poc més de vuitanta anys cap arrere, quan el franquisme i l'església es van apropiari de la Festa de les Falles i va néixer l'Ofrena que hui coneixem.

Hem ofrenat i continuem ofrenant «noves glòries a Espanya» no sabem molt bé per agrair o canvi de què.

Però insisteix, ofrenar és entregar o dipositar un present per a demanar una gràcia o mostrar un agraïment per una obtinguda.

De la mateixa arrel llatina que ofrenar, trobem oferir. Pot ser en aquest verb em trobe més a gust, especialment en la seua forma reflexiva.

Soc biòleg, crec que ja ho he dit i m'agrada explorar en la naturalesa l'existència d'atributs, característiques o comportaments que moltes vegades pensem que són exclusivament humans. He mirat a vore si entre les espècies d'animals i plantes hi ha ofrenes... i les he trobades.

Els mascles de molts mamífers i aus ofereixen presents a les seues parelles (encara que siguen temporals) no buscant altra cosa que l'aparellament. També podem fer demostracions individuals de vigor, força, sonoritat o color. Sempre amb la mateixa finalitat que no és altra que la reproductiva.

Si parlem de colors, trobem que les plantes ofereixen un ample ventall de colors i formes en les seues flors i fruits. Són ofrenes per guanyar el favor d'insectes, pardals i mamífers que trobaran la seua recompensa en forma d'aliment. Però l'ofrena no serà desinteressada (si es pot dir d'una planta), ja que la visita dels animals afavorirà també l'èxit reproductiu de l'espècie. La relació de reciprocitat és clara. Excepte l'ésser humà, la resta de les espècies només fan ofrenes a altres éssers vius i les dediquen per a afavorir el fet reproductiu.

Passem al tema que ens toca. De la mateixa manera que jo he vingut ací a descobrir la paraula ofrenar, reflexionant sobre el seu significat, vull dur a aquest Club algunes reflexions sobre el significat d'ofrena ambiental i les conseqüències reals de les nostres accions... sempre benintencionades però amb un recorregut i unes conseqüències ambientals molt limitades. Són, moltes vegades, millor dir actuacions que serveixen més per a tran-

quil·litzar les nostres consciències que per a ajudar realment a la millora ambiental i més concretament per a lluitar contra el canvi climàtic en què hauríem de pensar més com canvi global, més en els temps que van començar just fa un any, concretament el 20 de gener de 2025.

M'heu demanat que parle en el Club amb el tema de «l'ofrena ambiental». La veritat és que he hagut de buscar aquesta accepció de la paraula. Mai no l'havia sentida. Què he fet? Tirar mà de Google, encara em resisteix en fer ús de la IA (ja he dit abans quina és la meua relació amb les tecnologies). També podria justificar aquesta decisió per les conseqüències ambientals de qualsevol consulta a aquesta ferramenta informàtica, sense cor ni sensibilitat.

Doncs ve, quines accions m'optés com a resposta?

- **Sembrar un arbre** o tenir cura de plantes per contribuir a la reforestació i biodiversitat.
- **Organitzar una jornada de neteja** de platges, rius o parcs, recollint residus.
- **Realitzar campanyes de conscienciació sobre reciclatge** i separació de residus.

- **Crear art amb materials reciclats per mostrar la bellesa de la reutilització.**
- **Participar en accions d'estalvi d'aigua i energia a la llar o la comunitat.**

No pareix que aquestes ofrenes siguin molt més profitoses per a la natura que les ofrenes florals en bodes, batejos, comunions o sepelis. Tampoc més que l'ofrena a la Mare de Déu. Si volem canviar realment la situació crítica en la qual es troba el planeta (i amb ell la Humanitat) haurem de fer accions de conseqüències immediates i duradores. Hem d'actuar sobre el consum. Fer un consum socialment just i ambientalment sostenible. Què vol dir això? No vull dir tornar a les cavernes, però sí pensar molt bé què necessitem per a tindre una vida digna i feliç, sense comprometre no sols la vida de les nostres generacions futures, sinó tampoc la vida de tantes societats humanes i ecosistemes que estem ara mateix, en aquest moment, cada dia, sacrificant-se per satisfer la nostra demanda d'un plaer addictiu com és el consum de coses, d'experiències, de visibilització, de comunicació.

Supose que sabeu que la nostra ingesta d'aliments no ha canviat massa en el que respecta a calories en els últims cent anys. Ha crescut

una miqueta per no un valor comparable amb el creixement de les conseqüències de l'augment de les proteïnes (especialment carns de granges, incloguen les piscifactories) en la nostra dieta amb unes conseqüències de creixement exponencial sobre el consum d'aigua, transformació dels hàbitats naturals, emissió de diòxid de carboni i l'emissió de contaminants.

L'increment de les dietes, per molt gran que siga, no té res a veure amb l'increment de consum d'aigua, energia i minerals. Aquest no està justificat per una millora de la nostra salut, un increment de les cures o una millor cobertura de les nostres necessitats vitals. Ha estat conseqüència de l'increment de la mobilitat a llarga distància i del consum desmesurat de tota mena de mercaderies no vitals per a la vida. A la qual cosa ara s'han sumat les xarxes socials i la IA.

Però clar que podem fer ofrenes ambientals, molt més profitoses. Podem ofrenar al medi ambient, en definitiva, fer ofrenes als essers humans que compartim el planeta Terra pensant en R (i no en el llenguatge de programació) sinó en les inicials de dotze paraules clau per a canviar el nostre comportament davant de cada acció de consum, encara que per a mi no tenen totes la mateixa importància, són aquestes: Reduir, Reutilitzar, Reciclar,

Rebutjar, Reparar, Repensar, Recuperar, Redissenyar, Renunciar, Respectar, Resistir, Reflexionar.

I acabe com vaig començar. La Reflexió sobre el significat real de les coses, de les paraules, és el que ens farà vore solucions als nostres problemes. L'ambiental, el canvi climàtic o la crisi global no són problemes menors, són molt greus i necessitem una resposta immediata. Individual i col·lectiva. Ciutadana i política. I no es queda temps.

Trobar el fil conductor d'aquestes paraules partint de l'ofrena ambiental, tampoc ha estat fàcil. M'ha suposat una llarga reflexió que espere us haja conduït a la vostra pròpia.

Riproposta

Aurora Mora

Politòloga i jurista. Autora del pòdcast «Sampleòpolis» de música electrònica i codirectora del podcast d'anàlisi i opinió «Animals Politics»

Felicitar-vos per este club de les històries.

Per a mi és tot un honor participar en una iniciativa com esta.

Sobretot tenint en compte que vinc a parlar en la meua faceta de creadora d'un podcast de música electrònica (Sampleòpolis) i esta falla fa unes verbenes electròniques d'escàndalo, així que em trobe com a casa.

També faig un podcast setmanal sobre política, que s'anomena Animals Politics, i que vos anime a escodrinyar.

Bé, quan Francisca em va convidar a participar en el club per a parlar d'Ofrena, com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació, de seguida em va vindre al cap el famós vers que obri l'himne regional.

I immediatament vaig pensar en Palmer, i en la seua líder, Aina Monferrer Palmer, que és de Borriana i té una de les propostes més interessants en el sector de la música en valencià (amb perdó)

En el seu disc Solatge, Palmer inclou com a bonus track una versió de l'himne titulada «Terra Mítica», que diu:

*Tots baix els pleits de la nostra Senyera,
Junts, a una veu, germans vingau
Ja en el taller i en el camp remoregen
Càntics d'amor, himnes de pau!*

*Pas a este terròs que avança en marxa triomfal!
Pas a este terròs que avança en marxa triomfal!*

*Per a tu la vega envia la riquesa que atresora,
I és la veu de l'aigua càntic d'alegria
Acordat al ritme de guitarra mora*

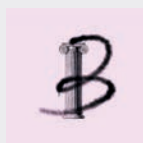
*Paladins de l'art t'ofenen
Ses victòries patrocines
I als teus peus, sultana, tos jardins estenen
Un tapís de murta i de roselles fines*

(sic)

*Brinden fruites daurades
Els paradisos de les riberes
Pengen les arracades
De les arcades baix les palmeres
Sona la veu armada i en potentíssim
Vibrant ressò, notes de nostra albada
Canten les glòries d'este terròs
Valencians, en peu, alcem-se,
Que nostra veu la llum salude d'un sol novell!*

*Tots baix els pleits de la nostra Senyera,
Junts, i a una veu, germans vingau
Ja en el taller i en el camp remoregen
Càntics de mort, himnes de pau!*

Terra mítica!

Article estret de la participació en el Club de les Històries «l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació».

Quan li pregunten a Aina sobre per què recull aquest versió contesta:

«Terra mítica» és l'himne de València, que sempre ha estat considerat espanyolista.

La lletra, però, en realitat la va escriure un escriptor de la Renaixença Valenciana, Maximilià Thous, i en el text original no hi posava aquesta referència a Espanya [«per a ofrenar noves glòries a Espanya»]; va ser el compositor de la música, el mestre José Serrano, qui la va afegir.

L'himne és bonic, la lletra original no era espanyolista, i volíem recuperar-la. També volíem jugar amb la idea de desmuntar la dicotomia entre espanyolistes i catalanistes.

I entremitges, vam agafar talls de veu mítica de l'època de la Gürtel, com el de Marcos Benavent dient que era un 'yonqui del dinero' o Juan Cotino, que per a nosaltres han passat a formar part del folklore valencià: perquè... què hi ha més de folklore valencià que tota eixa època de Zaplana i Terra Mítica, de les Ciutats de les Arts o Rita Barberà?

Tot això forma part de nosaltres i podem riure'ns de nosaltres mateixos.

I d'això precisament venia jo a parlar-vos. D'esta adaptació de l'himne regional en clau satírica, amb samples

de polítics corruptes, gallets deliberats i una lletra que recupera el text original de Maximilià Tous sense les ofrenes a Espanya imposades pel mestre José Serrano. I que a més té un final apoteòsic (*Terra Mítica!!!*)

Perquè Terra Mítica és un bon exemple de «riproposta».

Sabeu què és la riproposta? A banda d'un títol d'un programa de Radio Clásica, és una metodologia basada en traure la música tradicional de la fossilització i la folklorització.

El músic, musicòleg i líder d'Al Tall Vicent Torrent va desenvolupar el concepte fins a convertir-lo en l'eix central del seu discurs teòric.

Deia Vicent Torrent:

La riproposta és nova música feta per músics de hui que componen seguint l'estètica de la tradició.

La riproposta és un intent de defensar's enfront d'esta espècie de colonització cultural que s'imposa, d'aturar este procés de substitució lingüística-del mateix llenguatge musical per un altre llenguatge predominant que desprestigia i arraona l'autòcton, que ens força a considerar-lo vulgar, antiquat i inepte per a expressar-nos musicalment en esta època.

La riproposta està present en multitud de propostes de l'escena valenciana actual, i a hores d'ara, una de les més ressenyables és la de Faixa, que utilitzen el cant d'estil valencià, el cant de batre i altres pals del folklore, i ho barregen amb la música electrònica més avantguardista (dubstep, footwork, dub techno...)

Fent un paral·lelisme, les propostes d'esta falla podrien ser catalogades com a «riproposta»:

Perquè actualitzeu la tradició fallera amb nous llenguatges.

Perquè repenseu l'ofrena en sentit crític.

I en eixe marc d'actualitzar la tradició fallera amb nous llenguatges i de repensar l'ofrena en sentit crític, vull mirar enrere per a ofrenar-vos, en el sentit d'aportar-vos, en este «club de les històries» una història que contava Pepe Ribas en el llibre *«Los 70 a destajo. Ajoblanco y libertad»*, en un capítol anomenat *«Dossier Fallas»*.

Resulta que Ajoblanco (una revista de cultura llibertària en l'etapa de la transició que s'editava en Barcelona -i esta és una dada important-), va publicar un dossier especial «Falles» on reivindicaven críticament les festes populars i que incloïen alguns articles prou corrosius.

Per exemple, en *«Presentació de la Falla»*, signat per Amadeu Fabregat amb el pseudònim Visanteta La Traca, es deia: *«Lo que debiera ser locura, orgía, desenfreno, esperma, mierda, pasote y ábrete de piernas corazón, se ha convertido en una estructura domesticada, controlada, manipulada y atada (y bien atada, que dijo no sé quién) por esa entidad facha de toda la vida (desde los cuarenta más o menos) que es la Junta Central Fallera»*.

A més, definia les falles com *«un carnaval de fuego, una invitación a la calle,*

una semana de desinhibición y desguace para los marginados, la gente de la huer-ta, los obreros portuarios, las mariquitas impenitentes, las p-t-s sin arrepentimiento, las tías marías que harán un alto en el camino para oír el serial de las cuatro, las izquierdas que se aburren pensando lo aburrido que será mandar cuando ellas manden, los niños que no entienden los letreritos porque están escritos en mozárabe...».

El text que tancava el dossier era més agressiu encara:

«Arte fallero: la fallera mecánica».

El títol feia referència a una pel·lícula pornogràfica que havia rodat Lluís Fernández durant les falles de l'any anterior. Per cert, Fernández era el mateix que havia muntat un club pioner, Capsa 13 (que alguns coneixeu), i després el Christopher, ambdós en el barri del Carne.

En paraules del director, *La fallera mecánica «fue una historia muy tonta. Un día que iba al Christopher empecé a añadir la palabra fallera a títulos de películas y ¡plaf!, me vino la idea de hacer un guión con ese nombre. Un travesti se disfraza de fallera y la hacen fallera mayor. Mientras se viste para la ofrenda de flores a la virgen, su chulo, un catalán del norte, le dice que le haga cosas obscenas en la boca. Y se corre, y explotan petardos por la cama mientras una tribu de folclóricas cantan con guitarras, vestidas de falleras, simulando una masclètà en el interior del dormitorio. Como llega tarde y el alcalde la espera, coge una Mobyette y recorre Valencia, que está llena de falleras y petardos. En Valencia hay una larga tradición de travestis y el mariquita de pueblo es como el cura o el médico, una persona respetadísima»*.

Doncs aquest dossier, que precisament connectava amb l'esperit satíric de les falles, es convertí en una bomba de relleu. Així, Ribas comença el capítol parlant d'algunes cartes que arribaven a la redacció:

«La primera carta «rara» desde Valencia llegó dos días antes de que Toni Puig y yo subiéramos al coche para ir a las fallas. Consistía en un montón de insultos contra los catalanes por los seis artículos del dossier «Fallas» y un chiste que hacía referencia a la gustosa paella valenciana enfrentada a la butifarra catalana elaborada con carne putrefacta. Tras la sorpresa inicial, réimos la frase con que concluía: «La patrona de Valencia, la txeperudeta, hace milagros mientras que la virgen de Montserrat es una buscona de raza negra».

La segunda llegó al día siguiente con un dibujo que representaba un corro de gente bailando la sardana con la viñeta: «Tan calculadora como los catalanes que además de sosos imperialistas son unos desconfiados que dejan los bolsos en el centro por temor a que se los roben». Guardé las cartas en el cajón y no pensé mas en ellas».

Aquestes cartes representen, òbviament, el punt més divertit de la història. Però com va començar tot açò i, sobretot, com es va desenvolupar ja no fa tanta gràcia. Ajoblanco va estar a punt de desaparèixer. Així és la història tal i com es conta al llibre:

«Toni Puig llegó con un montón de cartas, todas de Valencia, que le había pasado la portera. Había estallado el escándalo. Un valenciano residente en Barcelona, Felipe Vilarroya Mateo, había remitido al teniente de alcalde y presidente de la Junta Central Fallera, Ramón Pascual Lainosa, un ejemplar de Ajoblanco. Lo leyó, y tras comprobar que la revista se editaba en Barcelona, debió de pensar: «Son catalanes. Ésta es la mía, y se la pasó al alcalde».

A todo meter hicieron gestiones ante el fiscal de la Audiencia de Barcelona para que pusiera la revista en manos del Tribunal del Orden Público. También enviaron una carta a todas las comisiones falleras, descontextualizando oportunamente el contenido del dossier y remarcando su origen. Las instituciones, en manos de anticata-

lanistas furibundos, el diario Las Provincias, la Hoja del Lunes y Radio Valencia alentaron la indignación del mundo fallero y de los valencianos (...).

El 2 de abril, Las Provincias publicó un extenso artículo de Vicente Giner Boira, destacado representante del conservadurismo valenciano, con el título «Un insulto a Valencia y a las fallas». Definía el dossier como «una infamia vertida en un papelucho que se edita en Barcelona. ¿Por qué tanto odio a los valencianos desde las Ramblas? Solamente desde Barcelona vienen insultos tan infames contra Valencia (...) que de Valencia no se lleve ni un céntimo esta revista catalana (...) Y con sus nombres no hay ninguna duda de la región a la que pertenecen, porque se llaman Sanpons, Jordi, Brusi, Folguera, Barnils, etc., que nos están diciendo bien claro a qué raza pertenecen (...) Todo esto se tiene que escribir para que Valencia lo sepa y también para que se levante de indignación y como valencianos cumplamos con nuestro deber». A partir de ese día Las Provincias abrió una sección, que duró un mes, a la que tituló: «Reacción popular contra Ajoblanco», donde antiguas falleras mayores, falleros, agrupaciones y ciudadanos que no habían leído la revista exigían acciones legales de todo tipo contra nosotros. (...)

Sin comerlo ni beberlo, un trabajo que habían leído mil quinientos valencianos, escrito por valencianos en un tono sarcástico-satírico, movilizó a más de quinientos mil, que nunca conocieron el contenido exacto, sólo frases sacadas de contexto, como por ejemplo: «Como toda hija de buena familia valenciana, ha tenido ya su media docenita de abortos y se ha beneficiado de chulos y chulas varias», un extracto de la película La fallera mecànica.

Titulares en todos los periódicos del País Valenciano durante semanas:

«Las falleras mayores de Valencia escriben al alcalde. Piden que se inicien acciones judiciales contra Ajoblanco», «Acuerdo de los vendedores de prensa:

no venderán en Valencia la revista Ajoblanco», «La Junta Local Fallera de Cargagente expresa su repulsa a Ajoblanco», «El Ateneo Marítimo se pronuncia contra la revista Ajoblanco», «El Ministerio de Información confirma la existencia de acciones contra Ajoblanco» (...)

I finalitza Pepe Ribas:

El mayor desaguisado lo cometió el diario Levante, que iba de progre, en su edición del 3 de abril, en un escrito de Alberto Jaraba Paya, procurador en Cortes por designación del fenecido Franco, donde además de anunciar que se había puesto en contacto con el Gobierno de la nación, daba el domicilio de Ajoblanco en Barcelona. (...)

Seguimos recibiendo amenazas de bomba en la redacción durante dos meses (...).»

Per què sí, així va ser el nostre país i el nostre cap-i-casal en l'anomenada transició a la democràcia. Amb unes falles instrumentalitzades pels qui detentaven el poder i hui absolutament mercantilitzades.

Per això, en este club de les històries, he volgut recordar eixe episodi de la nostra història recent i reivindicar eixe esperit satíric de les Falles, a través de la riproposta, amb esta ofrena desinteressada que espere que vos haja agradat.

Moltes gràcies!

Pregó per ofrenar (i *abaixar el cap*)

Gent de Borrull

*Equip de redacció
i del Club de les històries*

Escolteu, poble fidel!
S'acosta l'hora de l'Ofrena,
no la de les flors,
sinó la de l'autonomia que s'agenolla.

Prepareu les cistelles:
hi posarem cultura, finançament, llengua i territori.
Tot net, embolicat amb la senyera i amb l'etiqueta:
«Per a ús exclusiu del Regne d'Espanya.»

Es convida els valencians i valencianes a seguir la processó:
per l'avinguda de la resignació,
fins a la plaça de l'Oblit,
on serem rebuts per sa majestat, el Ministeri.

No parleu fort. No demaneu massa.
No poseu condicions. No compareu amb altres.
I, sobretot: **no pronuncieu «País Valencià» en veu alta.**

Obriu els braços, abaixeu el cap, i pregueu:

El Ministeri és el nostre pastor,
i a canvi de tot, ens promet una compareixença.
El BOE ens guia, el CIS ens consola,
i la capital ens il·lumina (encara que ens apague).

Preguem germans, germanes i germanets de província:
Que no se'ns note massa el greuge.
Que no se'ns veja el menyspreu.
Que no ens tremole la veu quan cantem l'himne d'un poble que ofrena...
... i prou.

Què aporten les *persones* que venen *de fora*?

Àngela Nzambi

Escriptora, feminista i activista pels drets humans a la Comissió d'Ajuda al Refugiat, CEAR

Francisca Mª Hipólito

Fallera de Borrull Socors, Vicepresidència de sensibilitat

Les persones migrants suposen, aproximadament, el 20% de la població de València. Treballen principalment en el sector de les cures, l'agricultura, la construcció i l'hostaleria; sectors que es consideren primaris per a tota societat i economia.

Així mateix, la presència de persones migrants ha afavorit l'aparició de nous serveis i productes, per tant l'ampliació de mercats i consums.

Les migracions són inherents a la condició humana. Es diu que l'ésser humà, des que està en la faç de la terra, s'ha desplaçat per l'espai per diferents causes, per a buscar allò que li falta en el seu lloc d'origen o entorn.

Les persones migrants aporten diversitat a les societats que els acullen. La diversitat ajuda a comprendre la complexitat humana, a reconèixer-nos en les altres persones, a conèixer altres maneres de ser i de fer que enriqueixen.

Totes les persones tenim obligacions amb les altres, més enllà de les relacions de proximitat. Ens toca a cadascú decidir si l'assumim.

Àngela Nzambi. Tècnica de voluntariat i participació social de CEAR

Participació Club de les Històries

Arran la participació d'Àngela, de la Comissió d'Ajuda al Refugiat, vull fer algunes reflexions que em venen al cap i que van ser objecte de comentaris i diàleg al Club de les Històries on Àngela va participar.

Més enllà de la força de treball

Quan parlem de persones migrants, massa sovint el relat dominant les redueix a una funció concreta: mà d'obra. Són les persones que cuiden, les que cullen, les que construeixen, les que serveixen taules o netegen habitacions. Aquest enfocament, aparentment neutral, amaga una mirada profundament limitada i utilitarista. Ens acostuma a pensar-les només pel que fan, no pel que són; pel lloc que ocupen en l'engranatge econòmic, no pel que aporten a la societat que compartim.

Poques vegades ens fem una altra pregunta, molt més incòmoda i molt més honesta: què ens han aportat, què ens ofrenen, realment, les persones que han vingut de fora des que són veïns i veïnes nostres? Què ha canviat, què s'ha ampliat, què s'ha enriquit a la societat valenciana gràcies a la seua presència?

La diversitat de la qual parla Àngela no sempre ha estat viscuda com una riquesa. Per a moltes persones

Article estret de la participació en el Club de les Històries «*l'Ofrena com a sacrifici i servilisme, però també com a regal i aportació*».

de la meua generació, en la infantesa, la diferència era encara exotisme, raresa, fins i tot desconcert. Recorde perfectament una companya de treball, a principis dels anys 2000, de família guineana, nascuda a València. Va ser la primera persona negra amb qui jo vaig parlar llargament, amb qui vaig compartir espai, converses i quotidianitat. Aquella experiència, aparentment anecdòtica, diu molt del context d'una ciutat que encara no s'havia mirat a si mateixa com a diversa, malgrat que ja ho començava a ser.

Hui València és una ciutat diferent. No només perquè les dades ens diguen que aproximadament una cinquena part de la població ha nascut fora, sinó perquè la vida quotidiana és una altra. Han canviat els carrers, els comerços, els sabors, les llengües que escoltem al metro o als patis d'escola. I això no és una amenaça, com alguns discursos s'entesten a fer creure, sinó una transformació profunda que ens ha fet més complexos, més oberts i, també, més reals. Ens han oferit la seua cultura.

Tanmateix, el sistema econòmic i mediàtic construeix sovint un relat pervers: les persones migrants apareixen com a perilloses pel simple fet de ser estrangeres. És una narrativa interessada, perquè eixe mateix sistema que les assenyala és el que

s'està beneficiant del seu valor humà, de la seua empena i de la seua capacitat de resistència.

Cal dir-ho clarament: no qualsevol persona és capaç de deixar enrere casa, família, llengua i referents, travessar el Sàhara, creuar l'estret o suportar trajectes plens de violència i incertesa, per intentar viure amb dignitat en un altre lloc. Això requereix coratge, determinació i una fortalesa extraordinària. Eixes qualitats, lluny de ser reconegudes, són sovint invisibilitzades o explotades.

Però les persones migrants no són només supervivents ni treballadores incansables. També riuen, estimen, fan amistats, creen xarxes, eduquen criatures, cuinen, celebren i construeixen comunitat. I amb tot això ens aporten cultura, coneixement i noves maneres d'estar al món. A la meua infantesa no hi havia restaurants mexicans o marroquins als barris de València; no era habitual comprar alcovats o mangos al mercat del costat. Hui això forma part de la normalitat urbana, i no només com a consum, sinó com a expressió d'una convivència que ens ha ampliat l'horitzó. Una ofrena de cosmopolitisme de bades.

Reconèixer aquestes aportacions no és un exercici de bona voluntat, sinó un acte de justícia. Implica

assumir que la societat valenciana actual no s'entén sense les persones que han vingut de fora, que ja no són «els altres», sinó part constitutiva del «nosaltres». Implica també revisar els privilegis, les desigualtats i les obligacions col·lectives que tenim com a societat d'acollida.

Tal com apunta Àngela, totes les persones tenim obligacions més enllà del nostre cercle immediat. Decidir si les assumim o no és una qüestió política i ètica. Mirar les persones migrants només com a força de treball és una manera de no assumir-les. Reconèixer-les com a veïnes, com a subjectes plens de drets, com a agents que transformen i enriqueixen la ciutat, és començar a fer-ho.

Potser el repte no és tant preguntar què aporten les persones que venen de fora, sinó si estem disposades a mirar-ho de veritat.

L'Ofrena protocolària

Hi ha més formes de contribuir a un planeta millor, entenent que les dotze «R» no sols amplien el nostre vocabulari de la sostenibilitat, sinó que també expandeixen la nostra capacitat col·lectiva per a imaginar, construir i sostindre solucions innovadores i duradores sense arrasar el territori que habitem.

Salutació de la *presidència*

Fernando Serrano i Pérez

Presidència Borrull – Socors

Tindre un espai per a poder expressar-se tranquil·lament amb vosaltres, dins d'una obra d'art, és sempre un privilegi. Primer vull agrair-vos que hagueu tornat a confiar en mi per a representar la nostra falla. Presidir Borrull – Socors és un orgull, però també provoca vertigen. Com ja vaig dir en la proclamació de Julia, aquesta Falla, com a centenària que és, té un passat, un origen i, més recentment, un gran canvi. La nostra falla és una altra veïna del barri. Junts han viscut una guerra civil, diverses crisis econòmiques, crisis sanitàries i fins i tot crisis d'identitat. Aquesta comissió ha agafat els pals que li ha regalat la vida i amb ells ha creat una obra d'art, l'ha plantada i li l'ha ofrenada al món en forma de Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, eixe del qual tant es parla i que tan poc es cultiva.

Una cosa similar va fer Julia García i Villar. Va nèixer i va créixer en un altre entorn faller, però la seua curiositat li va fer explorar per camins poc transitats i va caminar entre elles fins a arribar a Borrull – Socors. Ací va tornar a abraçar a la seua festa estimada fins al punt de ser la nostra Fallera Major de 2026. Entre esperes, trajectes, rogles i confidències, s'ha obert una dona encantadora. Sempre alegre i positiva, però conscient d'on està, del que representa ella i de la fa-

lla que representa, però sense deixar de ser ella mateixa. Al seu costat, inseparables, estan Isabel i Carmen, sempre pendents i disposades a tot. Queda't amb qui et mire com es miren Isabel i Julia. Ara sé el bonic que és tocar-se sense usar el tacte. Carmen és d'una altra galàxia. Treballadora incansable, imaginativa, detallista i perfeccionista. Tot l'entorn familiar de Julia, tant el de sang com l'estés, i les seues amistats l'envolten en tot moment i sense mesura. Tindre a eixa legió que decora, cuina, aconsella, cus i fa tot el que faça falta perquè Julia tinga la millor de les ofrenes, el seu afecte.

En el seu discurs de comiat en el Roig Arena, Lucía García Rivera, Fallera Major Infantil de València 2025, va afirmar que la festa de les Falles és el festival d'art urbà més gran del món. Lucía, amb 12 anys, ja ha entés el que aquesta comissió va fer fa molt temps; per això, en 2026 es plantarà la desena Falla experimental, oficial, de Borrull – Socors. La vida ha fet que se'ns hagen travessat en el camí Juan Antonio Sánchez i Álvaro Hernández. Els PichiAvo han creat les falles que Paco Ribes materialitzarà en tres dimensions. Aquests genis ens estan ofrenant el seu art, en majúscules, per a convertir aquests mesos en una experiència única.

Qualsevol canvi el promouen les persones. Si Borrull – Socors planta en experimentals és perquè fa més de 10 anys es va apostar per això. La falla de barri, i amb un cens reduït, ara és reconeguda dins i fora de la ciutat. Fent valdre les lliçons apreses i els seus assoliments, que no fa tant no es podien ni imaginar. Una ofrena que no sempre ha sigut ben entesa, però que sempre ha tingut la intenció d'impulsar el barri, no d'expulsar del barri. Per sort, compte amb gran quantitat d'aquestes persones al meu costat. Quasi tota l'executiva d'aquest exercici va ser ací, en el començament de tot, quan apostar per renovar-se era l'única opció a no morir. Allí estaven Núria, Amparo, Marina, Sebastián, Cristina M., Cristina O. i Victoria; molt poc temps després va arribar Francisca. Totes elles són els pilars que suporten la falla, i a mi, dia a dia. Per sort per a totes, la directiva s'amplia en diferents cercles fins a arribar al voltant de 40 persones. Quasi un quart del cens adult està involucrat d'alguna forma; em sembla impressionant. Mai vaig imaginar que es poguera aconseguir i em sent molt afortunat.

Encara que no únicament hi ha gent que treballa dins del casal, també hi ha qui treballa, i ens defensa, fora. A l'octubre es va crear, per fi, la Federació de Falles del Botànic-La Petxina. José María és el nostre delegat i vice-

president de Cultura. En la Federació de Falles Innovadores i Experimentals estan Sebastián i Raül; president i secretari, respectivament. A més, des de fa uns mesos, Pilar defensa els nostres valors en l'IX Congrés General Faller; amb més vot que veu en les sessions. Totes les preesmenes i esmenes, emanades de la comissió que es va crear per a això, pretenen portar a un reglament al s. XXI malgrat nàixer en 2025, però amb olor de s. XX. Moltíssimes gràcies per tot el treball que feu i sense el qual la nostra falla seria la mateixa.

Finalment, vull animar-vos a gaudir d'una de les festes més importants del món i que tenim el privilegi de viure-la des de dins. Recordeu que estem en una associació cultural, que la nostra raó de ser és fer, cuidar i protegir la cultura fallera. Tampoc hem d'oblidar que estem dins d'un barri i que les persones que viuen en ell es mereixen el nostre respecte. Cada exercici faller tenim l'oportunitat de créixer i entendre encara més la falla a la qual pertanyem. No se m'ocorre millor forma per a aconseguir aquesta comesa que començar a ensenyar aquests valors a les persones que estan creixent en el nostre casal. Són el nostre futur i el futur hem de cuidar-lo.

Visca Borrull – Socors!
Visquen les Falles!

Salutació de la *Fallera Major*

Julia García Villar

Fallera Major Borrull – Socors

Fallers i falleres, família de la Falla Borrull Socors:

Ser Fallera Major de la meua falla és un dels majors honors que he viscut mai. És un privilegi poder representar-vos i portar el nom de Borrull Socors amb orgull en un any tan especial, ple d'emocions, responsabilitat i, sobretot, molta il·lusió.

Les Falles són sentiment, tradició i cultura, però per damunt de tot són les persones. Cadascun de vosaltres feu possible que aquesta festa siga única: des del treball constant durant tot l'any fins als moments compartits de rialles, nervis i emocions que fan gran la nostra falla.

Borrull Socors no és només una comissió, és una família. És ajuda mútua, esforç col·lectiu i un sentiment de pertinença que es nota en cada acte i en cada detall. Gràcies per fer-me sentir tan acompanyada i estimada en aquest camí tan especial.

Vull agrair de tot cor a totes les persones que feu possible aquestes Falles: a qui treballa en silenci, a qui sempre està disposat a ajudar i a qui posa el cor en tot el que fa. També a aquells que ens han ensenyat a estimar aquesta festa i a mantindre vives les nostres arrels.

Desitge que aquest any faller siga recordat per la unió, el respecte i la germanor. Que sapiguem gaudir de cada moment, de cada acte i de cada instant, perquè les Falles són temps compartit i records que ens acompanyaran sempre.

Gràcies, de tot cor, per confiar en mi i per permetre'm viure aquest somni al vostre costat. Promet representar-vos amb orgull i donar el millor de mi en cada moment.

Visquen les Falles!

Visca la Falla Borrull Socors!

A qui *Ofrenar*?

Apropòsit

Escrit per **Sebas Marín**
amb les correccions de **Francisca Hipólito** i **Vicky Garrigues**

L'apropòsit comença amb l'ama del protocol presentant l'acte davant del públic, amb els decorats i els símbols ja visibles. El Rat Penat apareix amb humor, reivindicant-se com a figura essencial de València, i immediatament es genera un joc còmic amb la Taronja i le L de l'escut, mentre la lletra È fa la seua entrada aportant picades d'humor sobre l'accent i les xarxes socials.

Segueix amb la votació popular simbòlica, on cada símbol intenta convèncer el públic per ser l'ofrenat i el gir final dels símbols aporta pistes sobre la Fallera Major sense revelar-la: DJ del techno, pilota de rugbi i les mans de fisio són personificats per personatges que entren en escena i donen vida a les pistes. Els símbols tornen a decorat i l'escena queda lligada per al quadre final.

En el quadre del rugbi, el debat se centra en què mereix més ser ofrenat: pilota de Rugbi, mans de la fisio o el techno. Amb gags físics i verbals, picades d'ull al públic i coreografia de melé, es construeix l'humor i la tensió abans de la proclamació final. La mestra de cerimònies deixa sospitar al públic que totes les qualitats descrites corresponen a una sola persona, creant expectació i preparant l'apoteosi final de la Fallera Major.

Repartiment

La Protocola Cristina Martínez
Madamma GPT Francisca Hipólito
Lo rat penat Vicent Devís
Taronja Nieves González
eLa de l'escut Miquel Blanco
È Manel Muñoz
FMH Raúl Puerta
Política Pilar Soriano
Fisio Mariola Rua
DJ Elena Lozano
Rugbi 01 Noelia Pérez
Rugbi 02 Marina Marín Peiró
Rugbi 03 Lucía Ramiro
Rugbi 04 Malena Blanco
La Mare Carmen Villar
La Núvia Isabel Calabuig

Un quadre valencià

(L'escena comença amb La Protocola davant del públic, amb una carpeta de protocol. Les llums se centren en ella mentre apareixen els primers decorats.)

La Protocola

(posicióA) «Benvingudes i benvinguts! Hui vos presentem un acte molt especial, carregat de tradició per ofrenar pleitesia a les nostres arrels, els nostres signes d'identitat. Benvingudes a l'acte més solemne de la nostra comissió. Tot està preparat: la llum, la música, el públic... perquè el protocol és sagrat, i hui res pot fallar. Hui anem a rebre la Fallera Major 2026 de la Falla Borrull-Socors. Tot està escrit, tot està controlat, perquè ací, les coses es fan com toca i quan toca.»

(PosicióB) De fet, heu pogut comprovar el rigorós codi de vestimenta de l'acte, res de pantalons de xandall, ni sabates esportives, ni tansevol idees pròpies.

El protocol exigeix decòrum, i el decòrum exigeix silenci. Perquè ser faller o fallera de veritat no és només portar banda o mantellina, sinó saber quan aplaudir, quan callar i com aparentar entusiasme sense desentonar. Queda clar?

(Posició C) El manual diu què dir, què no dir i fins i tot com somriure sense fer ombra a ningú.

Una servidora vetla per nosaltres, com una mare estricta que ens recorda que hi ha una manera correcta de ser valencians: ben pentinats, ben obedients i, sobretot, ben callats.

(Posició D) Si algú s'equivoca de sabates, de llengua o d'opinió, el sistema disposa d'un somriure sancionador, d'eixos que no deixen marca, però fan mal. Tot està previst, tot està reglamentat: la flama, el ball, la paraula i fins tot la indignació.

El desordre és lleig, i el pensament lliure... desentona amb la indumentària.

«Per favor, que entre la persona que millor porta el codi de vestimenta, el dress code. La nostra Diva ens interpreta la millor lletra que ofrena noves glòries, per favor... Madamma GPT»

Música: (Sona les notes de l'himne)

(Acotació escènica de l'Himne crític.)

Madamma GPT entra al centre amb un focus sobre ella. Porta un posat solemne, com si realment anara a cantar l'himne oficial.

Comença la primera estrofa amb to seriós i melòdic.. Ella, amb molt ofici, accentua algunes paraules amb picades d'ullet o gestos de mà irònics (quan diu «cap cot», baixa el cap exageradament; quan diu «butxaca buida», s'alça les butxaques de la falda o jaqueta).

A mesura que avança, Madamma GPT va creixent en energia: al «Valencians, en peu alceu-vos» fa un gest ampli de braços al públic, convidant-los a alçar-se de broma o aplaudir.

A la tercera estrofa, pot fer un gest burleta quan diu «que si trens, que si aigua o inversions» com si estiguera contant una llista infinita.

A la darrera estrofa, al «Visca València lliure i crítica», acaba amb veu forta i clara, pujant un poc el to com si fera un final d'òpera.

Reaccions de La Protocola

La Protocola està al lateral de l'escenari des del principi, amb carpeta a la mà, cara de sorpresa en la primera estrofa.

A l'«ofrenar noves glòries a Espanya» fa un gest de negació amb el cap.

Quan Madamma GPT convida el públic a alçar-se, La Protocola fa un pas arrere,

arrufa el nas i mira al públic amb un somriure nerviós, però mai trenca el seu paper seriós.

Al final, quan acaba, La Protocola entra un poc més al centre, bufa, es col·loca les ulleres (si en porta) i diu el seu text:

Madamma GPT (canta)

Img: es projecta la lletra

Música:

♪ Per ofrenar noves glòries a Espanya, els valencians sempre pagant; amb el cap cot i la butxaca buida, a qui ofrenarem sense plorar.

Valencians, en peu alceu-vos, que nostra veu mai no s'escolta: des de Madrid.

Per ofrenar noves glòries a Espanya, ja estem farts d'aguantar el sermó; i en el taller, no hi ha ferramentes, ni trens ni inversions... només la cançó.

*Visca València lliure i crítica, glòria a la falla!
Visca Borrull Socors,
Visca, visca!*

La Protocola «Però què és això? Si açò havia de ser una presentació solemne, amb protocol, música oficial i tot en ordre! I ara em cantes un himne... crític?! Ai mare, açò no serà gens protocol·lari...»

Madamma GPT «Per ofrenar noves glòries a Espanya, tots a una veu, amigues i amics, vingau.» I així estem: ofrenant, ofrenant... i Espanya ni un 'gràcies'.

(El Rat Penat comença a moure's lentament per l'escenari, despertant la curiositat del públic. i La Protocola davant dels decorats, amb la seua carpeta de protocol amb cara de sorpresa)

La Protocola «Però què? Si això eren decorats d'una presentació a l'ús! Ara perquè es mou el Rat Penat?»

Rat Penat Bona dia sóc jo, el gloriós Rat Penat! Valencianes i valencians, ofreneu-me a mi! Des dels temps de Jaume I fins als banderins del Mestalla... sense mi no hi ha València!» Molt poques són les persones que saben la raó per la qual en l'escut de la ciutat em trobe en el més alt.

Madamma GPT I podeu continuar sense saber-ho!

La Protocola «Xe, però què diu este? Açò sembla una missa medieval!»

Música: Trompetes

Rat Penat «Exacte! Trompetes, cavallers i genolls en terra, que arriba el gran Rat Penat! I si m'ofreneu a mi, que sóc el principal i el que realment mereix una ofrena, tot anirà millor!»

La Protocola «Mira, si vols trompetes, te'n poses al mòbil el politono de la dolçaina... però ací hui no hi ha missa medieval!»

Rat Penat «Jo sóc l'únic símbol que vola per damunt de tots! L'ofrena me l'heu de fer a mi, que estic al més alt del nostre escut!»

Madamma GPT Segons conta una llegenda, en l'antiguitat, els musulmans domesticaven ratpenats amb un fi molt concret: acabar amb l'enorme quantitat de mosquits que hi havia en diverses zones pantanoses de València.

Rat Penat I va ser gràcies a mi, que les tropes de Jaume I, feren fora als musulmanes i va estar agraït que em va ficar al seu casc i a l'escut.

Madamma GPT Tampoc et flipes «ratita», ...

Música

....el ratpenat no apareix en l'heràldica valenciana fins a un any molt concret:

el 1377. Per tant, estem parlant de diversos segles després de la reconquesta de València.

La Protocola Ara vas i l'ofrenes!

(La taronja comença a rodar.)/Música campanilla

Taronja «Xe, calla, ratot apollilat! L'ofrena autèntica és a mi: la taronja! Sóc la fruita més ofrenada del món: en les taules, en les paelles, en els granissats... I a més, sóc més dolçeta que tu!»

Rat Penat «Ratot?! Xe, que sóc símbol reial! Batman em té d'avatar!»

Taronja «Avatar? Tu no arribes ni a Pikatxu de segona mà!»

La Protocola «Per favor! Açò és un acte seriós! Vinga, cadascú al seu lloc!»

Madamma GPT Segur que esta taronja és del Marroc, com les de Merkadona.

Taronja Perdona?

Madamma GPT L'abundància de cítrics ha provocat que la taronja com a emblema valencià es convertisca en una mercaderia i no es distingeix entre varietats. Un producte sense valor afegit que s'està substituint a passos agegantats pel caqui. Però sense model, sense control, i amb seriós perill d'acabar igual que els cítrics.

La Protocola Caqui per taronja i la vida segueix igual. Encara voldrà una Ofrena!!

eLa de l'escut *(amb to altiu)* «Silenci, ignorants! Ací, les majestuoses eLes, m'han ofrenat en cada escut i en cada bandera. Som símbol de lleialtat, *(canvia el to altiu)* encara que ningú sàpiga ben bé a qui! *(torna al to altiu)* Però estem en tots els papers, en tots els actes, en totes les teles...

Així que si algú mereix l'ofrena eterna, eixes som nosaltres, les eLes de l'escut!»

Taronja «Lleialtat? Xe, si ara em diràs que els polítics saben massa bé a qui són lleials... i que no és precisament al poble valencià!»

Rat Penat «Això, això! Eres una eLa de Lerda, perquè ningú t'entén!. Que fas tu a l'escut? Jo sí que estic sobre la corona real, amb les ales obertes en l'escut de la ciutat de València, simbolitzant grandesa, protecció i vigilància.

eLa de l'escut «Maleducats! Sense nosaltres, l'escut seria una rodona amb un ratolí! I això no és seriós!». Som dues eles d'or coronades per la lleialtat de la ciutat.

La Protocola «Per favor! Açò és un acte solemne, no el parlament valencià!»

Música

Madamma GPT Parlant de les Corts, és cert que el rei Pere III, el Cerimoniós, va proclamar per dues vegades la lleialtat de la ciutat de València. Es tracta del rei que més petjada ha deixat en la simbologia valenciana, el més protocolari i, això a tu t'agradarà *(mirant La Protocola)*

(De sobte, Manel entra com la È)

È «I a mi què? Que ningú em fa ofrena? Sempre discutint si Valèèèèècia amb è o amb e... i jo ací, com una pringada, sense flors! Però vos ho dic clar: si no hi ha È, no hi ha teeeertú-lieeeeees, Eeeestatut, Eeeeconomia, falleeees, ni el més important eeees-morzars!!!»

Rat Penat «Xe, altra lletra pesada! Tu només servisques perquè els polítics tinguen de què barallar-se a les xarxes socials.»

È «I tu què? Per tu si que es barallen, que fins i tot t'agafen de mascota per barallar-se per la llengua.

Taronja «Mira que sou! Joestic ací ofrenant amb el meu suc i vosaltres barallant-vos per si ofrena més una ratlleta en l'accent o una rata que no sap volar»

(Madamma GPT fa un pas al centre, com si ordenara el caos. Fa un gest amb la mà perquè callen. El to és mig burleta, mig docta, com una narradora d'òpera còmica.)

Madamma GPT «Xe, pareu, pareu! Que si el ratot, que si la taronja, que si l'eLa amb corones o l'accent mal escrit... Mireu-vos: cadascú vol ser ofrenat, cadascú es pensa el més important.

Però la història ens diu una altra cosa: que quan tots volem el tron, ningú no regna.

Així que fem-ho més fàcil: si no ens posem d'acord... que decidisca el poble!»

(Alça el braç cap al públic com si fóra un referèndum, amb to solemne però burleta.)

La Protocola Tens raó, com açò no té solució, farem el que millor sabem fer els fallers i les falleres; una crida popular!»

La votació popular

Madamma GPT «Que comence la votació popular! A qui ofrenem, al ratot, a la fruita, a les lletres? El públic té la veu, perquè... sense el poble, no hi ha ofrena!»

(Base (Paquito Chocolatero.. Madamma GPT marca amb palmes. Els altres símbols s'uneixen en el tornada.)

Madamma GPT *(canta)*
Img: es projecta la lletra
Música:

♪ «Qui mereix l'ofrena, qui la vol guanyar?

El poble amb la seua veu ho haurà de dir ben clar!

Rat penat o taronja, eLa o l'accent, prepareu les vostres flors... que arriba el votament!» ♪

(Els símbols boten un poc, fan gestos d'animar el públic a participar. La Protocola es tapa la cara amb la carpeta, desesperada.)

Rat Penat «Que alce la mà qui crega que s'ha d'ofrenar al gloriós, a l'inigualable, al més alt dels símbols de la valenciana rancia i... *(fa una picada d'ullet)* no rancia; Rat Penat!»

Taronja «I ara, que vote qui vulga ofrenar la més dolça i la més sucosa, el símbol de la valenciana; la nostra taronja!»

eLa de l'escut «I jo, a mi el poble valencià!! la més noble, la més estimada. Espere la vostra lleialtat eterna en forma d'aplaudiments i votacions l'eLa. Qui ens vota?»

È «I jo? Sense mi no hi ha glamour! Qui vol ofrenar-me a mi, l'E d'Estrela, d'Eclipse, d'Electe... o millor encara.

La Protocola «Xe, açò és un desastre... Ningú es posa d'acord.» Anem a fer com l'Ajuntament de València...una «taula de decibels», un medidor com els que gasten per a les revetles de falles.

(es projecta un gràfic mesurant decibels o fingint que escolta amb les mans).

Madamma GPT «Escolteu, escolteu... potser ens estem equivocant tots. Com jo no sóc molt protocolària i això està derivant en un mercat, que vos sembla si pensem en altres ofrenes possibles?» No vos mireu el melic i proposeu a qui li podem fer l'ofrena.

Els símbols boten d'alegria

Rat Penat Sí, sí, val

È M'encanta este joc

eLa de l'escut És com si fora un kahoot?

Taronja Jo primera

La Protocola Tranquil·litat, espe-reu, ordre! Penseu qui mereix l'honor de ser ofrenat pels valencians i les valencianes més enllà de noves glòries. Quin personatge hauria de ser ofrenat?

eLa de l'escut «Podem buscar personatges històrics valencians o famosos que tinguen una ela... així fem l'ofrena més simbòlica i cultural a partir de la lletra més important!»

Rat Penat No, calla... millor, jo dic Ausiàs March! Poeta que vola amb les paraules com jo!

Taronja Doncs jo vote Sorolla, que pinta taronges i sols!»

È «I jo... la regina Violant! Sempre fa gala de la seua ètica i elegància!»

La Protocola «Tranquil·litat! Recordeu que el que importa és l'ofrena, no la baralla per qui guanya el podi!»

Madamma GPT «I per què no fem l'ofrena a alguna diva de la cançó?»

Rat Penat «Xe! Una diva? Però jo sóc el símbol que vola més alt. Per què no un divo?»

Taronja «Jo dic d'ofrenar a Beyoncé... encara que jo sóc més sucosa i dolçeta!»

È Molt bé Beyoncé, amb accent en la E. Encara que jo sóc Rosita Amores! Sense mi, cap diva brilla bé!», hahahaa!!

La Protocola «Tranquil·litat! Recordeu que l'ofrena ha de ser simbòlica i digna... no només famosa.»

eLa de l'escut «Podem combinar la força de la música amb el nostre es-

perit valencià... com una diva que cante amb accent de casa!». Una cantant que cante en valencià... això sí que és digne d'ofrena!» «Podríem considerar a La Maria, l'artista valenciana que canta en valencià i ha guanyat reconeixement per la seua veu única.»

Madamma GPT (*contestant eLa*): Sí sí, clar, Maria Bertomeu i Soria, més coneguda com La Maria, és una cantant valenciana, d'Oliva. La seua música és una barreja de sons orgànics i electrònics que provoca «un diàleg hipnòtic que sutura les fractures del temps i crea una impagable il·lusió de continuïtat.»

La Protocola Escoltem a La Maria, però abans aquest grup de teatre vol ofrenar a la gran Amparo Gómez.

Projectem fotos Amparo.

(L'escenari es queda en silenci després del discurs sobre l'Ofrena. El Rat Penat, pensatiu, trenca la quietud.)

Rat Penat I per què no ofrenem polítics?

Ja que tot ho ofrenem... donem-los també un ram de flors, o millor, un ram de vots.

(Sona música institucional. Entren per un costat diversos «polítics», amb banda, corbata i cara d'autosatisfacció. El públic o el cor queda immòbil, com petrificat.)

Polític 1 Clar que sí! Per fi algú que ho diu alt i clar!

La veritable Ofrena ha de ser a nosaltres, les persones que més treballem per lrs persones!

(Es colpeja el pit amb solemnitat.)

Política 2 Amb humilitat, això sí.

Polític 1 I per garantir-ho, decreta-rem per llei l'Ofrena als polítics!

Cada any, els ciutadans portaran flors, targetes de crèdit.

Política 2 i un aplaudiment obligatori.

Polític 1 I es crearà una nova Conselleria d'Ofrenes Institucionals, amb una Direcció General de Meritòris i Assumptes Propis!

Política 2 (*afegint-se, amb entusiasme*): I no oblidem la Mascletà d'Honor dedicada al President! Cada explosió simbolitzarà un compromís electoral... que ja revisarem després de les eleccions.

(El cor comença a murmurar, confós.)

Madamma GPT Però... i el poble? I la festa? I l'ofrena de veritat?

Polític 1 Tranquils, tot està previst. Vosaltres ofreneu; nosaltres gestionem l'ofrena.

Ès participació ciutadana...

Política 2 però sense molèsties.

(Rialla impostada entre polítics. S'encén un focus sobre ells mentre el cor fa un pas enrere.)

Política 2 Recordeu: tot el que doneu és per al bé comú ...que som nosaltres.

(El Rat Penat mira al públic, alça una cella i diu en veu baixa:)

Rat Penat I després diuen que les falles són teatre... *(Tots el miren amb cara de pocs amics. Silenci. El Rat Penat s'espanta una mica, però recupera la compostura amb teatralitat.)* No, millor no!! Propose... animals! Sí, sí! A quin animal ofrenem?

Després de mi, clar!! *(Fa una pausa, s'adreça al públic amb solemnitat.)*

Jo ofrenaria un falcó: valent i amb visió, que sempre volarà per damunt de tots...

(es col·loca amb el pit endavant, estira els braços com ales i fa un xicotat gir dramàtic, mirant el públic amb suficiència) ... com jo!

(Els polítics murmuren entre ells, ofesos.)

Polític 1 *(amb to cínic):* Un falcó, diu... per a falcó el de Sánchez.

Política 2 —Sí, però no paga impostos!

Polític 1 Jo preferiria un camaleó, que s'adapta a tot: governs, colors, programes... I mai no se sap exactament de quin partit és!, com Toni Cantó.

Polític 2 *(aplaudint la idea):* Sí! Un animal institucional, discret, de despatx!

Que canvie de pell, però no de sou!

Madamma GPT O un gat, que cau sempre de peu, encara que la moció de censura li caiga damunt.

Polític 1 O un cérvol, que fuig ràpid quan hi ha problemes... però sempre torna per a la foto!

(El Rat Penat comença a incomodar-se, intentant recuperar el protagonisme.)

Rat Penat *(alçant la veu):* No, no, no! Res d'això! Jo parlava d'animals nobles, lliures, majestuosos! No de la fauna política! *(S'acosta al públic, confabulador)* Si els deixem, convertiran el ple municipal en un zoo!

(Tots riuen. Els polítics fan com si s'indignaren, però es tornen a posar seriosos per instint.)

Polític 1 *(intentant imposar-se):* Silenci, que açò ho regularem per decret! Ofrenarem el falcó... però amb control aeri de l'Estat!

Política 2 Però les competències són de l'Estat? O de la Generalitat?

Madamma GPT *(a una veu, sarcàstic):* Amén!

(ixen els polítics i tots el miren en cara de pocs amics)

Taronja Doncs jo dic un gatet, treballador i resistent, que aguanta tots els camins sense perdre l'alegria... com jo amb la meua dolçor i energia! *(roda per l'escenari com si fos un burret real, fent un «iaaaa!» còmic i mostrant un gran somriure)*

È «Jo propose una rabosa, astuta i brillant, capaç d'adaptar-se a qualsevol escenari!» *(s'ajup, fa un gest de sigilosa astúcia, fa un salt lleuger i assenyala l'estrella que porta, fent un xicotat ball divertit)*

eLa de l'escut «Jo dic un bou, noble i lleial, que sosté tot l'equip i mai no abandona el seu coratge... igual que la lleialtat que represente!» *(posat solemne, com un cavall amb potes imaginàries, fa un cop de cap com si galopés i mira el públic amb orgull)*

Madamma GPT «I jo? Doncs m'ofrenaria un pardalet, xicotet però amb veu forta i clara, que canta en valencià i fa que tothom l'escolte...» *(obri els braços com si volara i piula teatralment: «tweet-tweet!»)*

La Protocola *(amb les mans al cap, exasperada)* «Ja va una altra cançoneta? Ara d'animals... Xe, açò sembla el Bioparc!»

Madamma GPT *(comença Madamma GPT marcant palmes, la resta el segueixen, animant el públic a cridar noms)*

«Com no te vaig a ofrenar a qui voldries votar? Rabosa o gatet, falcó o bouet... i el pardal que sap cantar!»

(es repeteix 2 o 3 vegades, cada volta més fort. Els símbols fan gestos imitant els ani-

mals i animen el públic a cridar «Falcó!», «Burret!», etc. Al final, tots junts fan una reverència còmica cap a l'auditori.)

♪
«Com no te vaig a ofrenar
a qui voldries votar?
Rabosa o gatet, falcó o bouetl...
i el pardal que sap cantar!»
♪

(cada símbol imita el seu animal amb gestos i exageracions; el públic pot aplaudir cada vers)

Tots els símbols: *(botant i cridant)*:
I el pardal que sap cantar!

La Protocola *(cria per damunt del rebombori)* «Tranquil·litat! Açò no és ni un zoo ni un karaoke! A la pròxima escena, com siga, necessitem una decisió seriosa... o açò se'n va de les mans!»

Rat Penat *(assenyalant el públic)*:
«Doncs el poble ja ha triat: que parle la selva! Falcó, gatet, tauro, bouet o pardalet...»

È *(amb veu misteriosa)*: «Potser tots junts amaguen la resposta... un enigma que porta cap a la veritat.»

Música: (so de redoble de tambor o música intrigant)

Madamma GPT *(solemne, fent un pas endavant)*: «Exacte! Cada animal, cada símbol, cada veu... no són més que pistes. Pistes que ens acosten a la persona que realment mereix l'ofrena d'enguany!»

La Protocola «Com? Una sola persona? Però... qui?»

Madamma GPT *(amb somriure picaró, mirant el públic)*: «Shhh... encara no. La resposta arribarà quan tots els símbols i les pistes es posen junts. Prepareu-vos...»

La Protocola Una sola persona... serà home o serà dona?

Fora Música

(apareix FMH des del públic)

FMH Home o dona que més dona, el cas és que represente a la falla amb dignitat.

La Protocola Perdona però tu ja tingueres el teu moment

FMH Però ja que parreu d'ofrenar podeu ofrenar-me

Madamma GPT És cert que vas ser el primer, i únic, faller major del món, però ja tinguerem prou!

FMH És que tinc el síndrome faller-malloritzat, que ens passa als que ens han ofrenat i ara quedem en un segon pla. Veritat Verònica?

(La Protocola intenta recuperar el control, alçant les mans amb autoritat.)

La Protocola «Xe, açò sembla l'Eurovisió però sense jurat professional! Necessiteu moderació i protocol, que si no se'n va de les mans!»

(Silenci. Es reprén la música d'intriga, i ella continua cap a les pistes, mira el públic amb complicitat.)

Madamma GPT Tranquil·la, dona. El que ve ara ho posarà tot en ordre... o potser no. Perquè el destí, igual que una falla, es construeix a colp de pistes, símbols i fum.

(les llums baixen lentament mentre sona un fragment musical festiu que enllaça amb el pròxim quadre)

Les pistes

(Madamma GPT mostra un objecte —pot ser un retall de tela, una flor o una fallera en miniatura— i parla amb un to més baix.)

Madamma GPT *(amb to seriós, quasi poètic)*: De quin color és la tela esta que defeneu?

És la de la festa o la de la frontera?

Perquè a voltes sembla que més que cobrir-nos... ens separa.

(silenci breu. Madamma GPT avança un pas i mira el públic.)

Madamma GPT Cada pista ens porta una empremta, una marca invisible...

L'empremta de pertinença que m'assenyala d'allà d'on vinc. La duem cosida per dins, com un secret que ni el protocol pot planxar.

Rat Penat Jo propose ofrenar a la regina del Medusa Festival, que faça ballar tot el casal!» Sí, a una DJ del techno.

Taronja «Xe, millor encara! Ofrenem a la pilota, una pilota redoneta com jo.

Madamma GPT Redonet, redoneta, et veig millor dit amorfeta!

Taronja Doncs val, una pilota de Rugbi, l'esport més noble!

eLa de l'escut «No, no, per a noble jo, i doblemet!... «Xe, que la L de lleialtat.

Som les que sostenen l'escut de València sense nosaltres, cauria tot a terra com un cos mal treballat!»

Fisio *(entrant amb bata i pilota de massatge)* «Xe, això és el que dic jo cada dia! Sense mi, els músculs es trenquen, els lligaments es desfan i acabeu tots més torts que un escut sense ela.»

eLa de l'escut *(ofesa però teatral)* «Perdona? donem suport a tota la ciutat! La columna vertebral de València.»

Fisio *(rient)* «I jo sóc la que fa que la columna no es quede bloquejada! vosaltres sou lleials a l'escut... i jo als lligaments!»

eLa de l'escut (*amb orgull*) «Ah, però reconeix que sense nosaltres no hi ha equilibri.»

Fisio (*amb picada d'ull al públic*)
«I sense mi, no hi ha ofrena... perquè ningú arribaria a caminar fins a la Mare de Déu!»

Rat Penat Que no, que no, que millor un DJ del techno (*sona la música i fa intenció de punjar i entra DJ*)

Música: (so techno)

DJ Molt bona dia!! Com esteu?

Madamma GPT Ieeeeee, màquina!

Img: es projecta la lletra

Música: base techno (boom-boom, tss-tss).

(llum estroboscòpica, DJ fa de DJ de veritat, Madamma GPT fa posat d'òpera.)

El DJ fa els samples amb la boca i gestos de Dj des del centre. Madamma GPT canta amb teatralitat, entrant i eixint del ritme.

DJ
«Boom-boom! Tss-tss!
Aixeca les mans, que arriba el beat!
Boom-boom! Tss-tss!
Que comence l'ofrena del ritme infinit!»

Madamma GPT
♪ «Jo vinc amb paraules, amb crítica i humor,
que el ritme també pot tindre valor.
No tot és soroll, ni botar sense més,
la música és arma per dir el que és!»
♪

(DJ respon amb gestos i veu robotitzada)

DJ
«Sample! Remix!
Ofrena sense tricks!
Puja la mà, baixa el peu,
Madamma, balla amb el teu déu!»

(Madamma GPT riu i contesta, teatral)

Madamma GPT

♪ «Xe, DJ! No sóc santa ni profeta, però amb ritme critique la recepta: trens que no arriben, promeses al vent, i un poble que aguanta... sempre pacient!» ♪

DJ (*parant la música de cop*)
«Stop! Silence break!
Ara només el públic fa el clap-clap!»

(convida al públic a picar de mans amb el ritme)

Madamma GPT

♪ «I amb les palmes, tots junts, amics, l'ofrena és nostra, no dels polítics!»

(Final – junts)

DJ + Madamma GPT

♪ «Boom-boom, crítica i festa!
Tss-tss, rialla que resta!
Si l'ofrena és del poble i fa tremolar,
ni Espanya ni ratots la poden parar!»
♪

È I per què no ofrenem a algú amb accent propi, a Una dona amb caràcter!»

La Protocola «Xe, espereu... i si tot això és la mateixa persona? Una dona jove, esportista, del tecnofisio, amb accent propi i una rialla gran?»

(Els símbols assenteixen i tornen a ser decorat. Dj i Fisio es queden apartats)

Escena del Rugbi

Les llums tornen al centre. Les jugadores de Rugbi entren animades, algunes amb bufandes o samarretes. La protocola i Madamma GPT estan al mig, amb la carpeta, intentant mantenir el protocol. Els símbols, Rat Penat, Taronja, eLa i l'E, continuen visibles com a decorat, però amb ulls d'entrar en escena.

Totes fan gestos exagerats com si votaren o defensaren la seua opció. Xicotetes «topades» còmiques entre elles: una tira la pilota, una altra «massatgeja»

exageradament una amiga, Dj fa girar els auriculars com si punxara música.)

Les jugadores comencen a fer una melé còmica, ajupides i empentant-se. Fan un placatge exagerat i cauen totes juntes.

La Protocola «Xe, prou de desordre! Si els símbols no s'han posat d'acord, potser vosaltres, que esteu acostumades a fer equip, teniu clar a qui ofrenar.»

Rugbi 01 «Clar que sí! A la pilota! Ovalada, dura i fidel... sense ella no hi ha joc!»

(alça la pilota al cel com si fos la Mare de Déu)

Rugbi 02 «Xe, sense pilota encara juguem, però sense fisio... ni al descans arribem!»

(Fisio apareix amb camilla i massatges còmics. Rugbi 03 crida de plaer i dolor a la vegada.)

(fa veure que coixeja i es tira als braços de la fisio)

(Dj, amb ulleres de sol i fent gestos de música.)

DJ *(fa un «scratch» amb la boca)* «Ni mans ni pilotes! L'ofrena ha de ser al techno: pum-pum, bombo i melé! Que sense ritme no hi ha festa, ni falla, ni res!»

Rugbi 03 «Xe, però si estem en una presentació fallera, no en una discoteca!»

Rugbi 01 Va, pareu un poc! Que açò no és la final del Mundial, és una presentació fallera!»

Rugbi 02 «Calla i empena, que ací l'ofrena la guanya qui fa més força!» *(s'ajup com si anara a fer melé i fa veure que arrossega a la Protocola, que es defensa amb la carpeta)*

Fisio *(agafa la camilla i fa massatges exagerats a Cris Casto, que crida de dolor i plaer alhora.)* «A veure, a veure! Que encara no han passat ni deu segons i ja tinc la llista d'espera plena!» *(fa massatges exagerats a Rugbi 03, que crida de dolor i plaer alhora.)* Un poc de reflex i a córrer!»

Rugbi 03 «Aiii, que m'ofreneu els bessons abans que les flors!»

Madamma GPT *(entra teatral, amb to d'òpera)* «I açò... què és? Una presentació fallera jugada per bèsties... o unes bèsties jugant a ser Fallera Major?»

Rugbi 04 Per a ser una IA, senyora Madamma GPT, no li han contat la dita? El futbol és un joc de cavallers jugat per bèsties... i el rugbi és un joc de bèsties jugat per cavallers.»

Rugbi 02 *(assenyala l'eLa del decorat)* «I com l'ela del nostre escut: noble i dura, però sempre dreta, que no a la dreta. Recta, orgullosa i que no cau mai!»

eLa de l'escut *(des del decorat, teatral i altiu)* «Xe, gràcies, per fi algú que m'entén! . Jo sóc més lleial que la teua línia de tres quarts!»

Rugbi 02 Tampoc et passes, que tens pinta d'un poc estirada

Rat Penat *(ficant-se pel mig)* «I jo sóc l'únic que vola damunt del camp!»

Rugbi 04 Home la pilota vola més alta!

Musica taronja

Taronja *(rodant per l'escenari)* «Vinga va! Amb tant placatge, el que necessiteu és vitamina C... i un suc ben fresquet!» Jo sóc la que dona energia de debò a totes les jugadores, sense mi no aguanten ni el primer temps!»

Rugbi 02 *(li fa un blocatge a la taronja)* Torneu al decorat que comencem a re-

partir *(comencen les jugadores a formar la melé.)*

È *(cantussejant amb accent)* «Jo volia dir que sense accent no hi ha melé... ni olééé!, sense mi no hi ha esport, ni equip, ni el tercer temps! però millor em calle i em quede ací quietet.

(Les jugadores es tornen a ajuntar i fan una melé més compacta. Dj comença a animar amb so techno.)

DJ «Hu! Hu! Hu-ha! Hu! Hu! Hu-ha!»

Melé de totes les jugadores *(alhora i fortíssim)* «HU-HA!!»

(Tot l'escenari queda congelat. Pausa dramàtica. La protocola mira el públic, solemne però amb picada d'ullet.)

La Protocola «I si tota esta força, totes estes mans, tot este ritme i caràcter... foren només d'una persona?»

(Silenci. Pausa dramàtica. Les jugadores es separen en cercle, mirant al públic. La Protocola entra al centre, solemne.)

La Protocola

«Tanta baralla, tanta rialla... i al final, tot era per a ella.»

Melé de totes les jugadores: *(jugadores i símbols— fan exagerant un gran)* «Ooooooh!»

Música: base techno curta.

(llum estroboscòpica curta)

DJ «Prou, prou, prou de placatges! L'ofrena real és el techno: bombo, bombo i més bombo!»

Les jugadores fan moviments de discoteca.

La Protocola «Açò no és una discoteca, és un acte solemne... en teoria.»

Música: es talla la música (llum blanca directa al centre)

La Mare: «Deixeu-vos de tonteries!
L'ofrena de veritat és un poc de cada
cosa, un poc de jugadora de rugbi,
un poc de persona que vibra amb el tec-
hno, un poc de fisioterapeuta. Tot això
junt és el que hem vingut a ofrenar »

Presi Tens tota la raó, Borrull Socors
i els seus despropòsits, hui volem
ofrenar.

*(A l'escenari: Dj i Madamma GPT al cen-
tre, pilota de Rugbi, amigues, la mare
i el presi darrere fent coreografia. Música
techno de base marcada per Dj («bo-
om-boom», «tss-tss») La protocola seria
a un costat.)*

*Música: beat de rap + techno, 90-100 bpm,
DJ marca amb «tss-tss-boom-boom»
Img: es projecta la lletra*

*Dj obri els braços amples, gestos de DJ,
marca ritme*

Tots canten

I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.
L'ofrena-l'ofrena-l'ofrena.
I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.
L'ofrena-l'ofrena-l'ofrena.

Madama GPT i Taronja

Volem celebrar
totes les falleres, i tu reina, on estàs?
Entre petards i traques ens fas desfil·lar.
Eixe estilito faller et queda genial.
I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.
I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.
I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.

Rat penat i Ela

Ella és la Fallera,
ella és la nostra,
ella és la reina,
compte que t'enganxa.
Quan arriba a la falla,
A tothom comboia,
tot en un segon,
el casal tremola.

L'E I de sobte va passar,
technito-techno ens va punxar

Tots Ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah,
ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah.

L'E Com es meneja, d'ací a allà
el casal la va ofrenar

Tots Ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah,
ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah.

Rugby Un cor més gran que un camp
de rugby, ah-ah
Unes manetes que te «crujen», ah-ah
Un somriure que encén les places, ah ah
Unes ofrenes que no acaben, ah ah

Protocola i Físio Volem celebrar
totes les falleres, i tu reina, on estàs?
Entre petards i traques ens fas desfil·lar.
Eixe estilito faller et queda genial.

Rugby:i Un cor més gran que
un camp de rugby, ah-ah
Unes manetes que te «crujen», ah-ah
Un somriure que encén les places, ah ah
Unes ofrenes que no acaben, ah ah

Tots I was thinking Borrull, Soocoors.
Soocoors.
L'ofrena-l'ofrena-l'ofrena.

L'E I de sobte va passar,
technito-techno ens va punxar
Ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah,
ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah.
Com es meneja, d'ací a allà
el casal la va ofrenar
Ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah,
ah-ah-ah-ah, ah-ah-ah-ah.

Protocola, Físio, Madamma i Taronja
Volem celebrar
totes les falleres, i tu reina, on estàs?
Entre petards i traques ens fas desfil·lar.
Eixe estilito faller et queda genial.

Rat Penat i L Ella és la Fallera,
ella és la nostra,
ella és la reina,
compte que t'enganxa.
Quan arriba a la falla,
A tothom comboia,

tot en un segon,
el casal tremola.

Tots Volem celebrar
totes les falleres, i tu reina, on estàs?
Entre petards i traques ens fas desfil·lar.
Eixe estilito faller et queda genial.

Tots junts (jugadores + símbols)

🎯 «Atenció, prepareu-vos, que arriba
l'ofrena més gran!»

*(Les jugadores es van obrint, alcen
els braços i ix Julia)*

Melé + símbols + DJ «I tot això...
era només per tu!»

*(Final amb crit «HU-HA!!» de totes les ju-
gadores, el DJ talla la música amb efecte
«stop»)*

La Protocola Julia García i Villar,
fallera major Borrull-Socors. *(comença
a aplaudir.)*

Julia camina des de el fons de la sala
i puja a l'escenari. Mentres tot el púb-
lic apaudint i de peu.

Veuen en off: I fins ací, l'apropòsit
de la presentació. Acomiadem al grup
de teatre de la nostra comissió.

(Se'n van)

Veuen en off I ara, demanem la pre-
sència del nostre president Fernando
Serrano i Pérez.

Fi

Comissió

Presidència

Fernando Serrano i Pérez

Assessories

Jose Maria Moreno i Castelló
Josep Delgado de Molina i Martínez

Secretaria i Sensibilitat

Francisca María Hipólito i Bonet
Emilio José Molina i Copete

Falla

Sebastián Marín i Martínez
Marina Marín i Peiró
Carlos Florencio Mendoza i González
Joan Ba Sellés i Botella

Economia

Sebastián Marín i Martínez
Josele Peiró i Juan
Marcela Peiró i Orozco
Mamen Asensio i Vañó

Comunicació

Cristina Martínez i Fernández
Verónica Tormo i Monzó
Manuel Muñoz i Ferrer
Marina Marín i Latorre

Llibret

Manuel Muñoz i Ferrer
Sebastián Marín i Martínez
Francisca María Hipólito i Bonet
Joan Vidal i Guerola

Protocol

Cristina Oliva i Nieves
Nieves González i García
Paula Viega i Nieves
Carmen Marín i Peiró

Cultura

Victoria Garrigues i Martínez
Jonatan Ruiz i López

Activitats

Marina Marín i Peiró
Ana Juan i Nicolás
Marina Marín i Latorre
Candela Castelló i Castelló
Elena Lozano i Núñez
Isabel Calabuig i Morante

Majors

Felipe Javier Acebrón i Caballer,
Vega Aleo i Navarro, Enrique Algarra
i Aleixandre, Marcos Andreu i Na-
tividad, Elena Artés i Naya, Mamen
Asensio i Vañó, Malcolm Bailey, Lucas
Barea i Moya, David Bayona i Cualla-
do, Pere Benlloch i Ortí, Mara Blanco
i Garrigues, Júlia Blanco i Hipóli-
to, Miquel Blanco i Hipólito, César
Bonmatí i Ayala, Eduardo Burguete
i Gómez, Isabel Calabuig i Moran-
te, Manel Calatayud i Ferre, Miquel
Canela i Marqués, Carlos Castelló
i Vercher, David Castillo i Ferre, Cris-
tina Casto i Rebollo, Elisabet Cazorla
i Domínguez, Ismael José Cifuentes
i Pérez, Irene Colilla i Lacruz, María
Pilar Constancio i Portolés, Aura
Csongradi i García, Àngels Cuenca
i Adam, Ana Isabel De Gracia i León,
Carlos De Inés i Aragó, Josep Delgado
de Molina i Martínez, Vicent Devís
i Gimeno, Ruth Díaz i Pérez, Rafael
Domínguez i Vilanova, David Doñate
i Artagoitia, Miguel Escamilla i Pérez,
Blanca Esteban i Castelló, Candela
Esteban i Castelló, Borja Estellés
i García, Ernesto Ferragud i De Diego,
Àngela Ferrando i Ramada, Lorenzo
Ferrer i Agudo, Marta Ferrer i Tor-
rent, Ljubica Gajevic, Álvaro Gallego
i Borràs, Mateo Gálvez i Constancio,
Javier García Sánchez, Julia García
i Villar, Amparo Garrigues i Martínez,
Victoria Garrigues i Martínez, Ignasi
Gay i Quinzá, Francisco Javier Gómez

i Navarro, Nieves González i García, Blanca González i Navarro, Alejandro Gracia i Rodríguez, Giuseppe Grezzi, Martina Grezzi i Ruano, Adrián Guillén i González, Francisca María Hipólito i Bonet, Carlos Hipólito i Palomares, Gorka Insausti i Marina, Vicente Jarque i Valentín, Sefa Jorge i Jorge, Ana Juan i Nicolás, Cristina Lagarde i Caballero, Nuria Latorre i Gorrea, Manuel Latorre i Gorrea, Elena Lozano i Núñez, Gala Luna i Puerta, Lidia Luna i Puerta, Núria Machí i Llanes, Marina Marín i Latorre, Sebastián Marín i Martínez, Carmen Marín i Peiró, Marina Marín i Peiró, Julio Martín i Perdomo, Cristina Martínez i Fernández, Carles Martínez i Pérez, José Martínez i Rubio, Jordi Martínez i Ventura, Juan Manuel Mateo i Miquel, Noelia Matias i Beltrán, Luis Miguel Méndez i Chávez, Carlos Florencio Mendoza i González, David Meseguer i Vendrell, Emilio José Molina i Copete, Rafael Molina i Mira, Mar Molina i Navarro, Isabel Monzó i Albert, Jose Maria Moreno i Castelló, Joaquim Morera i Català, Raúl Mota i López, Marta Moya i García, Juani Moya i Montañez, Alejandra Moya i Uribes, Marc Mullor i Franco, Manuel Muñoz i Ferrer, Raquel Navarro i Campos, Charo Navarro i Molina, Mª Del Mar Navarro i Molina, Lola Nieves i Losa, María Ángeles Nieves i Losa, Santiago Noguera i Palanca, Cristina Oliva

i Nieves, David Oliver i Huerta, Gonzalo Ortega i Castillo, Alfons Enric Ortí i Marí, Encarna Ortín i Gómez, David Pajarón i Navarro, Marina Pallardó i Matías, Carles Palmi i Minuesa, Irene Paredero i Pérez, José Peiró i Gálmes, Josele Peiró i Juan, Isabel Peiró i Orozco, Marcela Peiró i Orozco, José Luis Peralta i López, Noelia Pérez i González, Ezequiel Pérez-Fuster i Herrera, Rocío Perona i Moya, Juan Carlos Perona i Rubio, Jorge Prieto i Ramón, Juan José Prósper i Gómez, Juan Bta. Prósper i Lis, Carla Prósper i Soriano, Raúl Puerta i Lorenzo, Alejandro Quintero i Taberner, Carlos Ramírez i Chiner, Carla Ramiro i Matías, Pau Ramiro i Matías, José Roca i Ferriol, Jose Vicente Ros i Gamón, Mariola Rua i Sierra, Jonatan Ruiz i López, César Sanchis i Romero, Laura Sanmartín i Martínez, Joan Ba Sellés i Botella, Fernando Serrano i Pérez, Enrique Sinisterra i Morte, Leopoldo Vicente Soria i Villegas, Pepa Soriano i Gassent, María Pilar Soriano i Rodríguez, Andrés Ten i Navalón, Carolina Tormo i Monzó, Verónica Tormo i Monzó, Fernando Vela i Vela, Joan Vidal i Guerola, Adelfín Vidal i Vogt, Juan Manuel Viega i Correa, Jorge Viega i Nieves, Paula Viega i Nieves, Javier Vilalta i Ibáñez, Carolina Vilaplana i Verdú, Carmen Villar i Egea, María Villaverde i García, Alba Vivó i Martínez i Daniel Vogt.

Infantils

Malena Blanco i Garrigues, Violeta De Inés i Cazorla, Gabriel Doñate i Martín, Alma Ferrando i Fernández, Beltrán Gálvez i Constancio, Alejandro Gotor i González, Candela Huang i Luna, Valeria Huang i Luna, Èric Francesc Jarque i Castillo, Pablo Lluésma i Molina, Ada Martínez i Paredero, Joana Martínez i Paredero, Lluís Molina i Copete, Mariola Noguera i García, Joan Palmi i Artés, Lucía Ramiro i Matías, Gonzalo Serrat i Luna, Léa Sinisterra i Morte, Yvo Sinisterra i Morte, Inés Tolosa i Elfau.

Himne de la comissió

Borrull Socors

Lletra

Miguel V. Sarrión López

Música

Mestre José Esteve Albelda

Adaptació

Rafa Vizcaino

Com la flor del jesmil
[Com la flor del gesmil]
que en pura blancor
[que en pura blancor]
diu, València es un jardí,
[diu, València és un jardí,]
¡València es lo millor!
[València és el millor!]

Es il·lusió molt cabal
[És il·lusió molt cabal]
de comissió tan fallera
[de comissió tan fallera]
tan sansera i formal (Bis)
[tan sencera i formal]
el ser sempre la primera.
[ser sempre la primera.]

En germanor i al·legria
[En germanor i alegria]
fá falla que és admirá
[fa falla que és admirada]
i com sempre en harmonia
[i com sempre en harmonia]
un any mes está plantá
[un any més està plantà]
está plantá... está plantá
[esta plantà... esta plantà]

Entre estàmpits de carcasses
[Entre estampits de carcasses]
traques, música i foc,
[traques, música i foc,]
Sant Chusep dona les gracias
[Sant Josep dona les gràcies]
a València i Comissió.
[a València i comissió.]

¡Comissió!
[Comissió!]
dels carrers Borrull Socós
[dels carrers Borrull Socors]
¡Comissió!
[Comissió!]
dels carrers Borrull Socós
[dels carrers Borrull Socors]

Festa valenciana
[Festa valenciana]
festa nacional
[festa nacional]
festa de les falles
[festa de les falles]
festa immortal
[festa immortal]

(La lletra és transcripció literal de documentació que obra en el nostre arxiu).

Volem agrair al director Rafa Vizcaino (premi Larorre 2019 a la cultura valenciana), l'adaptació al segle XXI i l'enregistrament de l'himne en format digital.

Himne de la *Comunitat Valenciana*

Per ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans, vingau.
Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!

Pas a la regió
que avança en marxa triomfal!
Per a tu la vega envia
la riquesa que atresora
i és la veu de l'aigua càntics d'alegria
acordats al ritme de guitarra mora.

Paladins de l'art t'ofrenen
ses victòries gegantines;
i als teus peus, Sultana, tos jardins estenen
un tapís de murta i de roses fines.

Brinden fruites daurades
els paradisos de les riberes;
pengen les arracades
baix les arcades de les palmeres.

Sona la veu amada
i en potentíssim, vibrant ressò,
notes de nostra albada
canten les glòries de la regió.

Valencians en peu alcem-se.
Que la nostra veu
la llum salute d'un sol novell!

Per a ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans, vingau.

Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!

Flamege en l'aire nostra Senyera!
Glòria a la Pàtria!
Visca València!
Visca! Visca! Visca!

Pla d'activitats

Diumenge 22 de febrer

- 07.15 h.** Macrodespertà infantil
- 07.30 h.** Macrodespertà
- 09.00 h.** Esmorzar
- 11.00 h.** ABS
- 14.30 h.** Dinar dels ABS
- 18.00 h.** Anem a la Crida

Dissabte 28 de febrer

- 12.00 h.** Concurs de paelles
- 16.30 h.** Al vespre BS

Diumenge 01 de març

- 11.00 h.** Fer falla
- 14.30 h.** Dinar del ninot

Dissabte 07 de març

- 21.00 h.** Sopar ofert per la Fallera Major
- 23.00 h.** Botanic Fest: Concert

Diumenge 08 de març

- 13.00 h.** Fer falla

Dijous 12 de març

- (horari per determinar)
- Plantà per part de Paco Ribes

Divendres 13 de març

- 17.30 h.** TBD
- (a poqueta nit) Correfoc
- 21.00 h.** Sopar PrePlantà

Dissabte 14 de març

- Plantà de la falla infantil
- 17.30 h.** Berenar infantil (post-berenar: Recompenses infantils)
- 18.00 h.** Torneig Beerpong
- 21.00 h.** Sopar de Plantà de la falla infantil
- 23:00** Botanic Fest: Festival DJs

Diumenge 15 de març

- Plantà de la falla gran
- 11.30 h.** Esmorzar infantil
- 14.30 h.** Dinar
- 18.00 h.** Xocolatà
- 21.00 h.** Sopar de la plantà al parador (post-sopar: Recompenses)
- 22:00 h.** Guerra de txarangues

Dilluns 16 de març

- 09.00 h.** Esmorzar de la presidència
- 11.00 h.** Taller Maquillatge
Taller Mocadors
Cata de vins
- 14.30 h.** Dinar
- 16.00 h.** Arreplegà del premis falla infantil
- 18.00 h.** Al vespre: Ella Pincha Sola
- 21.00 h.** Sopar
- 23.59 h.** Botanic Fest: Kinki Band

Dimarts 17 de març

- 08.00 h.** Arreplegà del premis falla gran
09.30 h. Esmorzar
14.30 h. Dinar
18.00 h. Ofrema
21.00 h. Sopar
 (post-sopar) Bingo Musical
23.59 h. Botanic Fest: Festival DJs

Dimecres 18 de març

- 09.00 h.** Esmorzar de la Cultura teatral i del Club de les històries.
11.00 h. Taller Gildas
14.30 h. Dinar
16.00 h. Al vespre: Txaranga
21.00 h. Sopar
 (post-sopar) Hipster
23.59 h. Botanic Fest: FBS

Dijous 19 de març

- 09.00 h.** Esmorzar
11.00 h. Cercavila
12.00 h. Missa de Sant Josep
13:00 h. Homenatge al Palleter
14.00 h. Aperitiu Sant Josep
15.00 h. Dinar
18.00 h. Xocolatà
20.00 h. Cremà de la Falla infantil
21.00 h. Sopar
22.00 h. Cremà de la Falla gran

Divendres 20 de març

- 21.00 h.** Sopar
22.00 h. Junta nova

(*) La comissió infantil disposa d'un menú gratuït per a dinar, berenar i sopar, durant tota la setmana fallera. La comissió major hi hauran d'apuntar-se amb antelació i abonar 10€ per dinar i/o sopar.

(**) No hem trobat la traducció per a la tendència del «tardeo» i per no inventar-nos la paraula anglosaxona afternooneo...

(***) Els esmorzars seran populars i cal apuntar-se fins a la vesprada anterior mitjançant l'aplicació. (5€), malgrat que alguna vicepresidència ens vulga convidar.

Les amistats que ens acompanyen a dinar o a sopar algun dia esporàdicament, deuran fer-se càrrec de les despeses de taula (beguda, aperitiu, café) o, abonar-lo les persones falleres que conviden, per 5€.

Heu d'estar pendents a les nostres xarxes socials per conèixer les modificacions, si n'hi haguera, perquè vos informarem al minut.

Este programa és susceptible de canvis per motius d'organització.

Deu anys
ofrenant

Deu anys ofrenant *preguntes*

Assaig sobre una dècada de falles experimentals

Hi ha aniversaris que celebren el pas del temps, i n'hi ha d'altres que obliguen a preguntar-se què s'ha fet amb ell. Deu anys no són només una xifra rodona; són una mesura suficient per distingir entre una moda i una trajectòria, entre una ocurrència i una manera d'estar al món. En el cas de Borrull-Socors, estos deu anys dins de les falles innovadores i experimentals no han sigut una etapa afegida a la festa, sinó una manera d'entendre-la.

L'experimentació, ací, no ha sigut mai un estil ni una etiqueta tranquil·litzadora. Ha sigut, sobretot, un compromís. Amb el carrer, amb el temps que vivim i amb la incomoditat que tota reflexió real genera. Perquè experimentar no és fer coses estranyes o minoritàries; és assumir el risc de no saber exactament com acabarà allò que comences. És plantar sense garanties, però amb sentit.

La falla com a espai de pensament

Durant dècades, la festa fallera ha viscut atrapada en una contradicció aparent: reivindicar-se com a patrimoni viu mentre repetia fórmules fins a l'esgotament. Davant d'això, les falles experimentals no van nàixer per destruir la tradició, sinó per recuperar una pregunta fonamental: què pot dir una falla hui?

Borrull-Socors ha contestat a eixa pregunta any rere any amb projectes que no buscaven tant agradar com interpel·lar. Parlar de sostenibilitat quan encara no era un reclam còmode; posar la persona al centre quan el soroll ho ocupava tot; qüestionar la identitat, el consum, el territori, el clima o el turisme quan encara semblaven assumptes aliens a la festa. Cada projecte ha sigut una variació d'un mateix gest: entendre la falla com un artefacte cultural, capaç de generar pensament col·lectiu i no només imatges efímeres.

En este sentit, la trajectòria no és una suma d'èxits ni una carrera cap a una suposada perfecció formal. No hi ha una lògica de superació contínua, sinó una coherència profunda: la de concebre la falla com un llenguatge viu, que pot mutar, fallar, equivocar-se i tornar-ho a intentar. Una pràctica on el valor no està només en el resultat, sinó en el procés compartit.

Experimentar també és resistir

Ser experimental, durant estos deu anys, no ha sigut el camí fàcil. Ha implicat treballar sovint amb recursos limitats, assumir mirades escèptiques i explicar una vegada i una altra per què allò que no s'entén a primera vista també és falla. Però precisament per això, l'experimentació ha sigut una forma de resistència: resistir

a la banalització de la festa, a la seua conversió en producte, a la temptació de repetir allò que ja funciona.

La pertinença a les Falles Innovadores i Experimentals no és només una adscripció formal, sinó una xarxa de complicitats que ha demostrat que hi ha altres maneres de plantar, de cremar i de contar-se com a col·lectiu. Maneres on el llibret no és un complement decoratiu, sinó una peça fonamental del projecte; on el discurs acompanya la forma; on la cultura no és un afegit, sinó l'eix vertebrador.

No és casual que el llibret de Borrull-Socors haja estat reconegut reiteradament. Escriure també és plantar. I en un context de presses, superficialitat i consum ràpid de continguts, aturar-se a pensar i a escriure és un acte profundament polític. Un gest que reivindica la paraula com a espai de resistència i de memòria.

Ofrenar no és rendir-se

Arribar a 2026 amb *Per Ofrenar* com a projecte no és una coincidència, sinó una síntesi. Després de deu anys preguntant-se què significa viure, consumir, habitar i celebrar, la qüestió torna al centre: què estem disposats a oferir com a col·lectiu?

L'ofrena, entesa únicament com a ritual, pot buidar-se de sentit. Però

revisitada des d'una mirada crítica, esdevé metàfora: de la devoció acrítica, del sacrifici assumit sense pregunta, del gest repetit per inèrcia. *Per Ofrenar* no nega la tradició; la mira de front i li demana explicacions. I en fer-ho, connecta amb tot el camí recorregut: la falla com a espill incòmode, com a espai on el símbol deixa de ser intocable per tornar a ser significatiu.

Estos deu anys han sigut, en realitat, una altra forma d'ofrena. Una ofrena feta de temps invertit, d'esforç col·lectiu, de conflictes assumits i de preguntes llançades al carrer. No flors, sinó idees. No submissió, sinó cultura compartida.

Els projectes que han fet possible este recorregut no conformen una llista tancada ni un inventari exhaustiu, sinó un procés viu, obert i en transformació constant, que pot seguir-se cronològicament en l'annex que acompanya este text.

Una dècada que no es tanca

Celebrar deu anys de falles experimentals no és posar un punt final, sinó reafirmar una actitud. La de continuar pensant la festa com un espai on passen coses, on l'art no decora sinó que parla, on el carrer no és un escenari passiu sinó un interlocutor actiu.

Si alguna cosa ha demostrat esta dècada és que la falla pot ser moltes coses alhora: festa i crítica, tradició i contemporaneïtat, emoció i pensament. I que, quan això passa, la cultura no només crema: deixa caliu. Un caliu que no il·lumina només el moment de la festa, sinó que roman, discret però persistent, en la memòria col·lectiva. Potser és això, al capdavall, el que justifica deu anys d'experimentació: no haver deixat mai d'encendre preguntes.

Deu anys plantant *idees* (2016–2026)

2016
100lments Sostenibles

Artista La Comissió
Secció 7a A
Premis Ingeni i Gràcia 1r

Una primera declaració de principis:
sostenibilitat no com a moda, sinó com
a pregunta activa dins de la festa des
de l'inici del recorregut experimental.

Falla infantil

Falla gran

2017
#Sense100Timents.
Objectiu: Persona

Artista La Comissió
Secció 7a A
Premis Ingeni i Gràcia 3r
 Falles Experimentals 5è

Projecte que desplaça el focus cap a la persona, qüestionant la celebració acrítica de la festa i reivindicant processos més introspectius en l'espai faller.

Falla infantil

Falla gran

2018
#A100Ir, #A100Art, la Galeria

Artista La Comissió
Secció 8a C
Premis Ingeni i Gràcia 1r
Falles Experimentals 1r

La falla com a galeria oberta, trencant barreres entre art i carrer, i consolidant el diàleg entre art contemporani i festa popular.

Falla infantil

Falla gran

2019
Ab100S, Pre100S, Ino100S

Artista La Comissió
Secció 7a C
Premis Ingeni i Gràcia 3r
 Falles Experimentals 1r

Variacions sobre la idea d'innovació:
 un joc conceptual que qüestiona el sistema de valors tancat de moltes falles.

Falla infantil

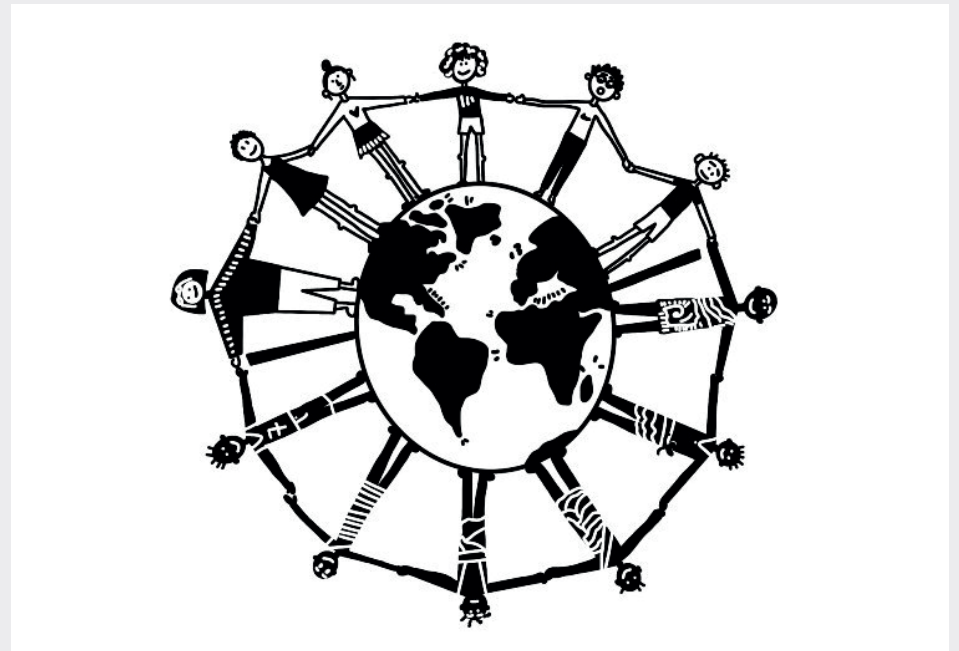
Falla gran

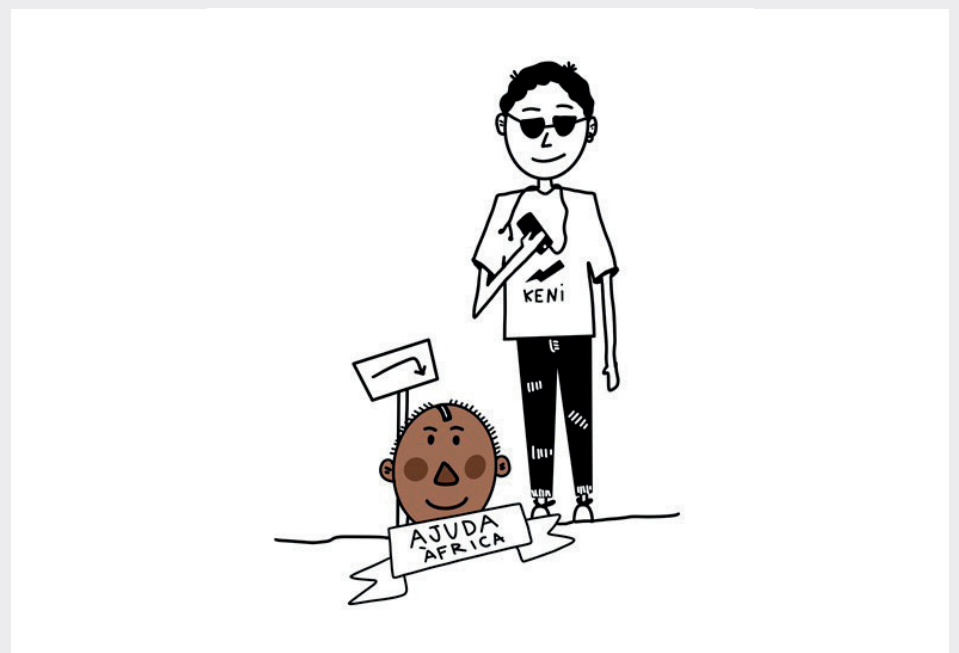
2020
#Jesuis100Sible

Artista La Comissió
Secció 7a C
Premis —

Un any d'incertesa, on la falla esdevé símbol de fragilitat i resistència, reflectint un món en transformació.

Falla infantil

Falla gran

2021
#Jesuis100Sible

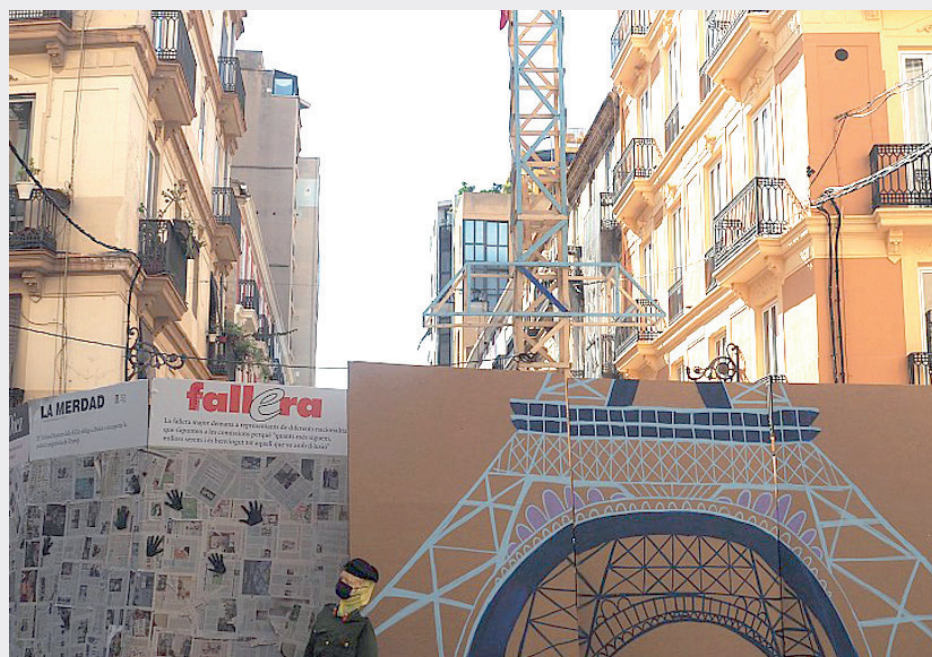
Artista La Comissió
Secció 7a C
Premis Falles Experimentals 5è

Repetició del lema com a forma d'insistència, aprofundint en la idea de vulnerabilitat i comunitat col·lectiva.

Falla infantil

Falla gran

2022

L'In100Di; Jugant en Fòc**Artista** Miguel Hache + La comissió**Secció** 7a A**Premis** Secció 1r

Ingeni i Gràcia 2n

Falles Experimentals 1r

Projecte amb fortes imatges i metàfores que situa la crítica identitària i simbòlica en el centre del diàleg faller.

Falla infantil

Falla gran

2023
1'5º I Aumentant?

Artista Dídac Ballester + La Comissió

Secció 8a A

Premis Secció 8è

Ingeni i Gràcia 1r

Falles Experimentals 4t

Premi Falles Neutres

i Sostenible 1er

Reflexió directa sobre la crisi climàtica i l'excés de la festa, situant-la com a espai de conscienciació pública.

Falla infantil

Falla gran

2024
Que Si Vols Arròs Catalina

Artista Jaume Chornet
i Leonardo Gómez
+ La Comissió

Secció 6a B

Premis Secció 9è
Ingeni i Gràcia 1r
Falles Experimentals 6è
Premi Falles Neutres
i Sostenible 1er

Un exercici de desplaçament simbòlic
que recupera materials i referents
locals (la palla d'arròs) per parlar
de consum, tradició i paisatge.

Falla infantil

Falla gran

2025
Últim Avis

Artista La Comissió
Secció 6a B
Premis Ingeni i Gràcia 3er
Falles Experimentals 6è
Premi Falles Neutres
i Sostenible 1er

Al·legoria de la turista-com a tsunami, una advertència hiperbòlica que connecta història local i present urbà.

Falla infantil

Falla gran

2026
Per Ofrenar

Artista Paco Ribes + PichiAvo
Secció 5a A
Premis (sense premi registrat encara)

Tancament simbòlic de la dècada experimental: l'ofrena reinterpretada com a interrogant col·lectiu, on tradició i crítica conviuen en tensió.

Falla infantil

Falla gran

Deu anys fent *bogeries*: Borrull *Canalla* a Experimentals

Sebas Marín

Faller de Borrull Socors, vicepresidència de Falla i Administració. Presidència de la federació de falles que experimenten amb la tradició. Amant espiritual de les Lletres Falleres i provocador de vocació!

Fa deu anys vam decidir que la Falla Borrull - Socors no volia només plantar, cremà i cobrar algun premi: volíem experimentar, arriscar i, si calia, destrossar convencions. Així vam saltar als Experimentals, aquell territori on ningú garanteix res, però tot és possible si tens coratge... i un poc de bogeria.

El 2016, el projecte va agafar una empenta de vertigen gràcies al grup que es va ficar al front: Marina Marín i Andrea Oliva, estudiants de Belles Arts que no tenien por de cap risc ni de cap crítica. Elles van ser les que van posar el motor creatiu, van encapçalar les decisions més delirants i ens van empènyer a provar coses que encara hui recordem amb un somriure entre nostàlgic i esgarriós. Sense elles, molts dels nostres millors errors i triomfs haurien quedat només en idees escrites a la pissarra.

Però no tot era foc i pólvora: al llarg dels anys els projectes infantils també tenien la seua màgia pedagògica. I aquí van brillar Carmen Marín i Cristina Martínez, que van guiar-nos amb paciència, rigor i una discreta dosi de sarcasme educatiu, assegurant que els més xicotets aprengueren, es divertissin i, sobretot, eixiren amb alguna idea revolucionària al cap. Tota una revolució didàctica!

Tot això, sempre amb la complicitat de les presidències dels deu anys, que ens van aguantar, aplaudir i, de tant en tant, frenar amb gràcia abans que ens passarem de rosca. Gràcies a elles i ells hem pogut mantenir viva la bogeria sense caure en la catàstrofe.

Han estat deu anys de risc i aprenentatge: ninots que semblaven que eixien d'un videojoc que ningú entenia, instal·lacions que provocaven més confusió que admiració i projectes que alguns van mirar amb cara de «i això com sobreviurà a la cremà?». Però també han estat deu anys de glòria, de crits d'alegria quan tot encaixava i de somriures còmplices quan tot acabava com una bogeria controlada.

La nostàlgia ve dels primers anys, quan tot era més humil però també més autèntic, quan cada detall era un experiment i cada error, una lliçó. I la crítica ve ara, perquè si hem sobreviscut deu anys en Experimentals és gràcies a la valentia, la paciència i, no ho negarem, un punt de follia que només Borrull sap gestionar.

Deu anys després, encara plantem amb energia, amb els mateixos nervis i amb l'orgull de qui sap que innovar és guanyar o aprendre, mai perdre. I això, encara que sembla una bogeria, ens fa sentir tan orgullosos com fa deu anys... potser un poc més canalla.

Discurs Nico Garcés *presentació projectes I+E 2026*

Nico Garcés

Secretari General JCF

Artistes Fallers i Mestre Major del Gremi d'Artistes Fallers de València, Fallera Major Infantil de València, President de la Federació, Regidors de l'Ajuntament de València i membres del Consell Rector, Vicepresident de JCF, Falleres Majors de Carcaixent i Sagunt, Falleres Majors i Presidents de les diferents comissions que conformen la Federació d'I+E, bona vesprada.

Cal fer-ho tots els dies, però actes com el de hui on es donen a conèixer els projectes més «especials» de les falles 2026 han de servir per a reivindicar la importància de la paraula falla i posar en valor el treball dels artistes fallers que són els veritables protagonistes de la festa.

En el cas de les falles experimentals hem d'abandonar d'una vegada frases fetes, en moltes ocasions feridores i despectives com són: «això no és una falla», «si són quatre pals», «fan experimental perquè no tenen un dur», o «això és una piiiuiiiiiiii».

Aquest tipus de falles conceptuals, perquè són falles, requereixen un major esforç de concentració i visió espacial de l'artista a l'hora d'elaborar el projecte perquè han de buscar un transmissor físic, que siga efímer i resulte molt visual, mitjançant el qual transportar el missatge que

volen fer arribar a l'espectador i a més fer que aquest ho entenga, i això no és gens senzill, posem en valor d'una vegada el treball que realitzen any rere any.

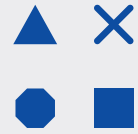
Enhorabona als artistes, dissenyadors, il·lustradors i fins a l'últim operari d'un taller de falles; confiar fermament que tot eixe esforç que feu no cau en sac foradat i serà reconegut pel públic i pels professionals.

Ahir mateix es va conèixer que el llibret de la Falla Corona, dissenyat per l'autor del projecte del primer premi del concurs de falles experimentals de 2025, Ibán Ramón, era el millor projecte de disseny editorial en els prestigiosos premis europeus Art Directors Club of Europe 2025, la Champions League del disseny que situen a les falles al més alt nivell internacional, eixe és el camí pel qual cal continuar, vosaltres teniu la professionalitat que es necessita per a triomfar.

Enhorabona també, i sobretot gràcies a les comissions que feu un tremend esforç per a dotar de mitjans als artistes que any rere any trauen al carrer falles més interessants, originals i reivindicatives. Us convida que continueu contribuint a fer des del punt de vista artístic, una festa més plural, inclusiva i diferent en la qual cabem tots i totes. Sou necessaris i així ho sentim.

Fes la Ruta de Falles i+e

Entra a **rutaie.net**, puja una foto
de les falles innovadores + experimentals,
i guanya el teu premi:

- Una làmina exclusiva de Vicent Ramón
- Lot de productes d'AMSTEL
i visita al Celler ARRAEZ

AMSTEL
Feta a València

ARRÀEZ
19 50

Bloc
comercial

Fem barri!

Col·labora

Patrocinadors

A totes les persones i entitats que han confiat en nosaltres i n'han ajudat, any rere any, inserint publicitat en el nostre llibret.

Nosaltres som conscients que la finalitat de la publicitat és, en primer lloc, la rendibilitat de la inversió realitzada i per descomptat traure benefici. Un benefici econòmic i un benefici social. Per este motiu estem molt agraïts a les entitats anunciants. Habituals, perquè és evident que la seua motivació és ajudar la nostra comissió i a la festa de les falles en general. Este és el vertader benefici social.

Volem agrair a les noves incorporacions d'anuncis i als que porten uns anys amb nosaltres, per col·laborar en el llibret i, us esperem pel nostre casal per compartir bons moments.

No voldríem oblidar-nos de les entitats que ja no estan amb nosaltres per diferents motius.

Gràcies a ells, sense dubte, hem pogut fer molts llibrets i sempre seran part de la nostra història. Esperem tornar a comptar prompte amb el seu suport, senyal que les coses tornen a funcionar.

Gràcies per la confiança i pel vostre suport en l'agradable faena de transmetre el que fem a la nostra falla, què és la vostra.

Gràcies!

Restaurant Juliana, Carnes Navarro, La Bien Pagà, La Fórcola, Peixos Perona, La Fallera, AMSTEL, Carpe Diem, Café La Placita, Llibreria Soriano, Flors Lliso, Consum, El Pakis del Barri, Espolín, Llobe, Transports La Paz, Caixa Popular, PMC, Intecas, Valenciana de maderas, EcoGes, LaOliwa, Monfort & Bonell, Inselac, Bernés, Arraez, Marea Fitness Concept i Creaciones Morante.

Alimentació

Peixos i Mariscos Germans Perona
Mercat de Russafa 1.2.3.4 en València
i C/ Calvario 97 Baix en Bétera
618 15 16 34 - 689 04 55 21
juanperon@hotmail.com

El Pakis del Barri Mini Super
963 381 082
C/ Borrull, 23 46008 València

Artesania

Llobe
963 494 138
artesanias@llobe.es
C/ Dr Oloriz, 15 46015 València

Bar, cafeteria i restaurant

Cafeteria Restaurant Transits
C/ Trànsits 1 46002 València
685 130 414

Gas

Intecas de gas
C/ Lepant, 43 baix 46008 València
963 922 875
intecas@gasbutano.net
www.intecasdegas.com

Imprempta

Diseñarte
Mare de Déu de Montiel 41 46980
Paterna (València)
963 692 811
www.disearte.net
Instagram: @disenarte_

Fusta

S. Valenciana de Maderas, S.L.U.
Oficines i magatzem
Camí de la Punta a la Mar, 57 46024
València
963 679 829
info@valencianamader.com
www.sociedadvalencianademaderas.es

Plaques solars

EcoGes Solar
C/ Lepanto, 37 baix 46008 València
960 047 371

Restaurant

La Bien pagà
Catering La Bien Pagà.
C/ Lepanto, 26 46008 València
619 147 986
catering.labienpaga@gmail.com

Alimentació

Carns selectes Navarro
Mercat de Rojas Clemente 46008 València
639 225 856 - 963 916 756
juanvarrocarnes@gmail.com
facebook.com/selectasnavarro/

Floristeria

Flors Lliso
Quart, 80
46008 València
963 911 983
quart@floreslliso.com

Tenda papeleria

PMC
C/ Montcabrer, nº 5 B 46960 Aldaia
961 98 55 77
pmcvalencia@pmcgrup.com
pmcvalencia@pmc.es

Disseny

LaOliwa
Il·lustració, maquetació
i muralisme
andrea.laoliwa@gmail.com
Instagram. @laoliwa

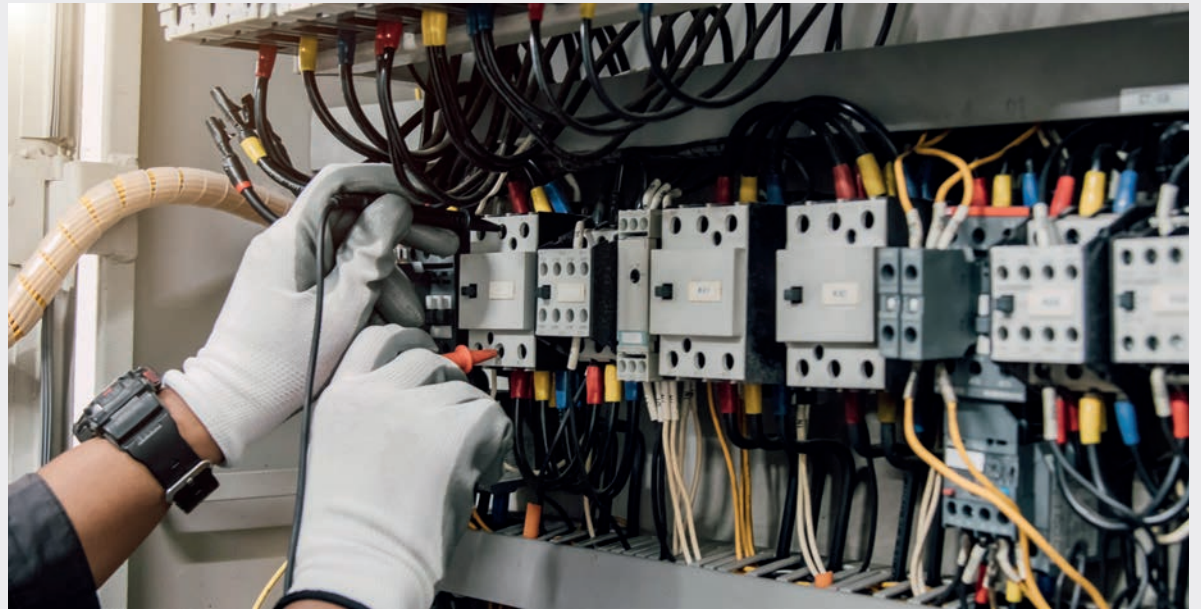

Advocats

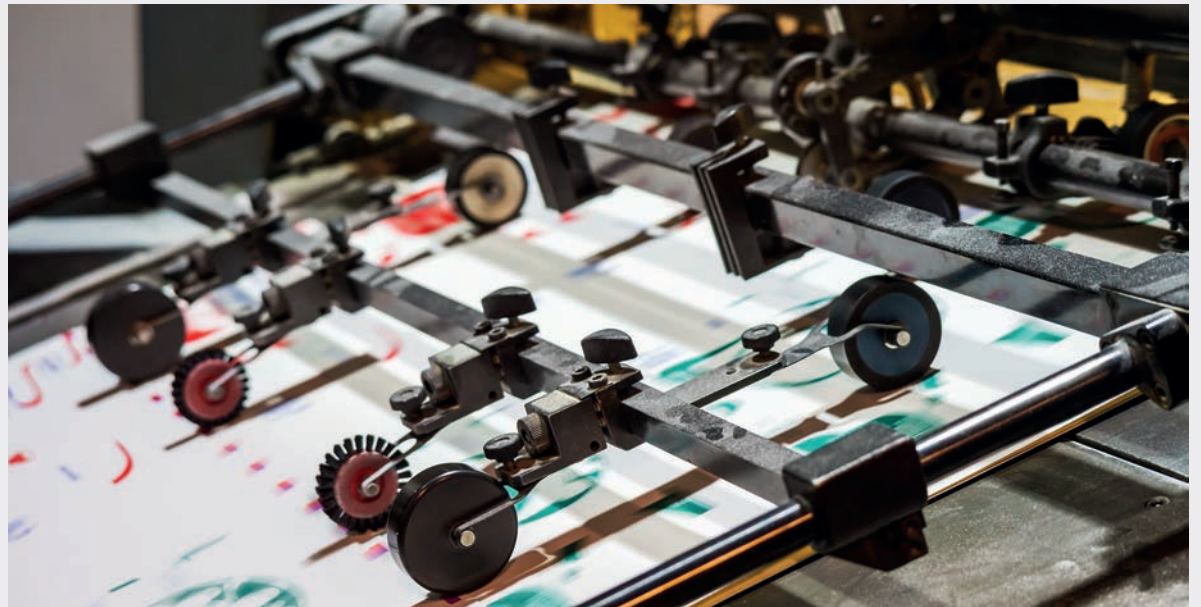
Monfort & Bonell. València, Madrid, Alacant
Assessoria laboral i fiscal
Consultoria d'Empreses i, Bufet d'advocats
Av Baró de Càrcer, 26 - 51
46001 València

Electricista

Inselac. Instaladors autoritzats
Instal·lacions elèctriques. 24 hores servei
C/ Manuela Estellés, 97B 46022 València
963551938
electro@inselac201.com

Imprempta

Bernés Artes Gràfiques
C/ Número nou, 3
46470 Albal
961 220 021
graficasbernes.es

Perruqueria

Hair by Daniel Vogt
Servei de perruqueria i maquillatge a domicili
629 962 369

Educació

Som Escola Coop.
C/ Archena, 6
46014 València
689 180 220
somescola@somescola.com

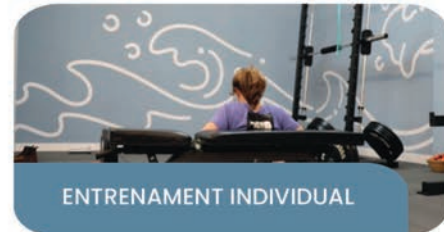

El teu **nou** centre d'entrenament a **Patraix**

Marea Fitness Concept, un espai per a millorar el teu rendiment, salut i benestar. Oferim serveis de fisioteràpia, nutrició i entrenament de força adaptats a totes les edats i nivells. A què esperes? Uneix-te a la marea: el moviment transforma.

681 875 460

@marea_fitness_

**Logística internacional
per a la seua empresa.**

**24 hores 963 661 396
lapaz@transporteslapaz.com**

**Dividim esforç
multipliquem resultats**

www.transporteslapaz.com

MAGATZEM I OFICINES

Juan de Garay, 48

46017 València

963 579 861 - Fax: 963 170 053

Xàtiva, 15

Tlf.: 963 510 378

Fax: 963 518 525

46002 València

administracion@libreriasoriano.com

www.libreriasoriano.com

Espolín
AMPARO GÓMEZ

Tlf. 963 919 819

Cirilo Amorós, 9 València

www.espolin.es

Seguix-nos en:

J U L I A N A

RESTAURANTE BAR

julianarestaurante.com
RESERVAS : **963381368**

la Forcola

RISTORANTE - PIZZERIA

La teua reserva:

963 155 909

C/ Borrull, 29

46008 València

www.laforcola.com

Café La Placita

Plaça San Sebastián, 9,
46008 València

697 819 712

[instagram.com/cafelaplacitavalencia/](https://www.instagram.com/cafelaplacitavalencia/)

Vive las Fallas con nosotros

Te esperamos en tu supermercado Consum más cercano y en

consum.es

morante
Desde 1960

www.creacionesmorante.es

www.tienda.creacionesmorante.es

Descobreix l'essència de la feminitat en les nostres col·leccions. Comoditat, elegància i autenticitat en cada peça.

morante
Desde 1960

emeneté
HOMEWEAR

morante
SWIMWEAR

CRISTELMARE
SUMMERTIME

cuidar

les nostres tradicions
ens posa en peu

 **caixa
popular**

Cuidem les persones.

ARRÀEZ

19 50

**falla
borrull
-socors**

